

МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ, ПЕДАГОГІЧНИХ
ПРАЦІВНИКІВ ТА НАУКОВЦІВ

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
НІЖИНСЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
ПРИЛУЦЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ КОЛЕДЖ

Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності

НІЖИН - 2014

УДК 378.14
ББК 74.58 + 72.4 (4 Укр)
М 34

Матеріали науково-методичної конференції науково-педагогічних, педагогічних працівників та науковців **"Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності"**: Зб. наук. пр. / Редкол.: В.С. Лукач (голова) та ін. – Ніжин, 2014. – 100 с.

Рекомендовано до друку вченою радою від 05.03.2014, № 5.

Редакц. колегія:

В.С. Лукач (відповідальний редактор); С.В. Толочко (заступник відповідального редактора); А.Г.Кушніренко; О.І.Литвинов; І.І.Махмудов; М.М.Муквич; І.Г.Тивоненко; В.П.Литовченко; М.О.Демидко; Є.І.Храпач; Ю.А.Кліментовський; З.Д.Овчарик; В.М.Стригун.

У збірнику надруковані доповіді науково-методичної конференції науково-педагогічних, педагогічних працівників та науковців **"Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності"**, висвітлено результати наукових досліджень, проведених педагогічними та науково-педагогічними працівниками Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України "Ніжинський агротехнічний інститут" та Прилуцького агротехнічного коледжу.

Тексти статей друкуються в авторській редакції. Відповідальність за інформацію, подану в науковому дослідженні, несуть автори статей.

© ВП НУБіП України «Ніжинський
агротехнічний інститут»
© автори статей

ШАНОВНІ УЧАСНИКИ КОНФЕРЕНЦІЇ

На сучасному етапі важливим фактором соціально-економічного розвитку держави є освіта, яка розглядається як форма інвестицій у людський капітал поряд з такими її формами, як охорона здоров'я, міграція, пошук інформації тощо. Виникнення суспільної потреби в освічених особистостях спричинене рухливістю економічної системи та науково-технічним прогресом, які суттєво впливають на ринок праці: змінюється потреба в кадрах певного освітньо-кваліфікаційного та професійного рівня.

Сьогодення вимагає від освітньої діяльності змін і модернізації, бо якість, конкурентоздатність професійної освіти суттєво позначаються на економічному, духовному та соціальному розвитку суспільства в цілому, мають визначальне значення для успішного розвитку України.

Орієнтація української освіти на входження в європейський простір, реформування промисловості та агропромислового виробництва на основі ринкових відносин, виникнення нового суб'єкта господарювання – власника засобів виробництва, перетворення землі в об'єкт продажу – уносять кардинальні зміни в усі галузі української економіки, освіти, культури, людських відносин. Виникла нагальна потреба реформування одного із стратегічних напрямів державотворення – освіти в цілому та професійної підготовки фахівців аграрної галузі зокрема.

У доповіді міжнародної комісії з освіти для XXI століття «Освіта: прихований скарб» Ж.Делор, сформулювавши «чотири стовпи», на котрих ґрунтується освіта, «навчитися навчатися, навчитися працювати, навчитися співіснувати, навчитися жити», визначив, по суті, основні глобальні компетентності майбутніх фахівців-професіоналів.

Серед основних факторів підвищення рівня професійної підготовки фахівців в вищих навчальних закладах виділяються: визначення нових пріоритетів на ринку праці та соціальної політики; зміни у працевлаштуванні, професіоналізація вищої аграрної освіти та підвищення її суспільного статусу, укрупнення вищих закладів аграрної освіти, системність процесу підготовки фахівців аграрної галузі, модернізація системи профорієнтації. Основним завданням професійної підготовки фахівців аграрної галузі є закріплення на законодавчому рівні вимог до якісного надання освітніх послуг, що забезпечують матеріальні й духовні прагнення суб'єктів освіти, створення умов для неперервної освіти як можливості доступу до вищої освіти; розширення участі в навчальних програмах для дорослих, забезпечення варіативності форм і місця освіти.

Тож хочеться побажати учасникам конференції подальших наукових здобутків, натхненної та плідної праці.

Директор Ніжинського агротехнічного інституту

В.С. Лукач

СЕКЦІЯ 1

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНА СПРЯМОВАНІСТЬ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

УДК 332.3:504.064

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ПІДГОТОВКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ
СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІОЛОГІЯ»**

Я.В. Власенко, викладач Прилуцького агротехнічного коледжу

Семінар з дисципліни «Соціологія» у формі презентації програми Power Point з пакета Microsoft Office відносять до інноваційних технологій навчання у формі презентації.

Використовуючи таку форму викладання, викладач має можливість компоувати матеріал на власний розсуд і при підготовці до заняття займатися творчістю. Студент сам відкриває шлях до пізнання, основна функція викладача – розвиток здібностей студентів, підготовка суспільству особистості, яка здатна самостійно мислити й ухвалювати рішення.

Семінар, методика, особистість, розробка тестових завдань, презентація.

Семінарське заняття – це вид навчального заняття, на якому викладач організовує обговорення студентами питань з попереднього визначення тем робочою навчальною програмою.

Семінари сприяють розвитку творчої самостійності студентів, поглиблюють їх інтерес до науки і наукових досліджень, виховують такт, розвивають культуру мови та навички публічного виступу, участі в дискусії.

Мета дослідження: є методичні рекомендації, щодо структури, підготовки і проведення семінарських занять при викладанні дисципліни «Соціологія».

Завдання дослідження:

- визначити дидактичні цілі проведення семінарського заняття;
- функції, які виконують семінарські заняття,
- сформувати методичну концепцію проведення семінарських занять;
- залежно від завдань і змісту семінарських занять класифікувати їх;
- обґрунтувати основні методичні вимоги до проведення семінарського заняття;
- скласти орієнтований план проведення семінарського заняття.

Об'єкт дослідження: семінар як вид навчальної діяльності.

Предмет дослідження: семінар з теми: «Соціологія особистості» у формі презентації Power Point з пакета Microsoft Office також теоретичні положення щодо проведення семінарських занять та практичні надбання викладачем з дисципліни «Соціології».

У процесі написання роботи використано матеріали методичних посібників з соціології, методи педагогічних досліджень, практичний матеріал кафедри гуманітарних та соціально – економічних наук Прилуцького агротехнічного коледжу.

Наукове значення роботи: розроблені методичні рекомендації, щодо проведення семінарських занять, визначено їх типологію, завдання, функції, структуру проведення.

Практичне значення роботи: було обґрунтовано основні вимоги до проведення семінарського заняття, а саме:

Зміст: мета та спрямованість семінарського заняття, його місце в темі курсу; професійна спрямованість семінарських занять, яка забезпечує відображення особливостей відповідної спеціальності; використання наукових методів суті явищ, що вивчаються, і положень науки; розкриття на конкретних прикладах органічної єдності теорії і практики; наявність, висновків з кожного питання та зв'язку з матеріалом, що вивчається.

Структура: раціональне використання часу та дидактичних доцільних форм і методів навчання, спрямованих на ефективне досягнення навчальної мети семінарських занять, забезпечення логічної послідовності їх побудови, використання різних методів навчання з формування самостійного творчого підходу студентів.

Стиль: уміння точно і обґрунтовано висловити свої думки мовою конкретної науки. Розвиток продуктивного мислення студентів у перебігу обговорення проблем, що розглядаються, залучення їх у колективну пізнавальну діяльність. Створення умов безпосереднього контакту викладача зі студентами, вміння залучити студентів до дискусії.

Автор рекомендує структуру проведення семінару з характеристикою кожного етапу:

Етапи семінару Зміст і характеристика етапу

Організаційна частина

Мета - мобілізувати студентів до навчання; активізувати їхню увагу; створити робочу атмосферу для проведення заняття. Етап містить привітання викладача зі студентами, виявлення відсутніх, перевірку підготовленості до заняття (можливе коротке фронтальне опитування, короткий тест і т.п.)

Мотивація та стимулювання навчальної діяльності

Передбачає формування потреби вивчення конкретного навчального матеріалу, повідомлення теми, мети та завдань семінару. Мотивація сприяє чіткому усвідомленню мети семінару, що полягає у досягненні кінцевого, запланованого результату спільної діяльності викладача і студентів.

Обговорення проблем, винесених на семінарське заняття

Полягає у обговоренні і керуванні процесом розгляду основних питань семінару відповідно до обраного виду і методики його проведення. Викладач має подбати про поетапне обговорення і розуміння студентами вивченої навчальної інформації

Діагностика правильності засвоєння студентами знань

Полягає у з'ясуванні причин нерозуміння певного елементу змісту навчальної інформації, невміння чи помилковості виконання інтелектуальної або практичної дії. Здійснюється за допомогою серії оперативних короткочасних контрольних робіт (письмових, графічних, практичних), усних фронтальних опитувань, тренінгу (за необхідності з використанням комп'ютерної техніки)

Підведення підсумків

Передбачає коротке повідомлення про виконання запланованої мети, завдань заняття (аналіз того, що було розглянуто, якість діяльності групи і окремих студентів, оцінювання їхньої роботи).

У роботі є зразок семінарського заняття за типом поглиблення, узагальнення та систематизації знань студентів на попередніх лекціях з тестовими завданнями, творчими домашніми роботами (реферати, доповіді, навчальні презентації, твори – розповіді, інтерв'ю), проблемними запитаннями, емпіричним соціологічним дослідженням по темі « Соціологія особистості».

Список літератури

1. Городяненко В.Г. Соціологія / В.Г.Городяненко. – К., 2002.
2. Лукашевич М.П. Спеціальні та галузеві теорії / М. П. Лукашевич. – К., 1996.
3. Піча В.М. Соціологія / В.М. Піча. – К., 1999.
4. Погорілий О.І. Соціологія. Навчальний посібник / О.І. Погорілий. – К.,1996.
5. Рущенко І.П. Соціологія. Курс лекцій. Навчальний посібник / І.П.Рущенко. – Харків. 1996.
6. Танчин І.З. Соціологія. Навчальний посібник / І.З. Танчин. – К. 2007.

**Матеріали науково-методичної конференції науково-педагогічних,
педагогічних працівників та науковців
«Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності»**

Семинар по дисциплине «Социология» в форме презентации программы Power Point из пакета Microsoft Office относят к инновационным технологиям учебы в форме презентации.

Используя такую форму преподавания, преподаватель должен возмочь компоновать материал на собственное усмотрение и при подготовке к занятию заниматься творчеством. Студент сам открывает путь к познанию, основная функция преподавателя, – это развитие способностей студентов, подготовка общества личности, которая способна самостоятельно мыслить и принимать решение.

Семинар, методика, личность, разработка тестовых заданий, презентация.

Using such form of teaching, a teacher must possibly arrange material on own discretion and at preparation to employment engaged in creation. A student opens a way to cognition, basic function of teacher, is development of capabilities of students, preparation society of personality which is able independently to think and make decision.

Seminar, method, personality, development of test tasks, presentation.

УДК 378.147:340

**МЕТОДИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВОГО
НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІН «ПРАВОВИЗНАВСТВО»,
«ЗАКОНОДАВСТВО І ПРАВО В АПВ», «ОСНОВИ ПРАВОВИЗНАВСТВА»**

***О.І. Грабовецький, старший викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»***

Висвітлені дослідження науковців щодо пошуків шляхів інтенсифікації навчально-виховного процесу і розглянуто модуль як засіб його оптимізації; досліджено кредитно-модульну організацію навчання як інструмент партнерської педагогіки; відзначено неподільність кредитно-модульної та рейтингової систем; у контексті актуальності правового виховання студентської молоді представлено модульно-рейтингові технології як основу навчання юридичним дисциплінам.

Модуль, рейтинг, модульно-рейтингова технологія, кредитно-модульне навчання, самоконтроль, партнерська педагогіка, тест.

На теперішній момент актуальним є теоретичне вивчення та практичне застосування рейтингової технології оцінювання студентів, яка функціонує в межах кредитно-модульної системи навчання.

Тобто існує потреба у дослідженні цієї проблематики з метою розробки нових підходів щодо організації модульно-рейтингового навчання при викладанні юридичних дисциплін у неюридичному навчальному закладі.

У дидактичній літературі останнього часу модульно-рейтинговій технології навчання приділено певну увагу як зарубіжними (М. Анденко, К. Вазина, В. Гареев, Ф. Дочі, П. Кубрушко, Т. Сафонова, М. Чошанов, П. Юцявичене та ін.), так і українськими (О. Гуменюк, В. Зоц, В. Мельник, О. Попович, Л. Прокопенко, В. Рябова, Б. Свирида, А. Фурман та ін.) дослідниками. Питаннями аналізу досвіду впровадження рейтингової системи в освіті та можливостями її застосування в Україні займалися А. Андрощук, В. Буряк, В. Козаков, Ф. Козаков, Н. Кузьменко, В. Нагаєв, Б. Свирида, П. Сікорський, О. Сидорко, З. Слєпкань, Н. Шиян та ін. Загальним питанням організації навчально-виховного процесу, його структури присвячені дослідження, Л. Божович, Д. Ельконіна, І. Конна, А. Леонтьєва та ін.

Методичні аспекти застосування інноваційних технологій у викладанні суспільствознавчих предметів досліджували Б. Андрусишин, К. Баханов, П. Гора, А. Гуз, І. Котюк, Т. Ладиченко, В. Мисан, О. Наровлянський, А. Осмоловський, О. Пометун, Т. Ремех, І. Усенко, Г. Фрейман та ін. Деякі аспекти методики викладання юридичних питань розглянуті у працях В.Андрейцева, М. Антоновича, А. Бови, В. Ваксмана, А. Галая В. Гузиніна, Т. Головань, Г. Мурашина, С. Нетьосова, С. Савченка, Т. Смагіної, С. Стеценка, В. Сущенка, Ю. Шемшученка та ін.

Аналіз наукових доробок та вивчення досвіду доводить, що на сучасному етапі ще відсутні методичні рекомендації щодо впровадження технології модульно-рейтингового навчання у навчально-виховний процес.

Тому метою даної роботи є обґрунтування методологічних засад і практичних аспектів модульно-рейтингової педагогічної технології. Виходячи з цього, перед даним дослідженням поставлено завдання: визначення сутності модульно-рейтингової педагогічної технології і кредитно-модульної системи організації навчального процесу та доведення їх нерозривної взаємопов'язаності; обґрунтування власної моделі застосування рейтингового оцінювання студентів за умов кредитно-модульної системи навчання у процесі вивчення студентами правознавчих дисциплін.

Особливого значення в контексті сучасних демократичних процесів, що відбуваються в Україні, набуває правове виховання підрастаючого покоління. Стрижнем правової освіти у будь-якому навчальному закладі є навчальні курси з юридичних дисциплін. Так, наприклад, у Ніжинському агротехнічному інституті це: за програмою підготовки бакалаврів – «Правознавство», а за програмою підготовки молодших спеціалістів – «Основи правознавства».

Досвід навчання правознавству дає підстави для окреслення певних проблем. Насамперед, це складність опанування студентами правовими знаннями за умов обмеженого одним лише семестром терміну навчання: ускладнюється проведення систематичного фронтального поточного оцінювання навчальних досягнень студентів із правознавства.

Саме цим зумовлено вибір для запровадження у навчання правознавства модульно-рейтингової технології, заснованої на структуризації навчального матеріалу за модульним принципом та рейтинговій системі оцінювання студентських досягнень.

У межах навчальної дисципліни кожний модуль пов'язаний своїм змістом з попереднім і наступним. Модулі найчастіше збігаються з розділами навчальної програми чи базового підручника. Модуль передбачає певний обсяг знань, умінь і навичок, якими повинен оволодіти студент, перелік теоретичних і практичних завдань, які він має виконати. Далекоглядний студент, зацікавлений у своєму успіхові, знає наперед, що йому треба підготувати, вивчити.

Виконуючи завдання найвищого рівня, студент опрацьовує додаткову літературу, пише творчу роботу, реферат, есе, виготовляє експонати, бере участь у методичній роботі кафебри чи циклової комісії тощо.

Індивідуалізація навчання проводиться шляхом раціоналізації педагогічного процесу, чітко побудованою системою модульного навчання. Навчання має рівномірно розподілений, рівномірно напружений характер і упродовж часу опанування студентом юридичними дисциплінами, і загалом протягом усього терміну перебування студента у вищому навчальному закладі.

Інструментом такої суб'єкт-суб'єктної, толерантної, партнерської педагогіки і є гуманістична кредитно-модульна організація навчання.

Одним з основних елементів модульного навчання є система рейтингового контролю й оцінки навчальної діяльності студентів.

У Ніжинському агротехнічному інституті при формуванні будь-якого тесту з юридичних дисциплін керуються переконаністю в тому, що вивчати право і не читати при

**Матеріали науково-методичної конференції науково-педагогічних,
педагогічних працівників та науковців
«Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності»**

цьому текстів правових актів – нонсенс. В основі такого підходу лежить постулат «Не кожне слово – Закон, але кожен закон – Слово!» Тому головна увага приділяється ознайомленню студента безпосередньо із суттю самого державного волевиявлення – правовою нормою. Більшість завдань у тестах є тестами відкритої форми – на доповнення чи на перелік. Студент повинен не просто вибрати, вгадати відповідь, а повністю розуміти, яку норму він відтворює. Таким способом студент спонукається до максимальної орієнтації у тексті правового акта і до його точного дотримання.

Висновки. І модульно-рейтингова, і кредитно-модульна система організації навчання, аналізу й оцінювання навчальної діяльності студентів — це важливий крок у напрямку інтенсифікації й оптимізації навчально-виховного процесу у вищій школі. Але вони потребують від науково-педагогічних працівників належної психолого-педагогічної підготовки, перебудови організаційних і методичних аспектів навчально-виховного процесу.

Впровадження модульно-рейтингової системи у навчанні правознавства підсилює успішність діяльності студентів і викладача за рахунок: формування у студентів прийомів проектування власної пізнавальної діяльності, суб'єкт-суб'єктних взаємовідносин між студентом та викладачем, стимулювання системної та систематичної діяльності студентів з навчальної дисципліни, зниження суб'єктивізму при оцінюванні результатів освітніх досягнень студентів із будь-якої юридичної дисципліни, активізації навчально-пізнавальної діяльності через реалізацію специфічних принципів і пріоритетів.

Це відкриває можливості до проектування студентами освітнього поступу, визначення власної стратегії і тактики навчання правознавства, забезпечуючи виконання основних вимог особистісно орієнтованого навчання.

Список літератури

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України, – 1996. – № 30.
2. Про освіту: Закон України від 23.05.1991 № 1060-XII // Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР), 1991, N 34, ст.451.
3. Про вищу освіту: Закон України від 17.01.2002 № 2984-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, N 20, ст.134.
4. Про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу: Наказ Міністерства освіти і науки України від 30.12.2005 р. № 774.
5. Киричук А.С. Методика застосування модульно-рейтингової технології навчання правознавства учнів 9-го класу: Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук: 13.00.02/ Киричук Анжела Станіславівна; Інститут педагогіки АПН України. – К., 2009.
6. Коваленко В. Г. Модульно-рейтингове навчання як засіб індивідуалізації навчального процесу у вищому технічному закладі: Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук: 13.00.09/ Коваленко Валентина Григорівна; Інститут педагогіки АПН України. – К., 2005.
7. Котлярова О.О. Використання рейтингового оцінювання студентів за умов кредитно-модульної системи навчання/ О.О.Котлярова// Науковий вісник Донбасу, 2011, т.2.
8. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посібник .– К.: ЦУЛ,– 2007.
9. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: Посібник. – К.: Кондор. – 2011.
10. Філіпішина Л.М. Модульно-рейтингова і кредитно-модульна технологія навчання та оцінювання навчальних досягнень студентів/ Л.М. Філіпішина// Матеріали другої всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Українська наука в мережі Інтернет». – Київ. – 2007. – С.35 – 37.

учебно-воспитательного процесса и рассмотрено модуль как способ его оптимизации; исследовано кредитно-модульную организацию обучения как инструмент партнёрской педагогики; отмечено нераздельность кредитно-модульной и рейтинговой систем; в контексте актуальности правового воспитания студенческой молодёжи представлено модульно-рейтинговые технологии как основу обучения юридическим дисциплинам.

Модуль, рейтинг, модульно-рейтинговая технология, кредитно-модульное обучение, самоконтроль, партнёрская педагогика, тест.

Highlight research scientists on ways to intensify the search for the educational process and consider the module as a way to optimize it ; investigated credit-modular organization learning as a tool affiliate pedagogy ; noted the inseparability of credit-modular and rating systems; relevance in the context of legal education of students represented module- rated technology as the basis for training legal disciplines.

Module , rating, module-rating technology , credit- modular training , self-control , affiliate pedagogy test.

УДК 378.147

ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ У СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЯХ НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Н.Г. Каїка, викладач Прилуцького агротехнічного коледжу

У статті розглянуто організацію тестового контролю знань у сучасних технологіях навчання. Розглянуто різні форми тестового контролю, їх види.

Тест, контроль знань, технології навчання, державний іспит.

Сучасні вимоги підвищення ефективності педагогічної діагностики знань і умінь випускників ВНЗ передбачають застосування новітніх технологій кваліфікаційного контролю. Технологія формування тестового завдання дає змогу включати в екзаменаційні білети велику кількість питань з необхідних тем або розділів навчальних дисциплін. Проведення державного кваліфікаційного екзамену у формі тестування є ефективним засобом педагогічного контролю.

Тести досягнень, що використовуються для визначення рівня професійної підготовки фахівців, отримали назву тести професійної компетенції.

Тест професійної компетенції – це система контрольних завдань стандартизованої форми, орієнтованих на вимір і оцінку обсягу, повноти, системності, міцності та осмислення професійних знань, а також дієвості й самостійності умінь випускника вищого навчального закладу, які дозволяють співставити рівень його досягнень у процесі професійної підготовки з еталонними вимогами освітньо-кваліфікаційної характеристики до професійних умінь, які характеризують здібність і здатність випускника виконувати соціально-виробничі функції на певному рівні кваліфікації та кваліфікаційної спеціалізації в конкретній сфері праці.

На тестовому іспиті кандидат повинен підтвердити не тільки наявність знань, навичок і умінь, а й здатність приймати правильні рішення.

Встановлення змістовної і структурної відповідальності завдань тесту реальній професійній задачі є найважливішим етапом розробки тестів професійної компетенції. Для цього використовують специфікацію тесту.

Специфікація тесту включає:

Матеріали науково-методичної конференції науково-педагогічних, педагогічних працівників та науковців «Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності»

- вивчення змісту професійних умінь;
- встановлення структурних компонентів умінь;
- змістовний аналіз кожного компоненту для виділення обумовлювальних його знань;
- систематизацію знань і опис стратегії їх конструювання;
- зразки тестових завдань і виклад стратегії конструювання.

Технології тестового атестаційного (державного) іспиту (стандартизованого тестового контролю) є замкненим циклом, що включає такі технологічні етапи:

- створення системи базових тестових завдань;
- конструювання тесту;
- проведення тестового іспиту;
- оцінювання ступеня досягнення кінцевих цілей освітньо-професійної підготовки студентів відповідно до об'єктивних критеріїв.

Тестовий державний іспит використовується, якщо встановлення рівня сформованості певних вмінь під час захисту кваліфікаційної роботи неможливо. У цьому випадку рівень сформованості умінь встановлюється опосередковано за допомогою ситуаційних тестів, критеріально-орієнтованих тестів досягнень, які складаються з цілеспрямованих наборів тестових завдань, призначених для оцінювання рівня сформованості знань щодо орієнтувальних основ дій, які є адекватними діяльності вирішення проблемних ситуацій, що властиві майбутній соціальній і виробничій діяльності випускників ВНЗ. Кількість та форми завдань у такому тесті можуть бути досить різноманітними, але можливе використання однієї форми.

Список літератури

Про вищу освіту: Закон України від 17.01.2002р.

Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах: наказ Міністерства освіти України від 02.06.1993р.

№ 161.-К., 1993. – 29с.

3. Положення про порядок розробки складових нормативного та навчально-методичного забезпечення підготовки фахівців з вищою освітою: наказ Міністерства освіти України від 31.07.98р. № 285.

4. Програма дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України, затверджене Міністерством освіти і науки України від 23.01.2004 р. № 49.

5. Аксьонова О.В. Методика викладання економіки: Навч. Посібник / О.В.Аксьонова. – К.:КНЕУ, 1998. – 280с.

6. Дзундза А. Досвід застосування тестів об'єктивного контролю рівня освітньо-професійної підготовки бакалаврів у Донецькому національному університеті / А. Дзундза // Освіта і управління. – 2002. – № 4.

7. Лісовський А.Є. Є над чим поміркувати... Замість післямови до тестування / А.Є. Лісовський // Освіта. – 1993.

8. Матвієнко В.М., Тонкоглас П.Ц. Тестовий контроль, його можливості, місце в навчальній роботі та умови ефективного впровадження / В.М. Матвієнко, П.Ц. Тонкоглас // Організація навчально-виховного процесу. – 2005. – Вип. 5.

9. Подласий І.П. Педагогіка: підручник / І.П. Подласий. – М.: ВЛАДОС, 2002. – С. 576.

10. Шпильовий В.Д., Жила В.Г. Створення тестів та проведення тестового контролю якості підготовки / В.Д. Шпильовий, В.Г. Жила. – Луганськ: Вид-во СУНУ, 1997.

В статье рассмотрена организация тестового контроля знаний в современных технологиях обучения. Рассмотрены разные формы тестового контроля, их виды.

Тест, контроль знаний, технологии обучения, государственный экзамен.

The is a test control of knowledge in modern studying technologies considered. The different forms of test control, their kinds, are considered.

Test, control of knowledge, technology of studies, state examination.

УДК 371.382:94

ПРОБЛЕМНЕ НАВЧАННЯ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

***О.М. Кириченко, викладач відділення з підготовки молодших спеціалістів
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»***

В роботі описана суть та узагальнення досвіду, а також результати досліджень за методикою проблемного навчання в вищому навчальному закладі. Висвітлено проблеми використання проблемного навчання, які є не тільки в нашій країні.

Проблемне навчання, проблемна ситуація.

Проблемне навчання – це така організація процесу навчання, сутність якої полягає в утворенні в навчальному процесі проблемних ситуацій, вирішенні та вирішенні студентами проблем.

Сучасна вища освіта вбачає головним своїм завданням «озброєння» майбутніх фахівців методологією творчого перетворення світу. Процес творчості охоплює насамперед відкриття нового: нових об'єктів, знань, проблем і методів розв'язання цих проблем. У зв'язку з цим проблемне навчання як творчий процес є процесом розв'язання нестандартних науково-навчальних завдань нестандартними методами.

Метою проблемного навчання є розвиток теоретичного мислення студентів у процесі засвоєння знань навчальної дисципліни; формування пізнавального інтересу в студентів. Засвоєння змісту навчальної дисципліни здійснюється в процесі вступних, пояснювально-ілюстративних лекцій, через проблемне викладання знань з опорою на самостійну роботу студентів

Історичні витоки проблемного навчання почали складатися як антипод догматичному навчанню. Водночас завжди були люди, які відкидали догматичні знання і застосовували елементи того, що сьогодні називають проблемним навчанням – евристичні бесіди Сократа, діалоги Галілея, педагогіка Ж.-Ж. Руссо.

Проблемна ситуація в навчанні – це пізнавальна трудність, для подолання якої студенти мають здобути нові знання або докласти інтелектуальних зусиль. Проблемна ситуація, що усвідомлюється та приймається студентами до розв'язання, перетворюється у проблему. Проблема, в якій зазначено параметри та умови розв'язання, переходить у проблемну задачу чи проблемне завдання.

Проблемні завдання принципово відрізняються від тренувальних. Мета останніх – не пошук нового способу розв'язання, а закріплення відомого студентам методу. Тому проблемним можна назвати навчання розв'язання нестандартних завдань, у ході якого студенти засвоюють нові знання, здобувають нові уміння та навички.

**Матеріали науково-методичної конференції науково-педагогічних,
педагогічних працівників та науковців
«Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності»**

Проблемне навчання вимагає широкого застосування проблемних методів навчання.

Особливістю проблемного навчання є також те, що воно змінює мотивацію пізнавальної діяльності: провідними стають пізнавально-спонукальні (інтелектуальні) мотиви. Інтерес до навчання виникає у зв'язку з проблемою і розгортається у процесі розумової праці, пов'язаної з пошуками та знаходженням рішення проблемного завдання або сукупності завдань. На цих засадах виникає внутрішня зацікавленість, що перетворюється у чинник активізації навчального процесу та ефективності навчання. Пізнавальна мотивація спонукає людину розвивати свої схильності та можливості.

Під час створення проблемних ситуацій слід дотримуватися певних умов:

1) Викладач дає студентам практичне чи теоретичне завдання, під час виконання якого вони мають здобути нові знання чи способи дій за темою.

Це завдання:

- базується на знаннях, що вже мають студенти;
- виконання завдання має викликати в студентів потребу в здобутті невідомих знань, тобто у них повинен з'явитися інтерес як мотив їхніх дій.

Проблемне завдання, що ставиться перед студентами, має відповідати їх інтелектуальним можливостям: бути досить складним, але водночас можливим до розв'язання завдяки тим навичкам мислення, які сформовано у студентів, володінню ними узагальненим способом дій та достатнім рівнем знань.

Пропонуючи проблемне завдання, викладач повинен урахувувати реальний рівень знань студентів.

Як проблемні завдання можна застосовувати навчальні завдання, питання, практичні завдання, які ставлять студентів у проблемні ситуації.

2) Проблема ситуація з одного і того ж питання може створюватися різними типами завдань: коли необхідно теоретично пояснити певні реальні факти, що демонструються впродовж лабораторної роботи або висвітлені в літературі чи розповідаються викладачем; якщо неможливо виконати практичне завдання за допомогою дій відомих студентам і виникає потреба в здобутті нових знань та способів дій.

3) Якщо студенти, опинившись у проблемній ситуації, не змогли з неї вийти, викладач повинен сформулювати проблему, що виникла, вказати на причини, які привели до цього і пояснити навчальний матеріал, необхідний для розв'язання запропонованого завдання.

Діяльність викладача полягає в управлінні діяльністю студентів. Вивчення навчальної дисципліни здійснюється при активній позиції студентів, в умовах актуалізації мислення. Студентові задається пізнавальна проблемна ситуація, що пов'язана з труднощами, які він не може вирішити на основі наявної системи знань, її вирішення передбачає вихід за межі наявного арсеналу можливостей. Це – творчий процес, який завершується переструктуруванням наявного досвіду.

Основою взаємодії є діалогічне спілкування при провідній ролі викладача з використанням епізодичного зворотного зв'язку. Результат навчання виражається в наявності теоретичних знань, продуктивних розумових дій, пізнавального інтересу. Формою контролю є виконання завдань проблемного характеру. Удосконалення вивчення навчальної дисципліни відбувається на основі перебудови діяльності викладача.

Процес пояснення матеріалу, що становить зміст проблемного завдання, також вимагає дотримання певних умов:

а) навчальний матеріал пояснюють після запитань студентів, що виникли в них у проблемній ситуації. У такий спосіб досягають задоволення потреби в нових знаннях, пізнавального інтересу. Під поясненням навчального матеріалу розуміють різноманітні методи та засоби подання інформації.

б) під час викладу навчального матеріалу необхідно враховувати рівень знань студентів, підтверджувати правильне рішення або у разі необхідності продемонструвати

нову закономірність та спосіб дії, якщо студенти не впоралися з розв'язанням проблемної ситуації.

У проблемному навчанні виділяються такі основні етапи: підготовчий (накопичення знань і відпрацювання необхідних мислительних операцій); створення проблемної ситуації, сприймання й усвідомлення її студентами; аналіз роздумів, висунення й обґрунтування гіпотези; побудова плану пошуку; актуалізація необхідних знань, умінь і навичок, вирішення проблеми; перевірка й обговорення результатів.

Для проблемної побудови навчального матеріалу існують деякі критерії його відбору. Перший – значущість матеріалу. Значущими вважаються ті знання, що є вузловими в курсі, розділі чи темі, входять у структуру навчального предмета як невід'ємні складники. Другий критерій – доступність матеріалу навчання.

У вищій школі склалась система правил створення проблемних ситуацій: перед студентами необхідно ставити такі практичні чи теоретичні завдання, виконання яких вимагає відкриття нових знань і оволодіння новими вміннями; завдання повинні відповідати інтелектуальним можливостям студентів.

Розрізняють чотири основні форми проблемного навчання:

а) проблемний виклад навчального матеріалу в монологічному режимі лекції чи діалогічному режимі семінару;

б) проблемний виклад навчального матеріалу на лекції, коли викладач ставить проблемні питання, висуває проблемні завдання і сам їх вирішує, при цьому студенти лише уявно підключаються до пошуку рішення;

в) частково-пошукова діяльність у процесі виконання експерименту, лабораторних робіт, під час проблемних семінарів, евристичних бесід. Викладач заздалегідь визначає проблему, вирішення якої спирається на ту базу знань, яку повинні мати студенти, тобто питання повинні викликати інтелектуальні утруднення у студентів і потребують цілеспрямованого мисленнєвого пошуку;

г) самостійна дослідна діяльність, коли студенти самостійно формують проблему та розв'язують її (в курсовій чи дипломній роботі) з подальшим контролем викладача.

Лекція становить переважно монолог викладача, отже, на думку П. Підласистого, Л. Фрідмана та М. Гарунова, проблемна лекція може мати таку структуру (табл. 1).

Таблиця 1 – Структура проблемної лекції

	Етапи	Цілі	Прийоми та способи лектора
1	Вступ	Оволодіти увагою аудиторії, викликати інтерес	Почати лекцію з несподіваної репліки, факту, жартівливого зауваження
2	Постановка	Показати її актуальність, проаналізувати суперечності, часткові проблеми, сформулювати загальну проблему	Звернення до інтересів слухачів, їх потреб, посилення на факти, документи, авторитетні висловлювання, аналіз усталених, але неправильних поглядів

**Матеріали науково-методичної конференції науково-педагогічних,
педагогічних працівників та науковців
«Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності»**

3	Розчленування проблеми на підпроблеми, задачі, питання	Чітке відокремлення переліку проблем, задач, питань, розкриття їх сутності	Обґрунтування логіки розв'язання проблеми, побудова загальної схеми розв'язання проблеми, ідеї, гіпотези, засоби вирішення, можливі результати, наслідки
4	Виклад своєї позиції, підходів. засобів розв'язання	Показ у порівняльному аналізі власних підходів, позицій та інших думок	Обґрунтовані доказові судження, аргументи, використання прийомів критичного аналізу, порівняння
5	Узагальнення, висновки	Сконцентрувати увагу аудиторії на головному, висловити резюме тому, що було сказано	Твердження, що інтегрує головну ідею, думка, використання найсильнішого аргументу, крилатого вислову. Показ перспективи розвитку подій

Список літератури

1. Зотов Ю.Б. Организация современной урока / Ю.Б. Зотов. – М.: Просвещение, 1984.
2. Кларин М.В. Педагогическая технология в учебном процессе / М.В. Кларин. – М.: Знание, 1989. – №6. – С.13–14, 18–19.
3. Матюшкин А.М. Проблемные ситуации в мышлении и обучении / А.М.Матюшкин. – М.: Педагогика, 1972.
4. Махмутов М.И. Организация проблемного обучения / М.И. Махмутов. – М.: Педагогика, 1977.
5. Махмутов М.И. Современный урок. 2-е изд. / М.И. Махмутов. – М., 1985.
6. Педагогика. Учебное пособие для студентов педагогических вузов и педагогических колледжей / Под ред. П.И. Пидкасистого. — М.: Педагогическое общество России, 1998.
7. Скаткин М.Н. Проблемы современной дидактики / М.Н. Скаткин. – М.: Педагогика, 1980.
8. Шаболина З.П. Домашняя учебная работа школьников / З.П. Шаболина. – М.: Знание, 1982. – №2.

В работе описана суть и обобщение опыта, а также результаты исследований по методике проблемного обучения в высшем учебном заведении. Освещены проблемы использования проблемного обучения, которые являются не только в нашей стране.

Проблемное обучение, проблемная ситуация

This paper describes the content and synthesis of experience and research results by the method of problem-based learning in higher education. The problems using problem-based learning, which is not only in our country.

Problem-based learning, problem situation.

УДК 387.147

СТАН РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ У СТУДЕНТІВ АГРАРНИХ ВНЗ

***О.М. Кисла, викладач відділення з підготовки молодших спеціалістів
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»***

У статті розглядається культура спілкування студентів як складова професійної підготовки. Проаналізовані дефініції «спілкування», «культура спілкування». Визначено роль і місце культури спілкування студентів вищих навчальних закладів.

Спілкування, культура спілкування, професійна компетентність, студент.

Термін «культура спілкування» в Україні з'явився у 80-х роках минулого століття. Однією з перших в Україні цей термін у науку ввела психолог Тамара Купріянівна Чмут. Під час опитування, проведеного нею у різних навчальних закладах, студенти відповідали, що це: складова мовлення; сукупність умінь людини аналізувати вчинки інших людей; уміння поводитися культурно; уміння знайти правильний та делікатний підхід; бажання бути культурним та приємним співрозмовником.

І це так, у науковій літературі культура спілкування трактується в єдності як культура мовлення і поведінки.

Спілкування — це взаємодія двох або більше людей, спрямована на узгодження і об'єднання зусиль з метою налагодження взаємин та досягнення загального результату.

Звісно ж, ми не можемо роз'єднати поняття «культура спілкування» і «культура професійного спілкування», адже це одне єдине ціле. Перше поняття дещо ширше, друге – вужче, але останнє базується на принципах і нормах, що визначають загальну культуру особистості, лише прилаштовує ситуацію спілкування до вирішення професійних завдань. Тому надалі я буду розглядати ці поняття як одне ціле.

Професійне спілкування — це усний контакт між співрозмовниками, які мають для цього необхідні повноваження і ставлять перед собою завдання розв'язати конкретні проблеми.

Культуру ділового спілкування можна визначити як сукупність моральних норм та уявлень, що регулюють поведінку і взаємини людей у процесі їхньої виробничої діяльності.

Культура спілкування трактується в єдності як культура мовлення мовний етикет.

Серед тлумачень, які наводять енциклопедичні видання щодо культури мовлення, привертає увагу така трактовка.

Культура мовлення - один із виявів вихованості й освіченості людини. Культура мовлення - це культура мислення, дотримання усталених норм вимови й побудови фраз. Людина, що прагне оволодіти культурою мовлення, не повинна вживати жаргонних виразів, вульгарних, грубих слів; вона піклується про збагачення свого лексикону, звільняється від слів-паразитів, стежить за інформацією і правильним наголосом. Культура мовлення є важливим чинником успішної професійної діяльності, надає особі впевненості в собі, у своїй здатності переконувати людей.

Мовний етикет — це типові формули вітання, побажання, прощання, запрошення.

Формування культури мовлення – одне з нагальних питань сьогодення. Це не лише філологічна, а й соціальна проблема: вона в той чи інший спосіб пов'язана з найрізноманітнішими видами комунікації. Нині кожен третій член суспільства здобуває середню спеціальну або вищу освіту, проте досконалий рівень володіння культурою мовлення не став загальнонаціональним – ще надто багато людей користується українською мовою лише в побуті, без належної уваги до її правильності, чистоти, естетичності.

Матеріали науково-методичної конференції науково-педагогічних, педагогічних працівників та науковців «Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності»

До усного професійного мовлення висуваються такі головні вимоги:

1. Ясність, недвозначність у формулюванні думки.
2. Логічність, смислова точність, небагатослівність мовлення.
3. Відповідність між мовними засобами та обставинами мовлення.
4. Співмірність мовних засобів та стилю викладу.
5. Різноманітність мовних засобів (багатство лексики в активному словниковому запасі мовця).
6. Самобутність, нешаблонність в оцінках, порівняннях, зіставленнях, у побудові висловлювань.

7. Виразність дикції, відповідність інтонації мовленнєвій ситуації, адже за допомогою інтонації у текст вносять різні смислові та емоційні відтінки. Правдивість, природність інтонації забезпечить можливість мовцеві не тільки сказати, але й бути почутим.

Більша частина студентів володіє навичками культури мовлення. Але все ж сьогодні під час занять можна почути від студентів: Повторіть ще раз! (або Шо-шо?) замість: Повторіть, будь ласка, ще раз! А як зауваження однокласникові звучить: Кудя прьош? замість Зачекай, будь ласка, я тебе зараз пропущу. Студенти часто використовують не лише сленгові слова (лузер — невдаха; ніштяк — усе добре, все в порядку, чувак — молодик, юнак), а й , що взагалі неприпустимо для майбутнього випускника ВНЗ, – позанормативну лексику.

Якщо говорити про рівень мовленнєвої підготовки студентів аграрних ВНЗ, то він низький, це пояснюється об'єктивними причинами: більшість студентів аграрного закладу вищої освіти – жителі сільської місцевості (у середньому 67 %, а в окремих групах до 89 %), у мовленні яких переважають територіальні та змішані діалектизми (гурки замість огірки, пучка замість палець, ловко замість добре, кунь замість кінь); випускники шкіл готувалися вступати до аграрного вищого закладу, тому вибір майбутнього фаху став своєрідною настановою на поглиблене вивчення в загальноосвітній школі дисциплін негуманітарного циклу. Це підтверджує думку, що мовленнєві уміння й навички студентів потребують суттєвого удосконалення.

Серед основних причин недостатнього рівня культури мовлення можна назвати такі:

1. Більшість сучасних студентів мало читає, у тому числі художніх текстів; окремі мовці не володіють навичками швидкого і осмисленого читання, у них слабо розвинені почуття естетичного задоволення від спілкування з книжкою.

2. Вік технократії виробив у багатьох людей байдужість до гуманітарних наук, зокрема до мови як предмета шкільної програми.

3. Практика білінгвізму (двомовності) спричиняє у деяких мовців численні явища інтерференції (впливу однієї мови на іншу), звільнитися від яких можна лише за умови глибокого знання систем обох мов.

4. Відсутність в окремих людей навичок користування довідковою літературою (словниками, довідниками та ін.), а часом і недостатність таких видань зумовлюють консерватизм знань, поступову тенденцію до їх зниження.

6. Недопустимість «модних віянь» у мовленнєвій практиці суспільства ще не означає цілковитої відсутності таких віянь, отже, і можливості потрапити під їх вплив окремих мовців.

Для формування мовної компетенції студентів викладачу потрібно:

Особливу увагу треба приділяти виховному потенціалу позакласних заходів на морально-етичні теми. Внаслідок їх систематичного проведення виробляються навички та звички культурної поведінки при спілкуванні, які поступово стають якостями особистості. Позакласні заходи допоможуть студентам правильно аналізувати різноманітні ситуації у спілкуванні, оцінити свою мовленнєву культуру та інших, оволодіти формулами мовленнєвого етикету та нормативними правилами поведінки у суспільстві.

Важливо використовувати такі види виховної роботи, як бесіда, анкетування та тестування. Під час проведення бесіди можна обговорити моральне наповнення художніх фільмів, дізнатися про ставлення до сучасної реклами та телевізійних передач, позитивні та негативні якості різноманітних ЗМІ. Використання анкет та тестів допоможе проаналізувати стан та рівень загальної культури студентів, їх моральні цінності, уподобання.

Вивчення іноземної мови, знання традицій та етикету спілкування інших народів світу створить передумови для спорудження міцного фундаменту загальної культури студента.

Одним із найефективніших засобів формування мовленнєвої культури є добрий зразок. Це не тільки твір класика, сучасного майстра художнього слова, а й передусім мова батьків - у сім'ї, вихователя - у дитячому садку, вчителя - у школі, викладача – у навчальному закладі.

Список літератури

1. Леонтьев А. А. Педагогическое общение / А. А. Леонтьев. – М.: Знание, 1979. – 47 с.
2. Мудрик А.В. Общение в процессе воспитания: Учеб. пособие для студентов вузов / А.В. Мудрик. – М.: Пед. общество России, 2001. – 318 с.
3. Національна доктрина розвитку освіти // Журавський В. С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні. – К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2003. – С. 345 – 367.
4. Радевич-Винницький Я. Етикет и культура спілкування / Я. Радевич-Винницький. – Львів : СПОЛОМ, 2001. – 223 с.
5. Тимченко І. І. Формування комунікативної культури студентів у процесі вивчення предметів гуманітарного циклу: Автореф. дис. канд. пед. наук / І. І. Тимченко. – Х., 2001. – 20 с.

В статье рассматривается культура общения студентов как составляющая профессиональной подготовки. Проанализированы дефиниции «общение», «культура общения». Определены роль и место культуры общения студентов высших учебных заведений.

The article deals with the culture of communication students as part of professional competence. Analyzed the definition: «Communication», «culture of communication». The role and place of cultural communication students.

Communication, culture, communication, professional competence, student

УДК 378.147

ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ У СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЯХ НАВЧАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ІНОЗЕМНА МОВА»

І. М.Кулик, викладач Прилуцького агротехнічного коледжу

Тестова перевірка все більше набуває свого поширення. Сутність цього методу полягає у визначенні завдань, на які подані альтернативні варіанти відповіді. Існують також завдання з творчим моделюванням.

Тест, використання тестового контролю у навчанні іноземної мови, розробка тестових завдань.

Система незалежного тестування, яка увійшла у вітчизняну освітню практику з початку ХХІ століття, стала одним з напрямів модернізації контрольної-оцінюючого процесу, підвищення якості навчання, стандартизації вимог на вході-виході на різних рівнях навчання,

Матеріали науково-методичної конференції науково-педагогічних, педагогічних працівників та науковців «Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності»

забезпечення доступності професійної освіти для найбільш підготованої молоді, оцінки ефективності всієї системи освіти.

Мета дослідження: дослідити та виділити особливості використання тестового контролю у навчанні іноземної мови.

Завдання дослідження:

- 1) визначити особливості тестування як одного із засобів контролю вивчення іноземної мови;
- 2) виділити особливості методики тестового контролю у процесі навчання іноземної мови;
- 3) розробити тестові завдання для контролю аудіювання;
- 4) розробити тестові завдання для тематичного контролю.

Для вирішення поставлених завдань передбачається використати такі **методи дослідження:** *теоретичні* (аналіз, синтез, узагальнення, систематизація вітчизняних та зарубіжних джерел, періодичних видань – дадуть можливість систематизувати та узагальнити стан досліджуваної проблеми), *емпіричні* (методи педагогічної діагностики – інтерв'ювання викладачів агротехнічного коледжу проводилось з метою вивчення та узагальнення педагогічного досвіду з проблеми використання тестового контролю).

Наукове значення роботи: здійснено теоретичний аналіз і розглянуто сучасний стан проблеми контролю та оцінки знань, умінь та навичок студентів; проаналізовано особливості тестового методу контролю; конкретизовано й доповнено окремі теоретичні положення в організації тестування у навчанні іноземної мови; розглянуто умови ефективного застосування тестового контролю.

Практичне значення роботи: результати дослідження можна буде використовувати в практичній діяльності студентів-практикантів і викладачів іноземної мови на заняттях англійської мови у коледжі.

Проблема тестового контролю була досліджена багатьма зарубіжними та вітчизняними науковцями (Володін М.В., Горчев А.Ю., Ляховицький Н.В., Рабінович Ф.Н., Рапопорт І.А., Фоломкіна С.К.), проте і на сьогодні залишається актуальною.

На думку багатьох дослідників (С.Ю. Ніколаєва, І.В. Коломієць, Х. Дуглас Браун, Дж. Хант, М. Гронланд та ін.), методистів та вчителів, тест є одним із найбільш ефективних способів контролю при вивченні іноземної мови.

Мною здійснено теоретичний аналіз і розглянуто сучасний стан проблеми контролю та оцінки знань, умінь та навичок студентів; проаналізовано особливості тестового методу контролю; конкретизовано й доповнено окремі теоретичні положення в організації тестування у навчанні іноземної мови; розглянуто умови ефективного застосування тестового контролю.

Успіх в навчанні іноземної мови багато в чому залежить від того, який ступінь якості знань студентів знаходиться у полі зору викладача і яка увага надається профілактиці помилок. Як підтверджує багаторічний досвід, велику користь може принести перевірка знань відразу всіх студентів у формі невеликих за об'ємом контрольних завдань, тестами. Тести є не тільки найекономічнішою формою контролю, але і об'єктивнішим показником ступеня засвоєння студентами мовного матеріалу, ніж дані поточної, індивідуальної перевірки.

Систематичне тестування стимулює активність і увагу студентів на занятті, підвищує їх відповідальність при виконанні завдань.

Результати перевірки тестів аналізуються викладачем і служать для нього, з одного боку, показником рівня знань, а з іншою – самооцінкою роботи, самого викладача, що дозволяє йому внести необхідні корективи в процес навчання і тим самим попередити повторення помилок.

Інтерес до тестування пояснюється тим, що воно значно підвищує ефективність

навчального процесу, оптимально сприяє повній самостійності роботи кожного студента, є одним із засобів індивідуалізації в навчальному процесі. Крім того, тестовий контроль має багато переваг перед іншими видами контролю.

Список літератури

1. Болюбаш Я.Я., Булах І.Є., Мруга М.Р., Педагогічне оцінювання і тестування. Правила, стандарти, відповідальність: Наукове видання / Я.Я.Болюбаш, І.Є. Булах, М.Р. Мруга. – К.: Майстер-клас, 2007. – 272 с.
2. Булах І.Є., Філончук І.В. Проблеми стандартизації і засоби педагогічної діагностики І.Є.Булах, І.В. Філончук // Післядипломна освіта в Україні.– 2004. – №2. – С. 90–93.
3. Делікатний К.Г. Оцінка знань як органічна частина процесу навчання / К.Г. Делікатний // Радянська школа. – 1989. – №5.– С.44–50.
4. Малафіїк І. В. Дидактика. Навчальний посібник / І.В. Малофіїк. – К.: Кондор, 2009. – 406 с.
5. Омельченко В.Л., Омельченко С.В., Мельничук С.Г. Педагогіка. Частина І. Загальні основи педагогіки. Теорія навчання (дидактика): Навчальний посібник для студентів педагогічних закладів // В.Л. Омельченко, С.В. Омельченко, С.Г. Мельничук. – Кіровоград. – 1997. – С.121–123.
6. Сметовська О.В. Різномірні тестові завдання з англійської мови. // Англійська мова та література. - № 22-23. – 2003. – С. 32- 37.
7. Тарасова О. Зовнішнє тестування: передумови успіху. // Іноземні мови в навчальних закладах. - №1 .–2007.– С. 69–74.
8. Банкевич Л.В. Тестирование лексики иностранного языка: Учеб.пособие.- М.: Высшая школа, 1982. – 112с.

Тестовая проверка знаний становится все более популярной. Суть этого метода состоит в определении заданий или вопросов, на которые предоставляются альтернативные ответы. Существуют также задания с возможностью моделирования ответов.

Тестовые задания, использования тестового контроля при обучении иностранному языку.

Test test of knowledge is becoming increasingly popular. The method consists in determining assignments or multiple-choice questions. There are also tests with the ability to model the answers.

Test, test of knowledge, test of control use in teaching foreign language

УДК 378.041

НАВЧАННЯ ВПРОДОВЖ УСЬОГО ЖИТТЯ

М.О. Лоза, ст.викладач

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Висвітлено роль освіти в добу глобалізації, окреслено шляхи реалізації безперервної освіти, її структуру, принципи, проблеми та завдання.

Безперервна освіта, модернізація освіти.

**Матеріали науково-методичної конференції науково-педагогічних,
педагогічних працівників та науковців
«Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності»**

Проблема безперервної (неперервної, постійної) освіти й сьогодні займає визначне місце серед прогресивних ідей людства (хоча має по собі давню історію). Безперервність у наш час є історичною необхідністю, від повноти усвідомлення і ступеня реалізації якої багато в чому залежить подальший прогрес нашого суспільства.

Метою дослідження є обґрунтування змісту безперервної освіти, визначення напрямів удосконалення реалізації системи безперервної освіти в Україні на основі впровадження кращого зарубіжного досвіду.

Актуальність вибраної теми полягає у формуванні (вихованні) креативної особистості, здатної до саморозвитку, самостійної професійної діяльності, до безперервної освіти, тобто спроможної повноцінно реалізувати себе на всіх етапах свого життя

Безперервна освіта розвивалася як феномен практики і як педагогічна концепція. Вперше концептуально оформлена ця ідея була представлена на конференції ЮНЕСКО в 1965 р. відомим теоретиком безперервної освіти П. Ленграндом. На підставі його повідомлення були розроблені рекомендації з даного питання. У 1972 р. ЮНЕСКО робить наступний крок: слухається доповідь комісії, що працювала під керівництвом Е. Фора, на тему «Вчитися, щоб бути». З середини 1970-х рр.. ідея безперервної освіти знаходить підтримку майже в усіх країнах, стає основним принципом освітніх реформ.

Центральною ідеєю безперервної освіти є розвиток людини як особистості, суб'єкта діяльності та спілкування протягом всього його життя. Ця ідея, усвідомлена суспільством, стає системоутворюючим фактором безперервної освіти.

Термін «освіта протягом усього життя» виник в 1960-і роки і став використовуватися на міжнародних семінарах таких міжурядових організацій, як ЮНЕСКО і Рада Європи. Разом з цим терміном широко застосовуються і інші терміни, такі як «безперервна освіта», «продовжена освіта», «рекурентна освіта», «освіта дорослих», «освіта протягом всього життя», «самокероване навчання». Не зупиняючись на розкритті їх суті, відзначимо, що останнім часом в українській мові частіше за інші застосовується термін «безперервна освіта».

Безперервна освіта - комплекс державних, приватних і суспільних освітніх установ, що забезпечують організаційну і змістовну єдність і подальший взаємозв'язок всіх ланок освіти, задовольняючи прагнення людини до самоосвіти і розвитку протягом всього життя.

Безперервна освіта означає, що людина вчиться постійно. Причому, вчиться або в освітніх установах, або займається самоосвітою. Кожний індивідуум, використовуючи як традиційну систему освіти, так і безперервну освіту, залишаючись на одному і тому ж формальному освітньому рівні, може:

- удосконалювати свою професійну кваліфікацію, свою професійну майстерність;
- підійматися по ступенях і рівнях професійної освіти;
- не тільки продовжити, але і змінити профіль освіти.

Серед функцій безперервної освіти виділяють: розвиваючу (задоволення духовних запитів особистості, потреб творчого зростання); компенсуючу (заповнення пробілів у базовій освіті); адаптивну (оперативна підготовка й перепідготовка в умовах мінливої виробничої й соціальної ситуації); інтегруючу в незнайомий культурний контекст; функцію ресоціалізації (повторної соціалізації).

У змісті безперервної освіти прийнято виділяти три основні значимі компоненти, пов'язані з навчанням дорослого населення:

- навчання грамотності в широкому сенсі, включаючи комп'ютерну, функціональну, соціальну та ін.;
- професійне навчання, що включає професійну підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації;

– загальнокультурну додаткову освіту, не пов'язану із трудовою діяльністю.
Безперервність освіти реалізується шляхом:

- забезпечення спадкоємності змісту та координації навчально-виховної діяльності на різних рівнях освіти, які функціонують як продовження попередніх і передбачають підготовку осіб до можливого переходу до наступних рівнів, а також перепідготовка і підвищення кваліфікації;
- формування потреб та здібностей особистості до самонавчання;
- створення інтегрованих навчальних планів і програм;
- формування та розвиток учбово-науково-виробничих комплексів багаторівневої підготовки фахівців;
- оптимізацію системи післядипломної освіти на основі відповідних стандартів вищої освіти;
- створення інтегрованих навчальних планів і програм післядипломної освіти;
- розробка індивідуальних модульних навчальних програм різних рівнів складності в залежності від конкретних потреб;
- впровадження та розвиток дистанційної освіти [2].

Як свідчить практика, найбільш розвинутим у світі є формальне навчання, що завершується сертифікацією (видається диплом, свідоцтво тощо), в Україні – атестацією.

В основі функціонування безперервної освіти лежать такі принципи, що визначають його специфіку: гуманізму, демократизму, мобільності, випередження, відкритості, безперервності.

У структурі безперервної освіти можна виділити дві підсистеми: основна і додаткова освіта. У свою чергу, основна і додаткова освіта може бути загальною і професійною. Отже, виходить чотири підсистеми освіти: основна загальна, основна професійна, додаткова загальна, додаткова професійна.

Модернізація національної системи освіти в Україні відбувається сьогодні в контексті розвитку нашої держави як європейської. Особливо значні трансформації спостерігаємо у професійній освіті, оскільки процеси глобалізації, інтеграції, інформатизації суспільства викликають цивілізаційні зміни, які не можуть не позначитися на вимогах до професійної підготовки фахівців. У цьому контексті значний інтерес представляє неперервна професійна освіта в документах Європейського Союзу.

Програма економічних реформ Президента України на 2010 - 2014 роки серед необхідних змін передбачає підвищення якості та конкурентоспроможності освіти шляхом:

- стимулювання розвитку системи освіти протягом усього життя;
- впровадження стандартів, заснованих на компетенціях у вищій професійно-технічній освіті;
- розробки Національної системи оцінювання якості освіти;
- оптимізації мережі навчальних закладів з урахуванням демографічних і економічних реалій та необхідності підвищення якості освіти.

Нерозуміння специфіки неформальної освіти та її соціального потенціалу (порівняно з традиційною шкільною або вищою освітою) породжується недостатньою увагою до вивчення проблем освіти дорослих. Необхідно в масштабах країни проаналізувати діяльність сформованої сфери нетрадиційних видів і форм освітньої діяльності дорослих. Це дозволить виявити специфіку неформальної пізнавальної й навчальної діяльності різного контингенту дорослих, мотиваційні особливості й механізми самоорганізації цієї діяльності.

Висновки. Безперервна освіта відіграє ключову роль у розвитку людського капіталу та економічному зростанні країни через її здатність формувати інтелектуальну складову в системі елементів економіки знань, покращувати здобутки людей, нації та суспільства щоденно в міру набуття та впровадження в життя нових знань.

В умовах глобалізації, освіта протягом усього життя зумовлює як особистісні якості кожної людини, а так само економічний і духовний потенціал кожної держави. Сьогодні Україна вибрала шлях розвитку, який включає в себе багатогранний спектр розвитку країни. Успішна інтеграція в глобальну світову економіку неможлива без створення єдиної і цілісної системи освіти, яка забезпечує підготовку висококваліфікованих фахівців у затребуваних галузях. Навчання протягом життя на національному рівні повинне бути визначене як повноправне освітнє поле з відповідною увагою до контролю й перевірки якості та забезпеченням визнання різноманітних форм освіти.

Список літератури

1. Афанасьєв М. Неперервна професійна освіта: нові горизонти підготовки кадрів для постіндустріальної економіки / М. Афанасьєв // Неперервна освіта. – 2010. – № 10. – С.88–98.
2. Балакірева О.М. Вимір людського капіталу через показник залучення до навчання впродовж життя / О.М. Балакірева, Р.Я. Левін // Економіка і прогнозування. – 2010. – № 3. – С.120–139.
3. Внукова Н. Інноваційний потенціал вищої школи у глобальних викликах ХХІ століття / Н. Внукова // Вища школа. – 2010. – № 12. – С.26–35.
4. Данилишин Б. Через модернізацію освіти до економіки знань / Б. Данилишин, В. Куценко // Науковий світ. – 2010. – № 7. – С.6–8.
5. Проблеми освіти: Науковий збірник / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. – К., 2010. – Вип.64. – 123с.
6. Ткач І.І. Формування глобального інтерактивного навчального середовища в умовах побудови інформаційного суспільства / І.І. Ткач // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 2 (104). – С.261.
7. Шеремета І. Соціальні виклики безперервної освіти / І. Шеремета // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства. – Випуск 15. – 2009. – С.587–592.

Освещена роль образования в эпоху глобализации, намечены пути реализации непрерывного образования, его структуру, принципы, проблемы и задачи.

Непрерывное образование, модернизация образования.

The role of education in the era of globalization, the ways of realization of continuous education, its structure, principles, problems and tasks.

Continuing education, modernization of education.

УДК 372.8

САМОСТІЙНА РОБОТА, ЇЇ ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПЕРЕВАГИ З ДИСЦИПЛІНИ «ЗАХИСТ ВІТЧИЗНИ»

*Л.М. Павловська, викладач відділення з підготовки молодших спеціалістів ВП НУБіП
України «Ніжинський агротехнічний інститут»*

Показано особливості організації самостійної роботи студентів з урахуванням сучасних вимог та умов навчання, методи її ефективної організації як невід'ємної складової в системі освітнього середовища.

Самоосвіта, самостійність, самостійна робота, інформаційні технології навчання.

У зв'язку з посиленням ролі самостійної роботи у навчально-пізнавальному процесі актуальною стала проблема раціональної організації самостійної роботи з урахуванням готовності до неї студентів.

Аналіз останніх досліджень. Питання організації самостійної роботи студентів у системі освіти постійно знаходяться в сфері інтересів дослідників. Протягом багатьох років навкруги цієї проблеми виникають наукові суперечки, в результаті яких народжуються різноманітні погляди і формуються методичні та методологічні позиції. Ці погляди не мають антагоністичного характеру, а відображають просто різні точки зору, які в цілому ряді випадків відрізняються одна від одної не принциповими якісними характеристиками.

У наукових роботах В.К. Буряка, Б.Г. Єсипової, А.М. Івасишина, В.В. Луценко, П.І. Підкасистого, Н.О. Шишкіної та інших досліджувались сутність поняття самостійної роботи, принципи її організації, розглядалися різні класифікації, вивчалися методи, форми, засоби проведення самостійної роботи, розроблялись методики планування, організації та контролю самостійної роботи. Управління самостійної роботи студентів у позааудиторний час займалися Л.В. Клименко, В.П. Шпак та інші. Навчання студентів вміню планувати свою пізнавальну діяльність досліджували А.А. Лошак, О.М. Козак, М.П. Красницький та інші. Системний підхід в організації самостійної роботи студентів досліджувався в роботах Г.М. Гнитецької, Л.І. Заякиної та інших.

Формулювання мети завдань. Розглянути специфіку і проблеми організації самостійної роботи студентів та визначити ефективні методи її організації з урахуванням сучасних вимог до якості залишкових знань та професійної компетентності як цілісної системи освітнього процесу у формуванні висококваліфікованих спеціалістів.

Зміни, які відбуваються нині в організації навчальної діяльності студентів, свідчать про посилення ролі самостійної роботи у підготовці майбутніх фахівців.

Питання організації самостійної роботи студентів у системі освіти постійно знаходяться в сфері інтересів дослідників. Протягом багатьох років навкруги цієї проблеми виникають наукові суперечки, в результаті яких народжуються різноманітні погляди і формуються методичні та методологічні позиції. Ці погляди не мають антагоністичного характеру, а відображають просто різні точки зору, які в цілому ряді випадків відрізняються одна від одної не принциповими якісними характеристиками.

Формування у студентів потреб і мотивів до активної самостійної роботи відбувається внаслідок спонукання викладача. Цей спосіб не ефективний, будь-яка діяльність, що викликає у людини професійного інтересу, малопродуктивна. Значно ефективнішим способом формування у студентів потреб і мотивів до самостійної роботи є розвиток пізнавального інтересу до предмета, який вивчається, процесу оволодіння ним.

**Матеріали науково-методичної конференції науково-педагогічних,
педагогічних працівників та науковців
«Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності»**

Діяльність, що має у своїй основі глибокий інтерес не лише до результату, а й до її процесуальних компонентів, найпродуктивніша, адже саме від неї людина має найбільше задоволення. Студент у цьому разі сам знаходитиме час для предмета, який йому сподобався. Зрозуміло, що викликати інтерес до навчальної дисципліни, її змісту повинен викладач.

Самостійна робота студентів, методика її організації на рівні навчальної дисципліни безпосередньо пов'язані з активізацією пізнавальної діяльності тих, кого навчають. Самостійна навчально-пізнавальна діяльність студентів – це перший крок до творчої роботи особистості.

Формування у студентів умінь організації пізнавальної діяльності треба розглядати як складову одного з компонентів змісту освіти – способів діяльності. Уміти навчати – означає вміти організовувати засвоєння знань, свою розумову діяльність, що забезпечує сприйняття, усвідомлення, готовність до пошуку необхідного рішення не тільки на уроках філології, але і впродовж всього життя. Це справжнє мистецтво та важлива характеристика розвиненої особистості. Завдання викладача в цьому процесі – допомогти студентам вчитися самостійно, створити оптимальні умови для самостійної, творчої роботи та активізувати її.

К.Д. Ушинський визначив добрим те навчання, при якому діти навчаються самі, а вчитель організовує і спрямовує їхню навчальну діяльність.

Діяльність викладача в організації самостійної роботи студентів в умовах особистісно-орієнтованого підходу має включати такі напрямки:

- розробку системи нових завдань з предмета різних рівнів складності;
- індивідуалізацію навчальних завдань для виділення типологічних груп;
- зміну рівнів складності навчальних завдань для студентів різних типологічних груп для того, щоб ступінь самостійності у процесі їх виконання постійно зростає;
- створення позитивного емоційного фону навчального заняття;
- співвіднесеність оптимальних поєднань фронтальної, групової та індивідуальної форм роботи з урахуванням специфічних відмінностей кожної з типологічних груп;
- надання викладачем консультативної допомоги залежно від індивідуальних особливостей студентів і рівня складності індивідуального завдання;
- регулювання частоти і глибини контролю за продуктивністю виконання самостійної роботи.

У цьому плані доцільним є дотримання алгоритму самостійної роботи: постановка мети – виявлення вихідних даних, їх аналіз – вибір способу досягнення мети, виконання дії проведення самоконтролю – коригування способу досягнення мети – коригування виконання дії. На нашу думку, виконання самостійної роботи за таким алгоритмом сприятиме розвитку розумових здібностей студента – і за таких умов викладачеві можна по-справжньому керувати формуванням спеціаліста. Крім того, систематична самостійна робота необхідна не лише в професійному, а й виховному плані: джерела працьовитості, наполегливості, волі – саме в самостійній роботі.

У педагогічній науці немає єдиного підходу до класифікації методів самоосвітньої діяльності через багатогранність цього поняття. Проте в залежності від джерела засвоєння та відтворення інформації можна виділити такі групи методів:

1. Методи самостійної навчальної діяльності: конспектування, складання плану, тез, анотацій до книги, статті, складання узагальненого огляду літератури, рецензування статей, складання рефератів, звітів, доповідей.

2. Методи читання літератури: попередній перегляд літератури, наскрізне читання, змішане та суцільне читання.

3. Методи практичної самоосвітньої діяльності: виконання практичних завдань, розв'язування задач, самостійна робота та проведення дослідів у лабораторіях, кабінетах, вивчення та узагальнення передового педагогічного досвіду.

Ефективність самостійної роботи зростає завдяки використанню в процесі навчання у вищому навчальному закладі всього комплексу вищезначених методів та від частоти і глибини корекцій з боку викладачів. Продуктивність самостійної роботи студентів визначається також позитивним емоційним ставленням їх до навчальної діяльності.

Самостійна робота – один із обов'язкових видів навчально-пізнавальної діяльності студентів, що виконує функції, серед яких важливе значення мають:

- навчальна, яка полягає в опрацюванні першоджерел, що сприяє більш глибокому осмисленню вже засвоєної суми знань;
- пізнавальна, призначення якої полягає в опануванні новою сумою знань, розширенні меж світогляду;
- коригуюча, що передбачає осмислення новітніх теорій, концепцій, категорій, підходів до визначення сутності відомих понять, напрямків розвитку науки і т.п.;
- стимулююча, сутність якої полягає у такій організації самостійної роботи, коли студент отримує задоволення від результатів пізнавальної діяльності;
- виховна, що спрямована на формування таких якостей, як воля, цілеспрямованість, відповідальність, дисциплінованість;
- розвиваюча, що спрямована на розвиток самостійності, творчості, дослідницьких умінь особистості.

Оскільки визначене викладачем завдання студент виконує самостійно, планує свій час, місце і порядок його виконання і займається цією діяльністю самостійно, без контролю за цим процесом з боку викладача, самостійну роботу можна назвати лише частково керованою. При цьому варто наголосити, що ступінь самостійності студентів при виконанні різних видів самостійної роботи буде різним на окремих етапах їх навчання у ВНЗ і залежатиме від дидактичної, методичної, пізнавальної, розвиваючої та виховної мети.

Таким чином, ми можемо констатувати, що самостійна робота студентів – спланована, організаційно і методично спрямована пізнавальна діяльність, що здійснюється під керівництвом і контролем викладача за рахунок скорочення обов'язкових аудиторних занять.

Висновки. На підставі літературних джерел та практики у вищому навчальному закладі освіти самостійна робота – навчальна діяльність студента, спрямована на вивчення і оволодіння матеріалом навчального предмета без безпосередньої участі викладача. Головним завданням самостійної роботи є підвищення якості знань, умінь та навичок з предмета «Захист Вітчизни», рівня самостійності.

Від організації самостійної роботи студентів залежить результат засвоєння знань, умінь та навичок студента, рівень самостійності. Дії викладача спрямовують студентів до організації і раціонального, ефективного здійснення активної, самостійної, свідомої і результативної пізнавальної діяльності, цьому сприяє правильно обраний вид управління.

Запровадження запропонованої методики організації самостійної роботи студентів під час вивчення предмету «Захист Вітчизни» у вищому навчальному закладі є ефективним за таких педагогічних умов: включення у навчальний процес завдань, що модулюють майбутню професійну діяльність студентів; постійне підвищення рівня самостійності студентів шляхом включення у навчальний процес завдань підвищеної складності; своєчасний контроль з боку викладача, поступове виховання потреби та навичок самоконтролю; різноманітність у формах та методах проведення занять; створення позитивного мікроклімату на заняттях, атмосфери співробітництва між студентами та викладачем.

Список літератури

1. Про освіту, про вищу освіту: закон України. Нормативно-правові документи. – К.: Міленіум вид-во, 2001. – 38 с.
2. Белкін Є. Педагогічні основи організації самостійної роботи студентів у ВНЗ: навч. посібник / Белкін Є. – Знання, 2008. – 165 с.
3. Войтко В.І. Психодіагностика: Досягнення та перспективи: навч. посібник / В.І. Войтко. – К.: Знання, 2004. – 48 с.
4. Гончаренко С.У. Особистісно-орієнтований підхід: український педагогічний словник / С.У. Гончаренко – К.: Либідь, 2007. – 376 с.
5. Данілов М.А. Самостійна робота студентів: навч. посібник / М.А. Данілов. – М.: Вища школа, 1999. – 101 с.
6. Жарова Л. Організація самостійної навчально-пізнавальної діяльності учнів / Л. Жарова. – Л.: ЛГПІ, 2008. – 79 с.
7. Козаков В. Самостійна робота студентів та її інформаційно-методичне забезпечення: навч. посібник / Володимир Козаков. – К.: Вища школа, 2005. – 248 с.

Показанье особенности организации самостоятельной работы студентов с учетом современных требований и условий учебы, методы ее эффективной организации как неотъемлемой составляющей в системе образовательной среды.

Самообразование, самостоятельность, самостоятельная работа, информационные технологии учебы.

The features of organization of independent work of students are rotined taking into account modern requirements and terms of studies, methods of it effective organization as inalienable constituent in the system of educational environment.

Self-education, independence, independent work, information technologies of studies.

УДК 330.316

**УПРОВАДЖЕННЯ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ
«СВІТОВА ЛІТЕРАТУРА»**

***Ю.Г. Петровська, викладач відділення з підготовки молодших спеціалістів
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»***

У даній статті з'ясовується загальна суть інтерактивного навчання, розкриваються шляхи вдосконалення сучасного заняття з дисципліни «Світова література», розглядається структура і методика інтерактивного навчання, обмін досвідом проведення занять із використання інтерактивних технологій навчання.

Інтерактивне навчання, активна та пасивна модель навчання, інтеракція, інтерактивність, рефлексія, інтерактивні технології.

Модернізація навчально-виховного процесу на сучасному етапі сприяє формуванню та розвитку творчої особистості, спроможної повноцінно реалізуватись в житті. Одним із кроків підвищення ефективності дисципліни «Світової літератури» є впровадження разом із традиційними технологіями навчання інтерактивних. Ефективними вважають заняття з використання інтерактивних технологій навчання.

Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається тільки шляхом постійної, активної взаємодії всіх студентів. Викладач і студент є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання. Викладач виступає як організатор процесу навчання.

1. Інтерактивні технології кооперативного навчання

Розглянемо сучасні інтерактивні навчальні технології.

Робота в парах. Ця технологія особливо ефективна на початкових етапах навчання студентів роботі у малих групах.

Її можна використовувати для досягнення будь-якої мети. Усі учасники в групі отримують можливість висловлюватись. Робота в парах дає студентам час подумати, обмінятися ідеями з партнером і лише потім озвучувати свої думки перед групою.

Ротаційні (змінювані) трійки. Діяльність студентів у цьому випадку є подібною до роботи в парах. Цей варіант кооперативного навчання сприяє активному, ґрунтовному аналізу та обговорюванню нового матеріалу з метою його осмислення, закріплення та засвоєння.

Карусель. Цей варіант кооперативного навчання найбільш ефективний для одночасного включення всіх учасників в активну роботу з різними партнерами зі спілкування для обговорення дискусійних питань.

«Діалог». Суть його полягає в спільному пошуку групами згодженого рішення. Це знаходить своє відображення у кінцевому тексті, переліку ознак. Діалог виключає протистояння, критику позиції тієї чи іншої групи.

«Спільний проект». Має таку саму мету та об'єднання в групи, що й діалог. Але завдання, які отримують групи, різного змісту та висвітлюють проблему з різних боків.

«Пошук інформації». Різновидом, прикладом роботи в малих групах є командний пошук інформації (яка доповнює раніше прочитану викладачем лекцію або матеріал попереднього заняття), а потім відповіді на запитання. Використовується для того, щоб оживити сухий матеріал.

Акваріум. Варіант кооперативного навчання, ефективний для розвитку навичок спілкування в малій групі, вдосконалення вміння дискутувати та аргументувати свою думку.

2. Технології колективно-групового навчання

Мікрофон. Різновидом загально групового обговорення є технологія «Мікрофон», яка надає можливість кожному сказати щось швидко, по черзі, відповідаючи на запитання або висловлюючи свою думку чи позицію.

Мозковий штурм. Відома інтерактивна технологія колективного обговорення, що широко використовується для вироблення кількох вирішень конкретної проблеми. Мозковий штурм спонукає студентів проявляти уяву та творчість, дає можливість їм вільно висловлювати свої думки.

3. Технології опрацювання дискусійних питань

Метод ПРЕС. Метод навчає студентів виробляти й оформлювати аргументи, висловлювати думки з дискусійного питання у виразній і стилістичній формі, переконувати інших.

Матеріали науково-методичної конференції науково-педагогічних, педагогічних працівників та науковців «Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності»

Дебати. Один з найбільш складних способів обговорення дискусійних проблем. Дебати можна проводити лише тоді, тоді коли студенти навчилися працювати в групах та засвоїли технології вирішення проблем. У дебатах поділ на протилежні точки зору набуває найбільшої гостроти, оскільки студентам необхідно довго готуватись і публічно обґрунтовувати правильність своєї позиції. Важливо, щоб учасники дебатів не переносили емоції один на одного, а спілкувалися спокійно.

Пропонуємо розглянути такі інтерактивні методи, які можна використовувати під час викладання дисципліни «Світова література».

«Мікрофон». Для ефективної організації роботи академічної групи потрібно: поставити чітко сформульоване запитання чи проблему, наприклад, при вивченні теми «Поезія символізму» та творчості Шарля Бодлера можна поставити студентам такі питання: *«Чи бувають квіти злими?»*, *«Чому П.Верлена та А.Рембо називають «поетами із пекла?»*, *«Чи кожен поет ясновидець?»*, та ін.); запропонуйте групі якийсь предмет, який виконуватиме роль уявного мікрофона, який студенти передаватимуть один одному, по черзі беручи слово; надавайте слово тільки тому, хто отримує уявний мікрофон; запропонуйте студентам говорити лаконічно й швидко, не більше ніж 1-2 хвилини; не коментуйте і не оцінюйте подані відповіді; підведіть підсумок обговорення.

«Незакінчені речення». Також один із вербальних методів, прийом навчання, який дає можливість ґрунтовніше працювати над формою думки та її організацією в реченні. Викладач розпочинає речення, це можуть бути і фактичні запитання, наприклад, *Стендаль народився у місті...*, *Ф.Достаєвський написав такі романи...*, *Прототипом Анни Кареніни була...*, *На мою думку, Анна Кареніна...* так й «ідейні запитання», наприклад, *Жульєн Сорель міг уникнути смертної кари, якби...*, *Гобсек – найчесніша людина в Парижі ...та ін.* Такий метод відшліфовує вміння говорити, дає змогу здолати стереотипи, виступати по суті, коротко і лаконічно.

«Мозковий штурм». Організувати роботу за цією технологією можна таким чином: після презентації проблеми чи ситуації та їх чіткого формулювання (краще записати на дошці). Проблеми, які будемо вирішувати «мозковою атакою» можуть бути такими: *«Аргументи на користь захисту Жульєна Сореля»*, *«Історія Жульєна Сореля: трагедія чи моральна перемога?»*, *«Альтернатива самогубству: інша доля Анни Кареніни»*, *«У чому виражається «думка сімейна» Л.Толстого?»*, *«Чим приваблює роман «Майстер і Маргарита» читачів ХХІ ст.»* та ін. Запропонуйте всім студентам висловити ідеї, коментарі, навести цитати, фрази чи ключові слова, пов'язані з цією проблемою. При цьому потрібно зауважити, що ідеї або пропозиції можуть бути будь-які, навіть фантастичні. Запишіть усі ідеї та пропозиції на дошці в порядку їх надходження від студентів без зауважень, коментарів чи запитань.

«Дерево рішень». Організувати роботу академічної групи можна так: виберіть ситуацію, проблему чи дилему, що немає однозначного рішення. Вона може бути викладена в епізоді літературного твору чи біографії письменника, героя твору. Можна використати такі питання для моделювання ситуації: *«Партія, програна самому собі: злет і руїна кар'єри Жульєна Сореля»*, *«Бермудський трикутник Луїза – Жульєн – Матильда»*, *«Шляхи збагачення Гобсека у ХХІ ст.»* та ін.

«Дискусія». Організувати роботу академічної групи за дискусійною технологією можна за сценарієм: оберіть тему дискусії. Вона має бути сформульована проблемно, щоб підходи до її висвітлення були різними.

Темою дискусії може бути: *«Реалізм - фотографія суспільства або прагнення автора присвоїти чужу реальність?»*, *«Чи може бути людина абсолютно вільною, згідно доктрини модернізму»*, *«Специфіка творчої манери Стендаля: "2 в 1" – реаліст, що не перестав бути романтиком.»*, *«Чи поділяєте ви точку зору молодого Бальзака на літературу як бізнес?»* тощо.

Дуже важливим елементом дискусії є її план. Він може пропонуватись студентам заздалегідь, напередодні дискусії. Студенти, маючи такий план, можуть підготуватись до обговорення: попрацювати з літературою, довідниками, Інтернетом, підготувати собі попередні нотатки тощо.

Для того, щоб дискусія була відвертою, необхідно створити в аудиторії атмосферу довіри та взаємоповаги. Тому бажано вибрати правила культури ведення дискусії, які на початку викладач разом із студентами складають і записують на дошці, адже правила, які студенти самі для себе ввели, вони навряд чи порушать.

«Літературна гра». Найпростіша гра «Ти мені - я Тобі». Передбачає роботу в групах. Групи отримують завдання опрацювати текст та підготувати запитання по змісту. Студенти обмінюються запитаннями, отримують вичерпні відповіді, самі виставляють оцінки членам групи опонентів.

Гра «Німе кіно» - студенти зображають героя твору за допомогою жестів, міміки. Інші - вгадують.

Ще одна гра «Таємничий герой». Група ділиться на команди. Найпростіший сценарій, який можна доповнювати, викладач або ведучий пропонує студентам впізнати літературного героя за його особистими прикметами.

Наприклад, при проведенні заняття з теми «Драматургія XIX ст» студенти впізнають героїв за такими характеристиками:

«Вона молода, непогана на вроду дівчина. Одягнена бідно. Потребує послуг дантиста. Заробляє на прожиття, продаючи квіти на вулиці...»

(Еліза Дулітл з «Пігмаліона» Б. Шоу)

«Вона – молода, вродлива жінка. Заміжня, має двох дітей. Її палко кохає чоловік, називає її «моя пташечка, мій жайворонок».

(Нора з «Лялькового дому» Г.Ібсена)

Як показало дослідження, що процес навчання не автоматичне вкладання певного матеріалу в голову студента. Потрібна його напружена розумова робота, активна участь в цьому процесі, чого можна досягти тільки за допомогою інтерактивного навчання. Ось чому я надаю перевагу інтерактивним заняттям.

Список літератури

1. Крамаренко С.Г. Інтерактивні техніки навчання як засіб розвитку творчого потенціалу учнів / С.Г. Крамаренко // Відкритий урок. – 2002. – №5–6.
2. Пометун О. Інтерактивні технології навчання: теорія, досвід: Методичний посібник. / О. Пометун, Л. Пироженко. – 2007.
3. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко. – К.: А.С.К., 2004.
4. Фасоля А.М. Особистісно-зорієнтоване навчання: дидактичний аспект / А.М. Фасоля // Українська мова і література. – 2003. – №48.

В данной статье выясняется общая суть интерактивного обучения; раскрываются пути совершенствования современного занятия по дисциплине «Мировая литература»; рассматривается структура и методика интерактивного обучения, обмен опытом проведения занятий по использованию интерактивных технологий обучения.

Интерактивное обучение, активная и пассивная модель обучения, интеракция, интерактивность, рефлексия, интерактивные технологии.

This article appears general nature of interactive learning, the ways of improvement of modern studies on the subject «World Literature», considered the structure and method of interactive learning, exchange of experience conducting studies on the use of interactive learning technologies.

Online learning, active and passive model of learning, interaction, interactivity, reflection, interactive technology.

УДК 330.34

НАВЧАННЯ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

***М.Г. Помазан, викладач відділення з підготовки молодших спеціалістів
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»***

Визначено необхідність у розробці теоретично обґрунтованих, практично значимих і переконливих концептуальних підходів до організації системи неперервної освіти в Україні.

Самоосвіта, навчання впродовж життя, формальна освіта, неформальна освіта, інформальна освіта.

У справі об'єднання людства на основі певних ціннісних підстав і цільових орієнтирів одним із пріоритетних чинників стає безперервна освіта. Безперервність виступає у сучасному культурно-освітньому контексті як ідея, принцип навчання, якість освітнього процесу, умова становлення людини.

Для визначення поняття безперервної освіти використовується низка термінів. У сучасній літературі можна зустріти такі стійкі сполучення: «освіта дорослих» (adult education); «продовжена освіта» (continuing education); «подальша освіта» (further education); «відновлювана освіта» (recurrent education) як освіта протягом всього життя шляхом чергування навчання з іншими видами діяльності, головним чином з роботою; «перманентна освіта» (permanent education); «освіта протягом життя» (lifelong education); «навчання протягом життя» (lifelong learning). У кожному з цих термінів зроблено акцент на певній стороні явища, але загальною є ідея довічної незавершеності освіти для дорослої людини.

Проблематику безперервної освіти можна умовно розділити на дві основні сфери. Перша пов'язана з побудовою системи безперервної освіти як частини соціальної практики (соціально-освітній аспект безперервної освіти), друга – із процесом засвоєння людиною нового життєвого, соціального, професійного досвіду. Саме тому в другій половині 90-их років ХХ століття у сфері освіти дорослих було проголошено сполучення принципу безперервності освіти із принципом навчання протягом життя і формуванням суспільства знань. Тим самим зроблена спроба закріпити у суспільній свідомості розуміння взаємної відповідальності суспільства, держави й особистості за розвиток освітніх процесів.

Серед функцій безперервної освіти виділяють: розвиваючу (задоволення духовних запитів особистості, потреб творчого зростання); компенсуючу (заповнення пробілів у базовій освіті); адаптивну (оперативна підготовка й перепідготовка в умовах мінливої виробничої й соціальної ситуації); інтегруючу в незнайомий культурний контекст; функцію ресоціалізації (повторної соціалізації).

У змісті безперервної освіти прийнято виділяти три основні значимі компоненти, пов'язані з навчанням дорослого населення: навчання грамотності в широкому сенсі, включаючи комп'ютерну, функціональну, соціальну та ін.; професійне навчання, що включає професійну підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації (job qualification); загальнокультурну додаткову освіту, не пов'язану із трудовою діяльністю (life qualification).

Європейська Комісія об'єднала різні освітні й навчальні ініціативи в єдину Програму навчання протягом життя (Lifelong Learning Programme), яка прийшла на зміну програмам професійного та дистанційного навчання, що існували до 2006 року.

Навчання протягом життя має на увазі зростання інвестицій у людей і знання; набуття основних навичок, включаючи цифрову грамотність і розширення можливості для інноваційної, більш гнучкої форми навчання. Мета полягає в тому, щоб забезпечити людей будь-якого віку рівним і відкритим доступом до якісного навчання.

Рада Європи затвердила навчання протягом життя як один з основних компонентів європейської соціальної моделі. Таке навчання не обмежується лише сферою освіти; воно також є критичним чинником у сферах зайнятості й соціального забезпечення, економічного зростання і конкурентоспроможності.

Європейська стратегія зайнятості (European employment strategy), погоджена 22 липня 2003 р., визначила керівні принципи політики розвитку навчання протягом життя, які закликають країни ЄС звернути увагу на дефіцит робочої сили з відповідними навичками і заохочують їх здійснювати всебічні стратегії, щоб озброїти громадян навичками, необхідними у сучасній економіці.

Освіта протягом життя в усьому світі й особливо в розвинених країнах стає усе більш важливою сферою освітніх послуг. На сьогодні існують наступні три основні форми освіти:

- формальна освіта – початкова, загальна середня освіта, середня професійна освіта, вища освіта, освіта після закінчення ВНЗ (аспірантура й докторантура), підвищення кваліфікації й перепідготовка фахівців і керівників з вищою і середньою професійною освітою в інститутах, на факультетах і курсах підвищення кваліфікації й професійної перепідготовки;
- неформальна освіта – професійно спрямовані й загальнокультурні курси навчання в центрах освіти дорослих, у лекторіях товариства «Знання», по телебаченню, на різних курсах інтенсивного навчання;
- інформальна освіта є загальним терміном для освіти за межами стандартного освітнього середовища – індивідуальна пізнавальна діяльність, що супроводжує повсякденне життя, реалізується за рахунок власної активності індивідів в оточуючому культурно-освітньому середовищі; спілкування, читання, відвідування установ культури, подорожі, засоби масової інформації тощо. При цьому людина перетворює освітні потенціали суспільства в дієві чинники свого розвитку.

За цілями, що ставляться й реалізуються в системі неперервної освіти, її умовно можна поділити на три складові. Перша складова системи неперервної освіти – додаткова професійна освіта – сприяє формуванню професійної основи кадрового потенціалу сучасної високотехнологічної економіки. Споживачами послуг даної частини системи неперервної освіти є соціально адаптована частина населення, яка отримує освіту послідовно на всіх її рівнях. Друга частина системи освіти протягом життя забезпечує різноманітним групам населення можливість адаптуватися до мінливих умов життя. Ця підсистема передбачає освіту, спрямовану на адаптацію й реабілітацію соціальних і професійних груп, не здатних самостійно пристосуватися до швидкозмінного соціального середовища. Крім того, до цієї підсистеми залучаються громадяни, що не мають в силу різних причин доступу до формальної системи професійної освіти, що створює для них загрозу десоціалізації. Третя складова системи освіти дорослих забезпечує задоволення різноманітних індивідуальних

**Матеріали науково-методичної конференції науково-педагогічних,
педагогічних працівників та науковців
«Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності»**

освітніх потреб громадян, наприклад, мовну підготовку, отримання психологічних, культурологічних та інших знань, комунікативних навичок, спеціальних умінь тощо.

Ефективним засобом розвитку системи безперервної освіти є створення корпоративних університетів, що забезпечують чергування одержання фундаментальних знань із практичною діяльністю. Розвиток безперервної освіти дозволяє створювати умови для формування гнучких освітніх траєкторій і вирівнювання доступу до якісної освіти на всіх рівнях освітньої системи, забезпечує набір освітніх послуг, що відповідають динамічному розвитку потреб особистості, суспільства, економіки.

На жаль, в Україні освіта протягом життя перебуває у зародковому стані. Існують поодинокі стохастичні явища, але будь-яка системність практично відсутня. Закон України «Про позашкільну освіту» жодним чином не вирішує цієї проблеми, оскільки не врегульовує питання інтеграції позашкільної освіти в загальну освітню систему країни, залишаючи осторонь ключові проблеми забезпечення і контролю якості та визнання неформальної освіти. Не існує офіційної статистики з цього питання, відсутні спеціальні концепції та програми.

Висновки. Навчання протягом життя виходить на чільні позиції у світових освітніх процесах – це диктується базовими тенденціями сучасного розвитку людства. Тому для України вкрай важливо найближчим часом вжити дієві заходи для подолання відставання у цій сфері, розробивши Концепцію та Програму розвитку в Україні системи освіти протягом життя.

Необхідно в масштабах країни проаналізувати діяльність сформованої сфери нетрадиційних видів і форм освітньої діяльності дорослих. Це дозволить виявити специфіку неформальної пізнавальної й навчальної діяльності різного контингенту дорослих, мотиваційні особливості й механізми самоорганізації цієї діяльності.

Список літератури

1. Making a European area of lifelong learning a reality – <http://ec.europa.eu/education/>
2. European Employment Strategy. – <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=101&langId=en>.
3. Quality Report on the European Union Labour Force Survey 2007.– http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-RA-09-015/EN/KS-RA-09-015-EN.PDF
4. Adult education trends and issues in Europe. – http://ec.europa.eu/education/pdf/doc268_en.pdf

Определена необходимость в разработке теоретически обоснованных, практически значимых и убедительных концептуальных подходов к организации системы непрерывного образования в Украине.

Самообразование, обучения в течении жизни, формальное образование, неформальное образование, информальное образование.

Definitely need to develop theoretically sound, practically significant and compelling conceptual approaches to the organization of continuing education in Ukraine.

Self-education, lifelong learning, formal education, informal education.

УДК 378.12:008

**ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ В ПРОЦЕСІ
ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ**

*Л.П.Распутня, старший викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний
інститут»*

Обґрунтовано теоретико-методологічні засади і практичні аспекти педагогічної майстерності викладача іноземної мови в сучасних умовах, розроблено рекомендацій щодо його подальшого удосконалення.

Педагогічна майстерність, професійна компетентність, самовдосконалення, самореалізація.

Як наукова проблема, педагогічна майстерність постала у ХІХ ст. Дослідники педагогіки тлумачать її як найвищий рівень педагогічної діяльності, який виявляється в тому, що у відведений час педагог досягає оптимальних результатів, через синтез наукових знань, умінь і навичок методичного мистецтва і особистих якостей; комплекс властивостей особистості педагога, що забезпечує високий рівень самоорганізації педагогічної діяльності. Ґрунтується на високому фаховому рівні педагога, його загальній культурі та педагогічному досвіді. Розглядається як вияв власного «Я» у професії, як самореалізація особистості викладача у педагогічній діяльності, тому визначається як вища, творча його активність, що передбачає доцільне використання методів і засобів педагогічного взаємовпливу в кожній ситуації навчання та виховання. Така доцільність є результатом засвоєння системи знань і уявлень про закони навчання, технології розвитку дитини, а також індивідуальні особливості педагога, його спрямованість, здібності та психофізичні дані.

У світлі останніх подій, коли робиться наголос на професіоналізацію викладацьких кадрів, проблема професійної майстерності займає одне з провідних місць у науковому середовищі.

При розгляді даного питання ми враховували досвід провідних науковців, які досліджували професійну майстерність (Зязюн І.А., Барбіна Є.С., Крамущенко І.Ф., Лебедик М.П., Радул В.В.)

Цілями нашого дослідження є: теоретичне обґрунтування зв'язку професійної майстерності із професійною культурою; визначення індексу професійної майстерності у співвідношенні з професійним самовдосконаленням.

На нашу думку, майстерність викладача доцільно розглядати як найвищий рівень педагогічної діяльності (якщо ми характеризуємо якість результату), як вияв творчої активності особистості майбутнього вчителя (характеризуємо психологічний механізм успішної діяльності). Коли ми хочемо усвідомити витоки розвитку майстерності, зрозуміти шляхи професійного самовдосконалення, доцільно сформулювати визначення цієї складової так: педагогічна майстерність – це комплекс властивостей особистості, що забезпечує самоорганізацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі. До таких важливих властивостей належать гуманістична спрямованість діяльності викладача, його професійна компетентність, педагогічні здібності і педагогічна техніка; педагогічна майстерність у структурі особистості – це система, здатна до самоорганізації, яка має гуманістичну спрямованість.

Підвалиною професійної майстерності є професійна компетентність. Зміст професійної компетентності – це знання предмета, методики його викладання, педагогіки і психології. Проте швидкість набуття майстерності не регламентується лише накопиченням професійних знань.

**Матеріали науково-методичної конференції науково-педагогічних,
педагогічних працівників та науковців
«Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності»**

Враховуючи все вищезазначене, мусимо констатувати: щоб викладач діяв творчо, самостійно виважуючи результати своєї діяльності і корегуючи засоби з орієнтацією на мету (формування професійної культури), він повинен мати певні властивості, риси, високий рівень інтелектуального розвитку, здатний постійно самовдосконалюватись та підвищувати професійну культуру.

Метою даної роботи є обґрунтування теоретико-методологічних засад і практичних аспектів педагогічної майстерності викладача іноземної мови в сучасних умовах та розробка рекомендацій щодо його подальшого удосконалення. Виходячи з цього перед даним дослідженням поставлені наступні завдання:

- визначення сутності поняття «педагогічна майстерність»;
- виділення головних складових майстерності сучасного викладача іноземної мови;
- визначення основних напрямків самовдосконалення професійної майстерності викладача іноземної мови.

У роботі розглянуто сутнісні характеристики поняття педагогічна майстерність та професійна компетентність, проаналізовано психолого-педагогічну літературу щодо визначення цих понять. Виділено базові компоненти у структурі педагогічної майстерності викладача іноземної мови. Визначено основні напрями вдосконалення професійної майстерності викладача-мовника у вищих навчальних закладах.

Ефективність функціонування системи вищої освіти суттєво залежить від наявності висококваліфікованих кадрів.

Таким чином, процеси інтеграції в європейський освітній простір, зміни принципів, форм та методів роботи у вищих навчальних закладах України зумовили значне підвищення вимог до рівня та якості професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови, їхньої фахової та соціальної компетентності, загальної й професійної культури. Проблема педагогічної майстерності є у центрі уваги вчених-педагогів та психологів, викладачів-практиків. Від того наскільки високим є рівень професійної майстерності педагога, залежить кінцевий результат навчального процесу. Аналіз досліджуваного поняття доводить усю глибину цієї педагогічної категорії та необхідність її подальшого вивчення.

Отже, у формуванні професійної майстерності викладача іноземної мови вищої школи необхідний тісний зв'язок теорії, методики і педагогічної техніки.

У справі оволодіння педагогічною майстерністю важливі наступні положення:

- не можна вдосконалити свою педагогічну майстерність, не займаючись постійно вивченням власної методики, і навпаки, не можна вивчати методику, не ставивши собі за мету її вдосконалення ;
- не можна вдосконалити свою майстерність, не використовуючи досвід своїх колег;
- вивчення своєї методики і методики колег можливо лише при практичній діяльності;
- по-справжньому можна вивчити методику свого колеги, лише допомагаючи йому;
- вдосконалення і самовдосконалення викладача не має меж.

Список літератури

1. Браже Т. Г. Современная аттестация учителей: цели и тенденции / Т. Г. Браже // Педагогика. – 1995. – № 3. – С. 69–73.
2. Галузяк В. М. Педагогіка / В. М.Галузяк, М. І.Сметанський, В. І. Шахов– Вінниця: «Логос», 2000. – 200 с.
3. Грохульська Дж. Карл Роджерс – концепція освіти / Дж. Грохульська // Шлях освіти. – 1997. – № 2. – С. 24–275.

4. Кан-Калик В.А., Ковальов Г.А. Педагогічне спілкування як предмет теоретичного дослідження // Питання психології. – 1985. – № 4. С. 9–16.
5. Методична майстерність вчителя: навчальний посібник / За ред. Є.І. Пасова, Є.С. Кузнецової. – Воронеж: НОУ «Інтерлінгва», 2002. – 130 с.
6. Пасів Є.І. Урок іноземної мови в середній школі / Є.І. Пасів. – М., 1988. – 58 с.
7. Пасів Є.І. Комунікативний метод навчання іншомовного говоріння / Є.І. Пасів. – М., 1991. – 168 с.
8. Педагогіка / За ред. П.І. Підкасистого. – М., 1998. – 165 с.
9. Педагогічна майстерність / [за ред. Зязюна І. А.]. – К. : Вища школа, 1997. – С. 30–49.
10. Педагогічний словник / [за ред. дійсного члена АПН України Ярмаченка М. Д.]. – К. : Педагогічна думка, 2001. – С. 300.

Обоснованы теоретико-методологические основы и практические аспекты педагогического мастерства преподавателя иностранного языка в современных условиях, разработаны рекомендации по его дальнейшему совершенствованию.

Педагогическое мастерство, профессиональная компетентность, самосовершенствования, самореализации.

Grounded theoretical and methodological principles and practical aspects of teaching skills of teachers of foreign languages in modern terms, developed recommendations for further improvement.

Pedagogical skills, professional competence, self-improvement, self-realization.

УДК 37.015.3

ІННОВАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНІ ПРОЦЕСИ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)»

***В.І.Хомич, к.ф.н., доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін ВП НУБіП
України "Ніжинський агротехнічний інститут"***

У статті аналізуються сучасні інноваційно-технологічні процеси в освіті. Розглядаються нові методи, що використовуються під час викладання дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)».

Кейс-метод, метод проектної діяльності, креативну систему навчання, технологію розвитку цілісного та критичного мислення, технологію дистанційного навчання, ігрові технології.

Основним напрямом інноваційних перетворень у педагогіці вищої школи є проектування нових моделей освітнього процесу на викладання дисциплін гуманітарного циклу. **Актуальність** зазначеної теми очевидна й тому обумовлена необхідністю застосування в освітньому процесі, зокрема при викладанні дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» у ВНЗ 3-4 рівнів акредитації.

**Матеріали науково-методичної конференції науково-педагогічних,
педагогічних працівників та науковців
«Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності»**

Метою даної роботи є обґрунтування теоретико-методологічних засад і практичних аспектів використання новітніх технологій у сучасних умовах та розробка рекомендацій щодо їх подальшого вдосконалення. **Завданнями** цього проекту визначено: визначення сутності інноваційних технологій; аналіз особливостей інноваційних технологій, що використовуються в процесі викладання навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)»; методика використання інноваційних технологій; аналіз результативності наукових досліджень та рекомендації щодо вдосконалення застосування інноваційних технологій у викладацькій практиці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інноваційні технології, що використовуються в навчальному процесі вищої школи, стали об'єктом досліджень Александрової В.В.[1], Вохменцевої Е.А.[2], Глазової І.В. [3], Захарової І.Г. [4], Марковської Е.А.[5] і т.д. Проте залишились ще недосліджені аспекти даного питання. Отже, темою статті визначено «Інноваційно-технологічні процеси при вивченні дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)».

За словником термін «інновація» (італ. *innovazione*) позначає сему 'новина'. У науково-методичній літературі визначено як нові форми організації праці та управління, нові види технологій, які охоплюють не тільки окремі установи та організації, а й різні сфери. Тож інновації в освіті – це процес творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно нового стану. На думку В.В.Александрової, термін «інновація» має багатомірне значення, бо складається з двох форм: ідеї та процесу її практичної реалізації [1, с.338–340].

Сутністю інноваційних процесів в освіті є: по-перше, проблема вивчення, узагальнення і розповсюдження передового педагогічного досвіду; по-друге, проблема впровадження досягнень психолого-педагогічної науки на практиці. Ці дві проблеми мають вирішуватися інтегровано.

На сучасному етапі розвитку педагогічної науки дослідники виділяють, теоретично обґрунтовують і впроваджують на практиці такі новітні технології, як кейс-метод, метод проектної діяльності, креативну систему навчання, технологію розвитку цілісного мислення, технологію розвитку критичного мислення, технологію дистанційного навчання, ігрові технології, що сприяють моделюванню й імітації майбутньої професійної діяльності під час викладання дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)».

З-поміж найбільш перспективних дидактичних засобів навчання, що забезпечують формування комунікативних компетенцій студентів аграрних ВНЗ, на наш погляд, виділяємо **кейс-метод**, який виступає основним елементом педагогічної **технології кейс-стаді**, що передбачає аналіз і розв'язання реальних проблемних ситуацій. Проблемну ситуацію зазвичай створюємо, а спосіб її розв'язання з'являється під час спільної діяльності педагога і студентів. На думку С.Канівець, «вищим ступенем проблемності характеризується така ситуація, коли студент: а)сам формулює проблему; б) сам знаходить спосіб її розв'язання; в) розв'язує її; г) сам контролює правильність цього рішення» [10, с.50]. Тож, за допомогою кейс-стаді формується вміння організовувати діяльність й обирати форми досягнення результатів, максимально використовуючи бажання і здібності людей. Адже тут можна застосувати будь-які завдання від творчих вправ до тестів на нормативність чи культуру ділового мовлення.

Мета **проектного навчання** полягає у створенні умов, за яких студенти самостійно набувають мовні знання з різних джерел; використовують набуті мовні навички для виконання пізнавальних і практичних завдань; виробляють комунікативні вміння, працюючи в різних групах; розвивають дослідницькі вміння (виявлення проблеми, збирання інформації, спостереження, аналіз, висування гіпотез, узагальнення); розвивають системне мислення.

Сутність проектної технології у формуванні ключових компетенцій, наявність яких необхідна не лише для неперервної освіти протягом усього життя, а й для успішної діяльності в різних сферах виробництва [2, с.60]. Доречно застосувати при розгляді теми «Культура усного ділового спілкування», зокрема проведення ділових нарад, презентацій тощо.

Невіддільним від проектного методу навчання, на думку Л.В.Чупрової, Т.В.Єршова [6, с.244] та В.В.Александрової [1, с.21], є **метод творчого навчання**. Ми підтримуємо думку цих науковців, оскільки цей метод відіграє головну роль, бо акумулює, удосконалює евристичні інновації.

О.О.Марковська як інноваційну технологію сучасного навчання розглядає **технологію розвитку цілісного мислення**, спрямовану на розвиток універсальних навчальних дій [11, с.13]. Універсальні навчальні дії дослідниця розглядає як уміння навчатися.

Технологія розвитку критичного мислення – це педагогічна система, спрямована на формування в того, хто навчається, аналітичного мислення. Ця технологія, на переконання Д.М.Шакірова, послуговується принципами розвитку вміння мислити критично [13, с.285]. На різних етапах навчання критичного мислення науковці радять удаватися до різних методів. Так, базові заняття передбачають застосування таких методів, як структурований огляд, знаємо – хочемо дізнатися – дізналися, читання в парах, узагальнення в парах, лінія цінностей, «мозковий штурм», дошка запитань, пошук запитань, спрямоване читання, «Акваріум», «Павутинка дискусій», «М-схема» та ін. Так, при вивченні теми «Правопис слів іншомовного походження», що безпосередньо пов'язана із оперуванням студентами термінологічної лексики, на нашу думку, доречно було б використати такі методи технології критичного мислення. Зазначенні методи не лише розглядаємо з студентами на лекціях та семінарах з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)», а й моделюємо ситуацію їх використання в майбутній професійній діяльності.

Дистанційна технологія – один із відносно нових і перспективних напрямів інформаційних технологій в освіті, який дозволяє здійснювати навчання незважаючи на відстань. Серед переваг цієї технології визначають *гнучкість; модульність; паралельність; дистанційність; масовість; рентабельність; соціальність; інтернаціональність*. На нашу думку, дистанційна технологія може бути активна застосована при очній, очно-заочній формі навчання та заочному навчанні з вивчення «Української мови (за професійним спрямуванням)», адже студенти можуть у будь-який момент спілкуватися з викладачем та отримати від нього належної допомоги.

Висновки. Отже, усі названі технології спрямовані на розвиток мислення студентів, вироблення вміння знаходити рішення в тій чи тій проблемній ситуації й однаково ефективно можуть бути запроваджені на заняттях з української мови (залежно від тематичного наповнення і рівня підготовки студентів).

Список літератури

1. Александрова В.В. Креативна система навчання англійської мови / В.В.Александрова // Вісник Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара. Серія «Мовознавство». – 2008. – Вип. 14. – С.21–25.
2. Вохменцева Е.А. Проектная деятельность учащихся как средство формирования ключевых компетентностей / Е.А. Вохменцева // Актуальные задачи педагогики / Под общ. ред. Г.Д. Ахметовой. – Чита : Молодой ученый, 2011. – С.58–65.
3. Глазова И.В. Применение инновационных технологий как средство активизации обучения студентов в вузе : дис. канд. пед. наук: 13.00.08 / Глазова Ирина Валентиновна. – М., 2002. – 181с.
4. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; гол. ред. В.Г.Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С.338–340.

5. Захарова І.Г. Інформаційні технології в освіті : навч. посібник для студ. вищ. пед. навч. закладів / І.Г.Захарова. – М. : Видав. центр «Академія», 2003. – 192с.
6. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи: монографія / за ред. П.Ю.Сауха. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2011. – 444с.
7. Симоненко Т.В. Реалізація інноваційних технологій навчання у процесі формування професійної мовнокомунікативної компетенції студентів-філологів / Т.В. Симоненко // Вісник Черкаського університету. Серія «Філологічні науки». – 2009. – Вип.169. – С.181–186.
8. Сундеева Л.А. Использование технологии развития критического мышления на различных ступенях профессионального образования : [Электронный ресурс] / Л.А.Сундеева. – Режим доступа: www.intellect-invest.org.ua/pedagog_editions_e-magazine_pedagogical_science.

В статье анализируются современные инновационно-технологические процессы в образовании. Рассматриваются новые методы, используемые при преподавании дисциплины «Украинский язык (по профессиональному направлению)».

Кейс-метод, метод проектной деятельности, креативную систему обучения, технологию развития целостного и критического мышления, технологию дистанционного обучения, игровые технологии.

This article analyzes the current innovative and technological processes in the education system. We consider new methods used in the discipline «Ukrainian language (for professional purposes)».

Case method, method of project activities, creative system of education, technology of development of holistic and critical thinking, technology of distance learning, gaming technologies.

УДК 378.147

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»

О.П.Чернікова, викладач Прилуцького агротехнічного коледжу

В статті розглядаються нові підходи до проблеми педагогічної майстерності, шляхи її удосконалення в сучасних умовах модернізації вищої освіти України з метою забезпечення якісної підготовки спеціалістів.

Педагогічна майстерність, якість освіти, професіоналізм, інтерактивні технології.

Нині відбуваються глибокі зрушення у світі, у суспільстві, болісна переорієнтація системи морально-етичних цінностей, спостерігається інформаційно-технічний бум. Змінюється і навчально-освітнє середовище, відбувається перехід від традиційної освіти до сучасної, особистісно орієнтованої.

На сьогоднішньому етапі модернізації вищої освіти України одним з найважливіших стратегічних завдань є забезпечення якості підготовки спеціалістів на рівні міжнародних стандартів. Молодь, яка вступає до навчальних закладів, вимагає від викладачів професійної майстерності, нових прийомів і методів роботи, які допомагають швидко актуалізувати себе в умовах революційно зростаючого інформаційного забезпечення простору.

Основний Закон – Конституція України, Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту» покладають на педагога морально-правову відповідальність за майбутнє держави, її долю, ціннісні орієнтації. Не викликає сумніву, що від висоти рівня професійного, етичного, духовного розвитку педагога, значною мірою залежить прогресивний поступ нації, її моральне здоров'я і щасливе майбутнє.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасний педагог повинен відповідати вимогам часу, а значить прагнути і досягати висот педагогічної майстерності. До проблеми педагогічної майстерності зверталися в різний час такі видатні педагоги, як К.Ушинський, А.Макаренко, В.Сухомлинський, сучасні: Г.Васянович, І.Бех, І.Зязюн, С.Сисоєва та інші.

Метою статті є обґрунтування теоретико-методологічних аспектів педагогічної майстерності, аналіз та дослідження шляхів її удосконалення.

Постановка завдання. Визначити сутність та структуру педагогічної майстерності, дати аналіз особистісних рис педагога-майстра, розкрити роль інтерактивних методів у формуванні педагогічної майстерності викладача.

Виклад основного матеріалу. Справжній педагог – майстер своєї справи, який глибоко знає свою навчальну дисципліну і володіє вмінням донести знання до свідомості студента. Важливі характеристики його – людяність, ерудиція, інтелект, висока культура і професійна майстерність.

Що ж таке педагогічна майстерність? Тлумачний словник дає визначення майстерності як високої якості роботи, досконалості.

В.О.Сластьонін визначає педагогічну майстерність як вищу форму професійної спрямованості особистості, а головним показником майстерності в будь-якій діяльності, на його думку, є володіння спеціальними узагальненими вміннями.

Найбільш ґрунтовні поняття подано в підручнику «Педагогічна майстерність» та навчальному посібнику «Основи педагогічної майстерності», створених вченими на чолі з академіком АПН України І.Зязюном.

Структура педагогічної майстерності складається з таких взаємозалежних елементів: 1) професійна компетентність, 2) гуманістична спрямованість діяльності, 3) педагогічні здібності, 4) педагогічна техніка.

Професіоналізм (професійна компетентність викладача) передбачає знання своєї дисципліни, ерудованість, мудрість, науковий світогляд, високий рівень підготовленості щодо знань педагогіки, психології і методики навчання.

Гуманізована освіта – це історико-культурний феномен, процес, результат і умова розвитку духовного начала роду і особистості.

Практична педагогічна діяльність лише наполовину побудована на раціональній технології, друга половина її – мистецтво. Тому перша вимога до професійного педагога – наявність педагогічних здібностей. Педагогічні здібності – якість особистості, яка виявляється в схильності до роботи з дітьми, молоддю та отримання від такої роботи задоволення.

Однією з важливих ознак педагогічної майстерності є високий рівень педагогічної техніки викладача. Перш за все педагог повинен володіти культурою педагогічного спілкування: вміння слухати та ставити запитання, аналізувати відповіді, розуміти іншого, встановлювати контакт, бачити та розуміти реакцію аудиторії, вміти зацікавити, заволодіти увагою.

**Матеріали науково-методичної конференції науково-педагогічних,
педагогічних працівників та науковців
«Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності»**

Викладачу як майстру своєї справи мають бути притаманні такі особистісні риси, як: справедливість, артистизм, ерудиція, чарівливість, образність мовлення, пластика, здатність до імпровізації, стиль.

Лише особистість може виховати особистість. Час вимагає творчого зростання педагогічних кадрів, створення оптимальних умов для постійного підвищення їхнього кваліфікаційного і освітнього рівня, удосконалення педагогічної майстерності.

За словами грузинського педагога Ш.Амонашвілі «Не Бог народжує педагога-майстра. Викладачем не народжуються, а стають. Майстерність викладача можна опанувати».

Фундаментом становлення педагогічної майстерності є професійні знання, знання викладача в галузі вікової, педагогічної, загальної психології.

Формування майстерності, як відзначають дослідники, проходить по трьох взаємно зв'язаних етапах. Перший – ознайомлення з фаховою літературою, з теоретичними роботами по педагогіці і психології, прослуховування лекцій фахівців і досвідчених вчених. Другий – складання плану по вдосконалюванню педагогічної майстерності: висування гіпотез, вивчення передового досвіду своїх колег, спостереження, показові заняття та їх обговорення. Третій – безпосереднє впровадження у власну практику результатів наукових досліджень і передового досвіду, самовиховання й удосконалення прийомів роботи, відпрацьовування потрібних умінь, перевірка ефективності застосовуваних методів навчання, виховання і т.д., використання інтеграційних зв'язків дисциплін.

Важливим інструментом на шляху до педагогічної майстерності є оволодіння викладачем інтерактивними технологіями навчання, а саме: навчально-ігровими та дискусійними методами, які створюють атмосферу співробітництва, невимушеного спілкування.

Використання елементів рольової гри, складання та розгадування кросвордів організовує, розвиває, розширює пізнавальні можливості студентів. Впровадження дискусійних методів (дебати, «круглий стіл», засідання експертної групи, форум, «робота в групах», судові засідання) збуджує інтелектуальну активність студентів, самостійне осмислення ними проблем.

Цінними видами роботи на заняттях історії є також розробка та використання презентацій, навчальних проєктів та відеосвідчень, які сприяють формуванню та розвитку в студентів умінь і навичок роботи з історичними джерелами.

Підсумовуючи викладене, можна стверджувати, що проблему якості освіти здатні вирішити творчі викладачі, що володіють педагогічною майстерністю. Педагогічна майстерність викладача – це синтез індивідуально-ділових якостей і властивостей особистості, що визначає високу ефективність педагогічного процесу.

Забезпеченість суспільства педагогами, які володіють системними знаннями на рівні професійних вимог, які лабільні та варіативні в розв'язанні нових педагогічних і соціально значущих завдань, внутрішньо мотивовані до професійного й особистісного саморозвитку, стає дедалі актуальнішим завданням освітянської галузі.

Особисті якості в професії викладача невід'ємні від професійних. Це характер, темперамент, чарівність, інтелект, справедливість, вимогливість та повага, педагогічний такт, оптимізм.

Шляхами досягнення вершин педагогічної майстерності є самоосвіта, аналіз викладачем своєї педагогічної діяльності, особистісного зростання, гнучка система безперервної освіти педагогічного працівника, постійний пошук нового.

Досягти бажаних результатів у навчально-освітньому процесі неможливо без використання викладачами інтерактивних та комп'ютерних технологій навчання.

Список літератури

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України, – 1996. – № 30.

2. Закон України «Про вищу освіту» // Законодавчі акти України з питань освіти / Верховна Рада України. Комітет з питань науки і освіти: Офіційне вид. – К.: Парламентське видавництво, 2004. – с. 168-221.
3. Артеменко В. Навчатися граючись / В. Артеменко // Освіта. Технікуми, коледжі. – 3,4 (32). – 2012.
4. Бех І.Д. Готовність педагога до інноваційної виховної діяльності // Теоретичні та методичні засади розвитку педагогічної освіти: педагогічна майстерність, творчість, технології: Збірник наукових праць. / І.Д. Бех. – Харків: НТУ «ХПУ», 2007. – с. 41–50.
5. Бойко А.М. Найвища цінність – людина / А.М. Бойко // Педагогіка і психологія. – 1995. – № 2. – с. 54–57.
6. Васянович Г.П. Вибрані твори: В 5-ти т. Т.3: Педагогічна етика: Навчальний посібник / Г.П. Васянович. – Львів: Сполом, 2010. – с. 17–21.
7. Зязюн І.А. Структурні компоненти свободи особистості в умовах динаміки її освіченості та вихованості // Теоретичні та методичні засади розвитку педагогічної освіти: Педагогічна майстерність, творчість, технології: зб. наук. праць / За заг. ред. Н.Г. Ничкало. – Харків: НТУ «ХПІ», 2007. – с. 14–24.
8. Науково-методичний журнал «Історія та правознавство» № 12, 2010р., с. 3, 23–26; № 15, 2010, с. 6–13.
9. Сисоєва О.С. Концептуальні засади професійної підготовки педагога до творчої діяльності // Теоретичні та методичні засади розвитку педагогічної освіти: Педагогічна майстерність, творчість, технології: зб. наук. праць / За заг. ред. Н.Г. Ничкало. – Харків: НТУ «ХПІ», 2007. – с. 150–155.
10. Сухомлинський В.О. Сто порад учителеві. Вибрані твори в 5-ти т. Т.3.// В.О Сухомлинський. – К.: «Рад. школа», 1997, – с. 396–626.

В статье рассматриваются новые подходы к проблеме педагогического мастерства, пути его совершенствования в современных условиях модернизации высшего образования Украины с целью обеспечения качественной подготовки специалистов.

Педагогическое мастерство, качество образования, профессионализм, интерактивные технологии.

This paper discusses new approaches to teaching skills, ways of its improvement in modern conditions the modernization of higher education in Ukraine to ensure quality training.

Pedagogical skills, quality, professionalism, interactive technology.

СЕКЦІЯ 2

ПРИРОДНИЧО- ФУНДАМЕНТАЛЬНА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

УДК 373.5.016:57

**ВПРОВАДЖЕННЯ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС АКТИВНИХ
(ІНТЕРАКТИВНИХ) МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ
«БІОЛОГІЯ»**

Л.В. Ансєєва, викладач вищої категорії Прилуцького агротехнічного коледжу

Розглянуто теоретичні питання історії виникнення активних (інтерактивних) методів навчання, дано їх визначення та класифікацію. Показано практичне застосування даних методів при викладанні дисципліни «Біологія», використання їх в традиційній лекційно-семінарській формі навчання.

Активні (інтерактивні) методи навчання, лекційно-семінарська форма навчання, комп'ютерні технології, студентські презентації.

Постановка проблеми. Вимоги часу й розпочата радикальна реформа системи освіти в Україні, орієнтують викладачів на застосування активних методів, які сприяють розвитку творчих засад особистості з урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання впровадження, використання активних (інтерактивних) методів навчання розглядаються, в ряді робіт [1-6].

Б. Бадмаєв, В. Кузьменко, А. Смолкін, М. Ярошенко виділяють активні методи навчання, розуміючи під ними «...ті методи, котрі реалізують установку на більшу активність суб'єктів в навчальному процесі» [5].

Російські дослідники Т. Паніна та Л. Вавилова розділяють форми та методи інтерактивного навчання на: дискусійні (діалог, групова дискусія, розбір ситуацій із практики, аналіз ситуацій морального вибору), ігрові (дидактичні та творчі ігри, в т.ч. ділові (управлінські) ігри, рольові ігри, організаційно-діяльнісні ігри) та тренінгові форми проведення занять (комунікативні тренінги, тренінги сензитивності), котрі можуть включати в себе дискусійні та ігрові методи навчання [3].

О. Пометун і Л. Пироженко об'єднують форми інтерактивного навчання у чотири групи, залежно від мети заняття та форм організації навчальної діяльності:

кооперативне навчання (робота в парах, трійках, карусель, робота в малих групах, акваріум тощо);

колективно-групове навчання (мікрофон, незакінчені речення, мозковий штурм, «навчаючи — вчуся», «ажурна пилка» та ін.);

ситуативне моделювання (імітаційні ігри, рольова гра, драматизація);

опрацювання дискусійних питань (метод «прес», «займи позицію», «дискусія» тощо) [4].

Мета досліджень. Обґрунтування доцільності впровадження активних (інтерактивних) методів в навчальний процес для підвищення його якості, висвітлення досвіду та особливостей їх використання в традиційній лекційно-семінарській формі навчання при викладанні «Біології».

Результати досліджень. Інтерактивні методи доцільно використовувати в традиційній лекційно-семінарській формі навчання.

За навчальною програмою з дисципліни «Біологія» лекції охоплюють 65% усього курсу.

Використання інтерактивних методів під час лекції є ефективним засобом активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, що спрямовані на розвиток самостійного мислення, формування творчих умінь нестандартного розв'язання певних проблем. При

**Матеріали науково-методичної конференції науково-педагогічних,
педагогічних працівників та науковців
«Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності»**

викладанні дисципліни «Біологія» на лекціях використовуються такі методичні засоби інтерактивних технологій, які дають змогу проводити наступні види лекційних занять.

Лекції-бесіди («діалог з аудиторією») є найбільш поширеною і простою формою активного залучення студентів до навчального процесу за допомогою постановки запитань, що носять не контролюючий, а інформаційний характер [2]. При вивченні теми «Розмноження організмів» з метою активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів ставляться запитання:

1. Які основні властивості живих організмів вам відомі?
2. Чому розмноження є обов'язковою ознакою живих організмів?
3. Які способи розмноження ви вивчали?
4. Чим відрізняється статеве і нестатеве розмноження?
5. Які характерні ознаки нестатевого розмноження?
6. Які переваги має нестатеве розмноження? та інші.

На початку лекції-бесіди використовуються такі інтерактивні методи, як інтелектуальна розминка у формі обміну думками, експрес-опитування, сократична бесіда, що дає змогу виявити певні прогалини у знаннях[2].

Іншими засобами інтерактивного навчання на лекціях-бесідах є використання методу «Логічний ланцюжок», коли студенти у ході діалогу виявляють своє розуміння певних понять. Вивчаючи тему «Етапи індивідуального розвитку організмів», встановлюються логічні взаємозв'язки між новими і усталеними поняттями: онтогенез - ембріональний період - (дробіння – бластула – гастрולה) – постембріональний період.

Проблемна лекція починається з питань, з постановки проблеми, яку в процесі викладання матеріалу необхідно вирішити. Проблемні питання відрізняються від неproblemних тим, що вимагають неоднотипного вирішення. На перших етапах у групах з високим рівнем пізнавальної діяльності будуються лекції таким чином: ставиться проблема і демонструються можливі шляхи її вирішення. У подальшому використовуються частково-пошукові методи, а саме: створюються проблемні ситуації і спонукаються студенти до пошуку рішення [2].

Саме так організовується такий вид проблемної лекції, як лекція-брейнстормінг («мозкова атака»). При вивченні теми «Структура клітини і її компоненти» студентам пропонується висловитися про те, що вони знають про клітину, її будову. Варіанти висловлювань: клітина – найменша одиниця живого, зазнає поділу, має ядро і цитоплазму, відіграє важливу роль у передачі спадкової інформації, має пластиди і вакуолі... Обговорюються дані висловлювання, робляться висновки про структуру клітини і її компоненти.

Розглядаючи тему «Діяльність людини та стан біосфери» використовується неімітаційний активний метод навчання - лекція-прес-конференція, метою якої є поглиблення, зміцнення та розширення здобутих знань; розвиток і саморозвиток творчих здібностей студентів, їхньої активності; створення передумов самовиховання, самовдосконалення, самовизначення [2].

Основна мета семінарських занять у вищій школі – це активізація студентів до самостійного набуття знань, умінь і навичок. Основою семінарів є інтерактивна діалогічна взаємодія, а не репродуктивне відтворення лекційного матеріалу[6].

Семінари-диспути проводяться у вигляді рольових ігор, або в ході використання таких інтерактивних методів, як «Акваріум», «Фокус-група».

Використання комп'ютерних технологій навчання на заняттях біології здійснюється у таких напрямках:

- розробка занять із застосуванням мультимедійного проекту, що допомагає ілюструвати теоретичний матеріал;
- створення і демонстрація студентських презентацій;

– демонстрація відеоматеріалів.

На занятті з теми «Організм і середовище» при актуалізації опорних знань, проводиться біологічний диктант з використанням мультимедійної дошки, демонструється слайд «Біологічний диктант з теми «Індивідуальний розвиток організмів і їх поведінка»». Давши відповіді на поставлені питання, студенти обмінюються роботами, здійснюють взаємоперевірку, оцінюють роботу свого товариша, використовуючи слайд «Відповіді на питання біологічного диктанту з теми «Індивідуальний розвиток організмів і їх поведінка»». На етапі усвідомлення нових знань демонструються фрагменти з відеофільмів «Адаптації організмів», «Пристосованість організмів до водного середовища», «Симбіоз», а також демонстрації слайдів із зображенням малюнків, схем, таблиць, фотографій, визначень.

Практикуються випереджувальні завдання, які спрямовані на повне або часткове попереднє вивчення матеріалу. Окремі студенти готують повідомлення на теми: «Наземно-повітряне середовище», «Водне середовище», «Ґрунт як середовище існування живих організмів», «Живі організми – особливе середовище існування». Цей матеріал успішно демонструється на занятті у вигляді презентацій.

На етапі узагальнення та систематизації знань проводиться тестовий контроль знань за допомогою контрольної – діагностичної системи TEST – W. На екран послідовно виводяться тестові запитання і пропонується відшукати одну правильну відповідь серед наведених альтернативних варіантів. Після розгляду усієї тестової програми на монітор виводиться підсумкова оцінка (рис.1.).

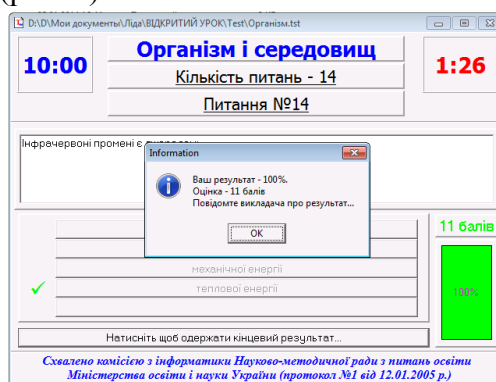

Рис.1. Слайд із підсумковим результатом

Застосування комп'ютерних технологій як інтерактивних методів активізує процес навчання, залучає студентів до активної пізнавальної діяльності завдяки новизні та не традиційності викладання матеріалу.

Висновки. Використання інтерактивних методів спонукає студентів до самоосвіти, до зацікавленості у вивченні навчального матеріалу та досягнення високих результатів у навчанні. Поєднання інтерактивних технологій з комп'ютерними, мультимедійними засобами навчання сприяє усвідомленню студентами себе як особистості, своєї значущості; взаєморозумінню, розширенню діапазону знань молодих людей.

Список літератури

1. Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття), затверджена Кабінетом Міністрів України, 3.XI.1993 р., № 896.
2. Корсак К, Зінченко Т. Традиційні уроки та лекції: сучасний стан і перспективи // Вища освіта України. – 2002.
3. Панина Т.С. Современные способы активизации обучения : учеб.пособие для студ. высш. учеб. заведений / Т.С. Панина, Л.Н. Вавилова ; под ред. Т.С. Паниной. – 4-е изд., стер. – М.: Издательский центр "Академия", 2008. – 176 с.

4. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія і практика / О. Пометун, Л. Пироженко. – К., 2002. – 136.

5. Смолкин А. М. Методы активного обучения: [науч.-метод. пособие] / А. М. Смолкин. – М.: Высш. шк., 1991. – 176 с.

6. Щербакова К. Принципи і основні форми організації навчального процесу у вузі / К. Щербакова. – К., 1999.

Рассмотрены теоретические вопросы истории возникновения активных (интерактивных) методов обучения, дано их определение и классификацию. Показано практическое применение данных методов при преподавании дисциплины «Биология», использования их в традиционной лекционно-семинарской форме обучения.

Активные (интерактивные) методы обучения, лекционно-семинарская форма обучения, компьютерные технологии, студенческие презентации.

Considered the theoretical questions of the history of active (online) learning methods, given their definition and classification. Shown practical application of these methods in teaching the subject "Biology", using them in a traditional lecture-seminar form of education.

Active (interactive) teaching methods, lecture-seminar-time education, computer technology, students' presentations.

УДК 378.147/.25:621.3

ВРАХУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ТА ВІКОВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СТУДЕНТІВ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ

***І.В.Демченко, викладач відділення з підготовки молодших спеціалістів
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»***

У статті окреслюються завдання врахування індивідуально-психологічних та вікових особливостей студентів в процесі навчання математики. Вибір теми даної роботи обумовлено потребою у дослідженні цієї проблематики з метою розробки нових підходів щодо викладання математики у вищій школі, враховуючи відчутний сьогодні в освіті пріоритет загальнолюдських цінностей.

Математика, індивідуально-психологічні особливості, вікові особливості студентів.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень. Актуальність даної теми обумовлена необхідністю врахування психолого-педагогічних аспектів індивідуалізації та диференціації навчально-виховного процесу, вироблення адекватних сучасним умовам стилів викладання у ВНЗ 3-4 рівнів акредитації.

Метою даної роботи є обґрунтування теоретико-методологічних засад і психолого-педагогічних аспектів індивідуалізації та диференціації навчально-виховного процесу, вироблення адекватних сучасним умовам стилів викладання, та розробка рекомендацій щодо його подальшого удосконалення.

Виходячи з цього, перед даним дослідженням поставлено **наступні завдання:**

- визначення сутності індивідуалізації та диференціації навчально-виховного процесу;
- аналіз форм занять з урахуванням індивідуально-психологічних та вікових особливостей студентів;
- рекомендації щодо удосконалення взаємовідносин науково-педагогічних працівників зі студентами.

Предметом даного дослідження є психолого-педагогічні аспекти індивідуалізації та диференціації навчально-виховного процесу у ВНЗ 3-4 рівнів акредитації.

Об'єктом дослідження є професійна підготовка майбутніх фахівців аграрної сфери.

Методологічною основою роботи є теоретичні положення та висновки надбань світової освітньої думки, фундаментальні концепції і закони сучасної навчально-дослідницької системи та особливості, що відображають реальний стан справ у науковій діяльності ВНЗ України.

У процесі написання роботи ***використано матеріали*** законодавчих та виконавчих органів влади України, публікації фахових видань, методи педагогічних досліджень, а також практичний матеріал циклової комісії загальноосвітніх дисциплін ВПМС ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут».

Виклад основного матеріалу. Індивідуальний та диференційований підхід до студентів – це важлива складова частина методики навчально-виховної роботи. Щоб забезпечити високоякісне засвоєння кожним студентом основ наук, треба стежити за процесом його навчання, виявляти труднощі, які виникають в процесі навчання та допомагати їм ці труднощі усувати. Не можна успішно проводити навчання, орієнтуючись на якогось абстрактного «середнього», знеособленого індивідуума. Кожний студент являє собою особистість з її індивідуальними особливостями, і це не можна ігнорувати в методиці й техніці повсякденної роботи. Індивідуальна своєрідність особистості кожного не дана в готовій формі, не є сталою. Вона формулюється в процесі виховання, в самій роботі. Тим більше треба її знати, виявити індивідуальні особливості кожного, щоб належно скеровувати формування особистості. що завдання індивідуального підходу у навчальній роботі не зводиться тільки до того, щоб «пристосувати навчання до індивідуальних особливостей». Це тільки одна їх сторона. Друга сторона не менш важлива й полягає в тому, щоб впливати на формування індивідуальних особливостей, відповідно їх скеровувати, забезпечувати максимальний розвиток нахилів, здібностей, талантів кожного, усувати негативні індивідуальні риси, якщо такі починають виявлятися. Індивідуальний підхід передбачає побудову всієї системи виховання з урахуванням фізичних і духовних своєрідностей особистості кожного, що зумовлені деякими природженими відмінностями (тип вищої нервової діяльності тощо) або тими, що виникають внаслідок специфічних умов життя та особливостей виховання та навчання.

В індивідуальному підході у процесі навчання та виховання можна виокремити два аспекти – психологічний і педагогічний.

Психологічний полягає у встановленні неповторної своєрідності студента, у визначенні його ставлення до оточуючих і себе самого, особливостей суб'єктивного сприймання зовнішніх впливів і специфіки реагування на них

Педагогічний аспект індивідуального підходу полягає у виборі таких засобів і форм впливу, які найбільш відповідають його психологічним особливостям, психічним станам, настроям у даний момент і завдяки цьому забезпечують оптимальний виховний та педагогічний ефект.

Для того щоб визначити психологічні особливості засвоєння студентами навчального матеріалу з вищої математики достатньо розглянути загальні психологічні особливості засвоєння знань студентами при навчанні в вищих навчальних закладах. Засвоєння знань у

вищій школі відбувається в інших умовах, ніж в середній школі. Це обумовлено задачами вищої школи сформувати спеціаліста на основі новітніх досягнень науки і техніки, віковими особливостями та рівнем знань студентів, а також характером організації навчання у вищій школі. У вищій школі переважно лекційна форма навчання, інакше дозуються знання, своєрідно організується облік їх засвоєння, студент має більше можливостей самостійно планувати свою навчальну діяльність.

Засвоєння навчального матеріалу – своєрідна пізнавальна діяльність.

Засвоїти знання – означає оволодіти ними, зробити «своїм» досвід людства, який узагальнений в знаннях. Процес засвоєння знань – це складна цілісна психічна діяльність особистості. В ній приймають участь всі її сторони: пізнавальні психічні процеси (сприйняття, пам'ять, уявлення, мислення, мова), почуття і воля, спрямованість. Успіх засвоєння знань залежить від цілого ряду суб'єктивних і об'єктивних факторів: психологічної готовності студента до навчання, його підготовленості за основами наук, наявності здібностей та вміння вчитися, якості викладання та особливостей індивідуальних психологічних процесів.

Висновки. Врахування індивідуально-психологічних та вікових особливостей студентів у процесі навчання математики сприяє формуванню у студентів глибоких знань та умінь.

На заняттях, де використовують ці технології, студенти почувають себе впевнено, вільно висловлюють свої думки і адекватно сприймають коментарі та зауваження.

Підвищується рівень професійної підготовки майбутніх фахівців аграрної сфери.

За таких умов можливе формування всебічної гармонійно розвинутої особистості здатної до самовдосконалення і конкурентоспроможної на сучасному ринку праці.

Список літератури

1. Крутецкий В. А. Психология: Учебник для учащихся пед. Училищ / А.В. Крутецкий. – М.: Просвещение, – 1980. – 352с.
2. Скрипченко О.В. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. / О.В.Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук. – К.:Просвіта, 2001. – 416с.
3. Скрипченко О. Загальна психологія: Навч. Посібник / О. Скрипченко, Л. Долинська, З. Огороднійчук. – К.: АПН, 2002. – 462с.
4. Слепкань З. И. Психолого-педагогические основы обучения математике: Метод. пособие / З.И. Слепкань. – К.:Рад. школа, 1983. – 192с.
5. Фридман Л. М. Психолого-педагогические основы обучения математике в школе / Л.М. Фридман. – М.:Просвещение, 1983. – 160с.

В статье очерчиваются задачи учета индивидуально-психологических и возрастных особенностей студентов в процессе обучения математике. Выбор темы данной работы обусловлен потребностью в исследовании этой проблематики с целью разработки новых подходов к преподаванию математики в высшей школе, учитывая ощутимый сегодня в образовании приоритет общечеловеческих ценностей.

Математика, индивидуально-психологические особенности, возрастные особенности студентов.

This paper outlines the objectives taking into account individual psychological and age-appropriate students in learning mathematics. The choice of this work due to the need to study these issues in order to develop new approaches to teaching mathematics in high school, given the significant today in education the priority of universal values.

Mathematics, individual psychological characteristics, age studentiv features.

УДК 37.015

**ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ В
НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЗИКА»**

*Дронь В.В., викладач фізики та астрономії
Прилуцького агротехнічного коледжу*

Проведено аналіз інтерактивних технологій навчання в навчальному процесі. Розглянуто різні групи інтерактивних технологій навчання. Розкрито доцільність їх використання на різних етапах заняття.

Інтерактивні технології, інтерактивні методи, групова робота, кооперативне навчання, дискусія, ситуативне мислення.

Постановка проблеми. Наприкінці 90-х років ХХ століття в педагогічній літературі з'явився новий термін — «інноваційна технологія». Термін «інновація» означає внесення в навчальний процес нового (факти, методи, прийоми), що покращує діючу систему освіти. Інноваційна освітня технологія – сукупність форм, методів і засобів навчання, виховання та управління, об'єднаних єдиною метою; добір операційних дій педагога з студентом, у результаті яких суттєво покращується мотивація студентів до навчального процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні аспекти питання, яке досліджуються, висвітлюється в ряді робіт [1-11], проте залишається нез'ясованим питання практичного застосування інтерактивних технологій при викладанні дисциплін. Зміст освіти останнім часом переорієнтовується на заняття, що мають виховувати загальнолюдські цінності, орієнтують студента на звернення до навколишнього світу й до себе, на дбайливе ставлення до всього, що його оточує, на творчий пошук, саморозвиток, вміння шукати й знаходити своє місце в житті, бачити красу світу та людей.

Звичайно, міцні знання необхідні, але важливо, щоб ці знання не стали самоціллю, а перетворювалися на засіб розвитку особистості, створили передумови до вдосконалення здібностей.

Одним із пріоритетних векторів розвитку освіти, згідно національної доктрини, є впровадження інноваційних технологій до навчально-виховного процесу новітніх технологій навчання.

На даний момент відомо ряд педагогічних технологій, які дозволяють викладачам виконувати завдання сучасної освіти.

В своїй роботі найбільше застосовую інтерактивні та інформаційно-комунікаційні технології.

Інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну, передбачувану мету створити комфортні умови навчання, за яких кожен студент відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність.

Сутність інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх студентів, де і студент і викладач є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання. Інтерактивні технології на заняттях фізики дозволяють забезпечити глибину вивчення матеріалу. Студенти опановують всі рівні пізнання (знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінка). Змінюється і роль

студентів: вони стають активними, приймають важливі рішення. Проте кожна інтерактивна вправа потребує попереднього розгляду і навчання студентів для її проведення.

Використання інтерактивного навчання розкриває перспективи для фахового росту, для самовдосконалення, для навчання разом з студентами.

Проаналізувавши фахові видання з даного питання інтерактивні технології можна розподілити на чотири групи, залежно від мети заняття та форм організації навчальної діяльності студентів.

До першої групи відносять технологію кооперативного навчання. До неї належать такі інтерактивні технології, як: «Робота в парах», «Ротаційні (змінні) трійки», «Два - чотири - всі разом», «Карусель», «Робота в малих групах», «Акваріум» та ін. Їх можна ефективно використовувати як на заняття вивчення, так і на заняттях застосування знань, умінь і навичок. Це може відбуватись одразу ж після викладу викладачем нового матеріалу, замість опитування, на спеціальному занятті, присвяченому застосуванню знань, умінь і навичок, або бути частиною узагальнюючого заняття.

Робота в парах сприяє позитивному ставленню до навчання, розвиває вміння пристосуватися до роботи в групах, підготовлює ґрунт для широкого і ефективного застосування інтерактивних технологій. Вона дуже ефективна на початкових етапах навчання. За умов парної роботи всі студенти на занятті отримують можливість говорити, висловлюватися. Робота в парах дає студентам час поміркувати, обмінятись ідеями з партнером і лише потім озвучувати свої думки перед ними, розвиває навички спілкування, вміння висловлюватися, критично мислити, переконувати, вести дискусію. Під час роботи в парах можна швидко виконати вправи, які за інших умов потребують багато часу.

Ротаційні трійки передбачають варіант кооперативного навчання, який сприяє розвитку навичок спілкування, активному груповому аналізу та обговоренню нового матеріалу з метою його осмислення, закріплення та засвоєння.

Технологія «Два-чотири-всі разом» є ефективною для розвитку навичок спілкування в групі, вмінь вести дискусію.

Найефективнішою технологією для одночасного залучення всіх учасників до активної роботи з різними партнерами є технологія «Карусель». Її застосовують для обговорення будь – якої гострої проблеми з діаметрально протилежних позицій, для збирання інформації з певної теми, для перевірки обсягу й глибини наявних знань, для розвитку вмінь аргументувати власну позицію.

До другої групи відносять технології колективного-групового навчання що передбачають одночасну спільну роботу всієї групи студентів. Це такі форми роботи, як: «Мікрофон», «Мозковий штурм», «Навчаючи-вчуся», «Ажурна пилка», «Незакінчені речення», «Дерево рішень» та ін.

«Мікрофон» – технологія загально групового обговорення, вона дає змогу кожному студентові у визначеному порядку щось швидко сказати, висловлюючи свою думку. Навчає студентів слухати інших.

Інтерактивну технологію «Незакінчене речення» часто поєднують з «Мікрофоном», вона дає змогу розвивати в студентів зв'язне мовлення, власні висловлювання, порівнювати їх з іншими, відпрацьовувати вміння говорити коротко, але по суті і переконливо.

«Мозковий штурм» – це такий метод вирішення проблеми, коли всі учасники розмірковують над однією і тією самою проблемою і «йдуть на неї в атаку». Цю технологію застосовують, коли потрібні кілька варіантів розв'язання проблеми.

Під час повторення вивченого та під час вивчення блоку інформації доцільно використовувати технологію «Навчаючи-вчуся». Її застосування дає змогу студентам взяти участь у передачі своїх знань однокласникам, підвищує цікавість до знань.

За необхідності швидко опрацювати великий об'єм інформації, можна використати інтерактивну технологію «Ажурна пилка». Така форма роботи дає змогу опрацювати

великий обсяг матеріалу, навчити студентів самостійно працювати з підручником, виділяти у великому обсязі матеріалу головне.

До третьої групи технологій належить технологія ситуативного моделювання – ігрова модель навчання, яка покликана реалізувати, крім основної дидактичної мети, ще й комплекс цілей: забезпечення контролю прояву емоцій, надання дитині можливості самовизначення, розвитку творчої уяви, вільного висловлювання своєї думки.

За ігровою моделлю учасники навчального процесу перебувають у нетрадиційних умовах. Студенти самі обирають собі ролі, створюють проблемні ситуації, шукають шляхи їх розв'язання, покладаючи на себе відповідальність за обране рішення. До технологій ситуативного моделювання належать такі інтерактивні технології, як: «Імітація», «Рольова гра», «Драматизація» та ін. Варто зауважити, що в західній дидактиці поступово відмовляються від терміна «гра», що асоціюється з розвагами, а вживають терміни «симуляція», «імітація» тощо. Дану технологію найкраще використовувати в поза аудиторній роботі, при проведенні декад дисциплін.

До четвертої групи відносять технології опрацювання дискусійних питань – це широке публічне обговорення якогось спірного питання. Воно значною мірою впливає на розвиток критичного мислення, дає можливість визначити власну позицію, формує навички відстоювати свою думку, поглиблює знання з обговорюваної проблеми – і все це повністю відповідає завданням сучасно навчання, використовується при обговоренні питань. Технологія навчає студентів виробляти й формувати аргументи, висловлювати думки з дискусійного питання у виразній і стислій формі, переконувати інших. До цієї технології відносять «Метод ПРЕС», «Займи позицію», «Дискусія».

«Метод ПРЕС» використовується для демонстрації різноманітних поглядів на проблему, що вивчається. Розглядаючи протилежні позиції з дискусійної проблеми, студенти ознайомлюються з альтернативними поглядами, на практиці навчаються захищати свою власну позицію, вислуховують інших. Метод навчає студентів виробляти й формулювати аргументи, висловлювати думки з дискусійного питання у виразній і стислій формі, переконувати інших.

Метод, який можна використовувати на початку роботи з дискусійними питаннями та проблемами – «Займи позицію». Його можна застосовувати на початку заняття для демонстрації розмаїття поглядів на проблему, що вивчатиметься, або після опанування студентами певної інформації з проблеми й усвідомлення ними можливості протилежних позицій щодо її вирішення. Слід використовувати дві протилежні думки, які не мають одної (правильної) відповіді.

Дискусія – це широке публічне обговорення якогось спірного питання. Вона є важливим засобом пізнавальної діяльності, сприяє розвитку критичного мислення студентів, дає можливість визначити власну позицію, формує навички аргументації та відстоювання своєї думки, поглиблює знання з обговорюваної проблеми.

Висновок. Застосування інтерактивних технологій дає можливість організувати заняття таким чином, що практично всі студенти є активними учасниками дійства. Кожен має можливість внести свій індивідуальний вклад у спільну діяльність, іде обмін знаннями, ідеями, способами дій. Проходить це в атмосфері доброзичливості, взаєморозуміння, взаємопідтримки, що дозволяє не тільки отримувати нові знання, але й розвиває навички пізнавальної діяльності.

Умовою і результатом інтерактивного навчання є сформованість в студентів здатності і бажання вчитися самостійно, здійснювати пошук інформації з використанням різноманітних джерел, застосовувати знання в нових ситуаціях, виробляти вміння діяти, прагнути саморозвитку.

Список літератури

1. Гін А. Прийоми педагогічної техніки / А. Гін. – Луганськ, 2004. – 84 с.
2. Гузеев В.В. Образовательная технология: от приема до философии / В.В. Гузеев. – М.: Сентябрь, 1996.
3. Дьяченко В.К. Сотрудничество в обучении: О коллективном способе учебной работы / В.К. Дьяченко. – М.: Просвещение, 1991.
4. Интерактивное обучение: новые подходы // Відкритий урок. – 2002. – №5-6.
5. Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак О.Т. Сучасні педагогічні технології / А.С. Нісімчук, О.С. Падалка, О.Т. Шпак. – К., 2000. – 368 с.
6. Освітні технології. / За ред. О.М.Пехоти. – К. – 2002. – 255 с.
7. Подласый И.П. Педагогика / И.П. Подласый. – М.:ВЛАДОС, 1999. – Кн.1.: 576 с.
8. Пометун О., Пироженко Л. Интерактивні технології навчання: теорія і практика / О.Пометун, Л. Пироженко. – К., 2002. – 136.
9. Суворова Н. Интерактивное обучение: новые подходы / Н.Суворова // Инновации в образовании. – 2001. - №5. – С.106-107.
10. Юдин В.В. Педагогическая технология / В.В. Юдин. – Ярославль, 1997.

Проведен анализ интерактивных технологий обучения в учебном процессе. Рассмотрено разные групповые интерактивные технологии обучения. Раскрыто их преимущество использования на разных этапах занятия.

Интерактивные технологии, интерактивные методы, групповая работа, кооперативное обучение, дискуссия, ситуативное мышление.

The analysis of interactive studying technologies is conducted in an educational process. The different groups of interactive studying technologies are considered. The expediencies are exposed on the different stages of employment.

Interactive technologies, interactive methods, group work, co-operative studies, discussion, situation thought.

УДК 378.6:472.851

УПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «МАТЕМАТИКА»

Жигун В.Г., викладач математики та інформатики Прилуцького агротехнічного коледжу

У статті розглянуто аналіз сучасних новітніх технологій навчання, які сприяють формуванню всебічно розвинутої особистості студента, допомагають у становленні його суб'єктивності, соціальності, творчої самореалізації.

Розвивальне навчання, проектні технології, інформаційні технології, інтерактивні технології.

Постановка проблеми. В умовах сучасної освіти, коли в центрі навчальної парадигми є студент, а головним завданням кожного викладача – формування всебічно розвинутої гармонічної особистості, все більше набуває **актуальності** застосування сучасних технологій навчання, що враховують індивідуальність кожного студента.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Формування особистості студента шляхом впровадження нових сучасних технологій втілені в напрацюваннях видатних педагогів та психологів В. В. Давидова та Д. Б. Ельконіна щодо розвивального навчання. Головною задачею розвивального навчання є навчати вчитися, підготувати студента до безперервного навчального процесу. До активних методів належить і метод проектів. Розробку методу проектів здійснювали американські вчені Дж.Дьюї, В.Кілпатрик, Д.Снезден, А.Папандреу, В.Монда, Д.Каттерік. В українській педагогіці метод проектів досліджували вчені О.Пехота, Т.Кручиніна, А.Касперський, К.Баханов. Метод проектів детально розробили творці системного курсу «Intel® Teach to the future (Навчання для майбутнього)». Проте залишаються не зовсім досліджені практичні застосування новітніх технологій навчання.

Мета роботи: в умовах інноваційної математичної освіти поєднувати різні типи навчання: індивідуальний та колективний, діалоговий та контекстний, створюючи всі умови для творчої діяльності та застосовуючи активні й інтерактивні методи навчання.

Упровадження інноваційних технологій в навчальний процес, характеристика розвивального, інтерактивного, проектного, інформаційного методів навчання, а також дослідження ефективності їх застосування на прикладах проведення заняття математики – **завдання** даної роботи.

В умовах розвивального навчання студент є не об'єктом навчального впливу викладача, а суб'єктом навчання, який постійно самозмінюється. Бути таким суб'єктом – означає відчувати необхідність у власному самовдосконаленні, самозміні, самовихованні і мати змогу задовольнити ці потреби засобами та у межах навчальної діяльності. Функції викладача при цьому значно ускладнюються, і доводиться зосереджувати значні зусилля на організації пошукової діяльності студентів, активізації певних чинників інтелектуальної діяльності, якими забезпечуватиметься прагнення студентів до творчої самореалізації.

Для поглиблення розуміння і запам'ятовування навчального матеріалу, створення можливостей емоційного сприйняття можна використовувати ігрові форми організації навчальної діяльності. Грати можливо на кожному занятті. Це можуть бути і ділові ігри (імітаційні, операційні, рольові ігри, «діловий театр») або просто гра-залік «Лото», гра-подорож. Необхідно звернути увагу на те, що складний матеріал як би накладається на суб'єктивний досвід студентів. Відбувається інтеграція, під час якої легко засвоюється і стає звичним нове і складне знання.

У зв'язку з гуманізацією освіти проблема історизму отримує нове звучання, істотно збільшуючи роль цього аспекту навчального матеріалу. Адже історія математики – історія розвитку людства. По можливості доноситься студентам історія виникнення понять, тверджень, наголошується на практичному походженні математики. Такими історичними екскурсами і зауваженнями про практичне походження математики зацікавлюються студенти, поглиблюються їх знання.

Основним методом розвивального навчання виступає колективна робота, при якій рішення завдань здійснюється разом викладачем і студентами – при розподілі між ними навчальних дій. Викладач – організатор, який створює проблемні ситуації, над якими працює студентський колектив на основі співробітництва. Практикується на заняттях робота в групах, парах, де в кожній розподілені навчальні дії.

Реформування освіти вимагає впровадження в практику навчання активних методів, до яких належить і метод проектів. Професор С.Кримський писав: «Досвід майбутньотворення та конструювання в сучасній цивілізації показав, що здійснення актів переходу від теорії до практики, від минулого до майбутнього, від потенціального до актуального потребують діяльності особливого типу. Такою діяльністю і виявляється проектування та його головне концептуальне вираження — проект. І проектування зараз набуває інтегрального статусу і починає конкурувати з традиційними засобами пізнання та дії, посуюваючи навіть теорію як головну форму організації наукового знання».

Матеріали науково-методичної конференції науково-педагогічних, педагогічних працівників та науковців «Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності»

Буквальне значення слова *проект* — «кинутий наперед», тобто проект є прототипом будь-якої діяльності. Проект як навчальний метод є чудовим дидактичним засобом активізації пізнавальної діяльності, розвитку креативності й одночасно формування певних рис особистості.

Ця педагогічна технологія зорієнтована на застосування фактичних знань та набуття нових (часто шляхом самоосвіти) і є прикладом вдалого поєднання аудиторної та поза аудиторної діяльності. Тема проекту є більшою за навчальні завдання, бо вимагає від її виконавців пошукових зусиль, дослідження та розроблення оптимального виконання, неодмінного публічного захисту та аналізу підсумків упровадження.

Отже, проектна діяльність на заняттях є:

- засобом підвищення продуктивності навчальної праці та її актуалізації;
- розвивальним середовищем, що формує соціальні вміння, навички та сприяє набуттю навчального й життєвого досвіду;
- перевіркою відповідності особистого досвіду потребам власної активної трансформаційної ролі в суспільстві;
- розвитком творчих обдарувань особистості та її самореалізації.

Проектна робота в коледжі дає студентам великі можливості для успішної самореалізації в майбутньому, сприяє розумінню потреби йти до мети шляхом свідомих зусиль.

Таким чином, проектно-дослідницька діяльність студентів допомагають розвитку найважливіших компетенцій для сучасного життя: здатність робити вибір, брати на себе відповідальність, брати участь в спільному ухваленні рішення, володіти навиками взаємодії з навколишніми людьми, уміти працювати в групі, володіти усним і письмовим узагальненням, а також інформаційними технологіями.

Враховуючи характерну особливість розвивального навчання активну дію та взаємодію студентів на заняттях, можна використовувати елементи **інтерактивних технологій** (робота в групах, робота в змінюваних групах, «посиденьки», дискусія, «мозковий штурм», «коло ідей», «мікрофон»), де студенти і викладач виступають рівноправними суб'єктами, виключено домінування одного учасника над іншими, одного погляду над іншими.

Під інноваційними **інформаційно-комунікаційними технологіями** навчання будемо розуміти нові, оригінальні технології (методи, засоби, способи) створення, передавання і збереження навчальних матеріалів, інших інформаційних ресурсів освітнього призначення, а також технології організації і супроводу навчального процесу (традиційного, електронного, дистанційного, мобільного) за допомогою телекомунікаційного зв'язку і комп'ютерних мереж, що цілеспрямовано, систематично й послідовно впроваджуються в освітню практику.

У сучасному світі мабуть немає галузі, де б не використовувався комп'ютер і освітня галузь не є виключенням. Інтерес до вивчення предмету багато в чому залежить від того, як проходять заняття. Застосування комп'ютерної техніки на заняттях дозволяє зробити його нетрадиційним, яскравим, насиченим, наповнюючи його зміст знаннями з інших наочних областей, що перетворюють математику з об'єкту вивчення в засіб отримання нових знань.

Висновки. Сьогодення об'єктивно потребує переведення освітнього процесу на технологічний рівень, вибір індивідуальних маршрутів навчання. Особливо продуктивні серед них інноваційні педагогічні технології. Їхня ефективність залежить від того, якою мірою реалізує свій життєвий потенціал студент, як враховано його вікові та індивідуальні психологічні особливості. Звідси – пріоритет суб'єктивно осмисленого навчання порівняно з інформаційним навчанням, спрямованість на розвиток в студентів множинності суб'єктивних картин світу, на протизагальнювальний «однозначним» програмним уявленням, діагностика особистісного розвитку, ситуаційне проектування, введення навчальних завдань у контекст життєвих проблем.

Таким чином, призначення інноваційних технологій полягає в тому, щоб підтримувати та розвивати природні якості студента та індивідуальні здібності, допомагати в становленні його суб'єктивності, соціальності, творчої самореалізації особистості.

Список літератури

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. Посібник / І.М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
2. Зайцева Т. В. Використання комп'ютерних програм на заняттях алгебри та початків аналізу / Т.В. Зайцева. – С .101–112
3. Бевз Г.П. Методика викладання математики / Г.П. Бевз. – К., «Вища школа», 1989. – 367с.
4. Буджак Т. Метод проектів як засіб формування інтелектуальних здібностей студентів / Т. Буджак //Хімія. Біологія. – 2000. – №10. – с.10.
5. Логвін В. Метод проектів у контексті сучасної освіти / В. Логвін // Завуч. – 2002. – №26. – с.4.
6. Маркова І.С. Заняття математики в сучасних технологіях: теорія і практика / І.С. Маркова. – Х.: «Основа», 2007. – 144 с.
7. Осмоловський А., Василенко Л. Від навчального проекту до соціальної самореалізації особистості / А. Осмоловський, Л. Василенко // Шлях освіти. – 2000. – №2. – с.34–37.
8. Пехота О.М. Освітні технології: Навчально – методичний посібник / О.М.Пехота. – К.:А. С. К, 2004. – 256 с.
9. Пометун О. Сучасний заняття. Інтерактивні технології навчання / О. Пометун. – К.: Видавництво А.С. К., 2004, – 192 с.

В статье рассмотрен анализ современных новейших технологий учебы, которые способствуют формированию всесторонне развитой личности студента, помогают в становлении его субъективности, социальности, творческой самореализации.

Развивающая учеба, проектные технологии, информационные технологии, интерактивные технологии.

The analysis of the modern studying technologies, which are instrumental in forming of the comprehensively development of the student's personality. This is article, helped by becoming of the subjectivity, sociality, and creative self-realization.

Developing studies, project technologies, information technologies, interactive technologies.

УДК 378.027.7

**ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ У СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЯХ
НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «КОМП'ЮТЕРИ ТА КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ»**

***О.А. Заболотній, старший викладач кафедри природничо-фундаментальних
дисциплін ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»***

У статті висвітлюються основні підходи до підготовки та проведення тестового контролю знань студентами з дисципліни «Комп'ютери та комп'ютерні технології».

Тестовий контроль, оцінювання, тест, педагогічні умови, тестові завдання.

Матеріали науково-методичної конференції науково-педагогічних, педагогічних працівників та науковців «Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності»

Входження України у Болонський процес вимагає складної і багатогранної перебудови системи освіти. Пріоритетним напрямом розвитку вищої освіти України сьогодні є модернізація її змісту з метою інтеграції до європейського та світового освітнього простору на принципах Болонської декларації. Входження України в сучасні соціально-економічні умови вимагає від молодого покоління володіння науковими знаннями на високому рівні. Реформування змісту вищої освіти, її розбудова відповідно до міжнародних стандартів забезпечує вирішення цього завдання.

Зазначений спосіб вивчення предметів дає можливість привести їх викладання та оцінювання до норм, які існують у більшості європейських університетах, оскільки основними характеристиками навчання студентів при трансферах є: перелік вивчення навчальних дисциплін, їх кредитний об'єм в ECTS і отримана оцінка. Проте, окрім таких формальних даних, надзвичайно важливим є сама організація навчального процесу та способи контрольних заходів, зокрема таких, які б відповідали сучасним поглядам на вищу освіту в Європі.

Контроль у дидактиці розуміють як перевірку, оцінювання й облік успішності студентів. Він є необхідною ланкою управління навчально-пізнавальною діяльністю тих, хто навчається, засобом одержання зворотньої інформації. Крім того, контрольні заходи дають можливість викладачу отримати дані про результати своєї праці, вчасно внести корективи в методику викладання, а студентам – обізнаність з вимогами до рівня знань, умінь та навичок, про їх якість тощо.

Контроль та оцінювання результатів навчання студентів здійснюються при дотриманні певних педагогічних умов, а саме: *об'єктивності; всебічності та всеосяжності; диференційованості; різноманітності форм і методів контролю; стимулювання.*

Питання теорії педагогічних тестів, композиції і форми тестових завдань, алгоритми обробки результатів тестування та їх інтерпретації досліджено у працях В.С.Аванесова, Ю.М.Богачкова, Я.С.Бродського, І.Є.Булах, А.Н.Землякова, О.Ф.Кабардіна, С.К.Кожухова, С.Ю.Курганова, О.І.Ляшенко, А.Н.Майорова, О.С.Масалітіної, Т.В.Солодкої, К.Інгенкампа, Дж.Равена та ін. Проблему оцінювання знань студентів, обґрунтування ефективності тестових методик контролю досліджували у вітчизняній науці І. Алексейчук, Н. Тализіна, В. Бочарникова, Н. Шиян.

Мета даної роботи полягає в тому, щоб розглянути тестування як засіб оцінки знань та вмінь студентів з дисципліни «Комп'ютери та комп'ютерні технології».

Для досягнення поставленої мети були поставлені такі завдання:

- проаналізувати психолого-педагогічну літературу з даного питання;
- виробити власні критерії та оцінки знань та вмінь студентів з дисципліни «Комп'ютери та комп'ютерні технології»;
- розробити тести з врахуванням вимог дослідників з питань перевірки знань, умінь та навичок з дисципліни.

Тести успішності призначені тільки для перевірки та оцінювання рівня підготовки після закінчення певного етапу навчання. Такі програми забезпечують автоматизацію тестового контролю шляхом застосування комп'ютера як машини для контролю.

Визначальною умовою ефективного проведення контролю із використанням комп'ютерних технологій є правильне складання тесту успішності, за допомогою якого визначатиметься рівень засвоєння знань із певного заняття, розділу, модуля, навчальної дисципліни загалом, а також професійної компетенції під час підсумкової атестації випускників навчальних закладів.

Тестовий контроль є одним із головних методів визначення та оцінювання навчальних досягнень за наслідками певних видів та етапів навчальної роботи, засобом діагностики рівня освітньо-професійної підготовки випускників вищих навчальних закладів.

Перевагами тестового контролю є:

- об'єктивність, простота та формалізованість процедури визначення оцінювання якості підготовки;
- простота процедури введення відповіді, незалежність оцінювання від техніки письма;
- кількісні критерії оцінювання – наявність кількісних показників для визначення повноти та глибини засвоєння матеріалу;
- чіткість та однозначність формулювання умов тестових завдань, що забезпечує однозначність сприйняття студентами їх змісту;
- рівні вимоги до знань та умінь фахівця шляхом використання в тесті завдань однакової складності, обсягу та змісту;
- забезпечення необхідної повноти охоплення знань та умінь, що контролюватимуться під час перевірки;
- можливість одночасної перевірки значної кількості студентів, кількість тих, хто перевіряється, визначається кількістю комп'ютерів, які можуть бути задіяні під час перевірки;
- можливість багаторазового повторення умов перевірки для з'ясування змін у рівні підготовки.

Недоліки тестів полягають у тому, що:

- розробка тестів вимагає чимало часу і зусиль, наявності у розробників високої кваліфікації та досвіду;
- деякі тести припускають можливість угадування; слухач може забути факти, що слід використовувати у відповіді, або згадати їх, переглядаючи перелік можливих відповідей на завдання тесту.

Якість тестових завдань залежить від того, наскільки вони задовольняють вимогам:

- валідність;
- надійність;
- простота.

У попередніх матеріалах посібника розглянуто методику, яка забезпечує валідність змісту та інструментарію (валідність тестових завдань, валідність тесту) тестової перевірки знань. Але поняття «валідність» набагато ширше – це «поняття, котре вказує нам на те, що тест вимірює та наскільки добре він це робить» (А. Анастасі). Отже, необхідно дотримуватися певних вимог, щоб забезпечити валідність як процедури тестування, так і оцінювання його результатів.

Отже, як показує досвід, при проведенні тестування з дисципліни «Комп'ютери і комп'ютерні технології», необхідно дотримуватися певних правил стосовно суб'єктів контролю, які ґрунтуються на положеннях психології тестування, яку ми підтримуємо, зокрема:

1. Студент має бути впевненим, що тестовий іспит більш об'єктивний, тому, що зменшується рівень суб'єктивізму в порівнянні з традиційними методами контролю. Для формування у студентів такого переконання необхідно ознайомити їх з процедурою підготовки та проведення тестування: як відбувається добір завдань і підрахунок балів, якими критеріями керуються викладачі при визначенні оцінок тощо. Для ознайомлення студентів з процедурою тестування бажано підготувати методичні поради «Як працювати з тестом успішності».

2. Студента варто попередити, що він може виконувати завдання у будь-якій зручній для нього послідовності. Це сприяє зниженню емоційного стресу в процесі тестування, бо чим точніше студент передбачає свій результат, тим вищий рівень його домагань, і тим

менше тривожність. Оптимальний рівень напруженості студента, властивий для ситуації оцінювання, сприяє підвищенню ефективності його роботи.

3. При тестуванні варто попереджати студентів про обмежений час тестування, а також звернути увагу на небажаність введення помилкових відповідей. Слід наголосити на тому, що краще дати неповну відповідь, ніж допустити помилку, яка призведе до незарахування всієї відповіді на завдання.

4. Конфіденційність тесту. Студент має бути переконаний, що його відповіді не будуть відомі іншим, не причетним до іспиту особам.

5. Доцільно звернути увагу студентів на низьку ймовірність випадкового угадування.

6. Щоб уникнути зростання напруженості внаслідок очікування результатів тестового контролю, необхідно максимально скорочувати терміни підрахунків індивідуальних оцінок.

Список літератури

1. Аванесов В.С. Педагогические тесты. Вопросы разработки и применения: Пособие для преподавателей / В.С. Аванесов, Т.С. Хохлова, Ю.А. Ступак, О.С. Потап, В.Г. Чернявский, С.А. Плискановский. – Днепропетровск: Пороги, 2005. – 64с.

2. Алешин Л.И. Методика создания и использования компьютерных тестов по специальным дисциплинам для студентов библиотечного факультета: Автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. пед. наук / Мос. гос. ин-т культуры. – М.:МГИК, 1994. – 16 с.

3. Лузан П.Г. Методика підготовки та проведення тестового контролю успішності навчання студентів (методичний посібник для науково-педагогічних працівників вищих аграрних навчальних закладів) / П.Г. Лузан, В.В. Ільїн, Я.М. Рудик, В.П. Лисенко, О.В. Зазимко. – К.: Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2009. – 84 с.

4. Паращенко Л.І. Тестові технології у навчальному закладі: Методичний посібник / Л.І. Паращенко, В.Д. Леонський, Г.І. Леонська. – К.: ТОВ «Майстерня книги», 2006. – 217 с.

В статье рассматриваются основные подходы к подготовке и проведению тестового контроля знаний студентами по дисциплине «Компьютеры и компьютерные технологии».

Тестовый контроль, оценка, тест, педагогические условия, тестовые задания.

This paper highlights the main approaches to training and the control test students' knowledge of the subject «Computers and computer technology».

Test control, evaluate, test, pedagogical conditions, tests.

УДК 371.134.013

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «КОМП'ЮТЕРИ ТА КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ»

**О.А.Кулик, викладач циклової комісії обслуговування комп'ютерних систем і мереж
відділення з підготовки молодших спеціалістів ВП НУБіП України «Ніжинський
агротехнічний інститут»**

Встановлені теоретичні та психолого-педагогічні аспекти використання інтерактивних технологій в навчально-виховному процесі та розглянуті приклади їх застосувань при викладанні дисципліни «Комп'ютери та комп'ютерні технології».

Інтерактивні технології, модель навчання, групова форма, ігрові технології, організація роботи.

Одним з генеральних завдань реформування освіти в Україні є підготовка освіченої творчої особистості, формування її фізичного і морального здоров'я. Розв'язання цієї проблеми передбачає психолого-педагогічне обґрунтування змісту і методів навчально-виховного процесу, який скеровано на розвиток особистості учня. У зв'язку з цим педагоги відчувають потребу у введенні таких методик, які б допомогли реалізації особистісного підходу до дитини.

Сьогодні вищі навчальні заклади готові впроваджувати сучасні педагогічні технології із залученням інтерактивних методик, навчання за технологією тренінгу.

Використання елементів інтерактивного навчання в українській школі ми зустрічаємо у А. Рівіна у 1918 році, подальшу розробку інтерактивного навчання ми можемо знайти у працях В. Сухомлинського, у творчості вчителів-новаторів 70–80-рр. ХХ ст. Ш. Амонашвілі, В. Шаталова, Є. Ільїна, С.Лисенкової та ін., у теорії розвивального навчання. Сучасні педагоги Пометун О., Пироженко Л. детально розглядають класифікацію інтерактивних технологій, обґрунтовують психолого-педагогічні особливості їх використання під час навчально-виховного процесу. Елементами сучасних технологій інтерактивного навчання є бесіда, діалог, спільна дія.

Об'єктом дослідження даної роботи є використання інтерактивних технологій навчання в школі.

Предметом дослідження є форми організації інтерактивного навчання.

Метою даної роботи є дослідження інтерактивних технологій в педагогічній науці, встановлення психолого-педагогічних аспектів використання інтерактивних технологій, а також представлення власної системи інтерактивного навчання, опираючись на власний досвід при викладанні дисципліни «Комп'ютери та комп'ютерні технології».

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- визначити сутність інтерактивного навчання;
- розглянути психолого-педагогічні аспекти використання інтерактивних методів навчання;
- запропонувати власні приклади організації інтерактивного навчання під час вивчення дисципліни «Комп'ютери та комп'ютерні технології».

Для реалізації дослідницьких завдань застосовувалися такі методи: аналіз літератури, наукових праць педагогів-новаторів та відомих діячів в галузі освіти, синтез, систематизація.

Виходячи з мети, яку ми поставили перед собою, скористаємось підходами, запропонованими Я. Голантом ще в 60-х р.р. ХХ ст., і охарактеризуємо три основні моделі навчання, що існують у сучасній школі. Я.Голант виділяв активну та пасивну моделі навчання залежно від участі учнів у навчальній діяльності. Зрозуміло, що термін «пасивна» є умовним, оскільки будь-який спосіб навчання обов'язково передбачає певний рівень пізнавальної активності суб'єкта – учня, інакше досягнення результату, навіть мінімального, неможливе. У такій класифікації Я. Голант скоріше використовує «пасивність» як визначення низького рівня активності учнів, переважно репродуктивної діяльності за майже повної відсутності самостійності і творчості.

До цієї класифікації додамо інтерактивне навчання як певний різновид активного, який має свої закономірності та особливості.

1. Пасивна модель навчання

Учень виступає в ролі «об'єкта» навчання, повинен засвоїти й відтворити матеріал, переданий йому вчителем, текстом підручника тощо — джерелом правильних знань. До відповідних методів навчання належать методи, за яких учні лише слухають і дивляться

Матеріали науково-методичної конференції науково-педагогічних, педагогічних працівників та науковців «Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності»

(лекція-монолог, читання, пояснення, демонстрація й відтворювальне опитування учнів). Учні, як правило, не спілкуються між собою і не виконують якихось творчих завдань.

2. Активна модель навчання

Такий тип навчання передбачає застосування методів, які стимулюють пізнавальну активність і самостійність учнів. Учень виступає «суб'єктом» навчання, виконує творчі завдання, вступає в діалог з учителем. Основні методи: самостійна робота, проблемні та творчі завдання (часто домашні), запитання від учня до вчителя і навпаки, що розвивають творче мислення-

3. Інтерактивна модель навчання

Слово «інтерактив» прийшло до нас з англійської від слова «interact», де «inter» – взаємний і «act» – діяти. Таким чином, інтерактивний – здатний до взаємодії, діалогу. Інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну, передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен студент відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність.

Суть інтерактивного навчання у тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх учасників. Це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове навчання у співпраці), де і учень, і вчитель є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання. Організація інтерактивного навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації. Воно ефективно сприяє формуванню навичок і вмінь, виробленню цінностей, створенню атмосфери співробітництва, взаємодії, дає змогу педагогу стати справжнім лідером дитячого колективу.

Інтерактивна взаємодія виключає як домінування одного учасника навчального процесу над іншими, так і однієї думки над іншою. Під час інтерактивного навчання учні вчаться бути демократичними, спілкуватися з іншими людьми, критично мислити, приймати продумані рішення.

У Західній Європі і США активні методи навчання у вищій школі використовувалися більш широко. Так, дослідження, проведені Національним тренінговим центром США (штат Меріленд) у 80-х роках, продемонстрували, що інтерактивне навчання дозволяє різко збільшити відсоток засвоєння матеріалу, оскільки впливає не лише на свідомість учня, а й на його почуття та волю. Результати цих досліджень: найменших результатів можна досягти за умов пасивного навчання (лекція – 5%, читання – 10%), а найбільших – інтерактивного (дискусійні групи – 50%, практика через дію – 75%, навчання інших чи негайне застосування – 90%). Це, звичайно, середньостатистичні дані, і в конкретних випадках результати можуть бути дещо іншими, але в середньому таку закономірність може простежити кожен педагог. Ці дані цілком підтверджуються дослідженнями сучасних російських психологів.

Найбільш ефективний процес навчання забезпечується продуманою системою взаємовідносин. Відомо, що до факторів, які сприятливо впливають на пошуковий процес, належить спільна діяльність людей. Спільна діяльність у процесі пошуку більш продуктивна.

«Мікрофон». Різновидом загальногрупового обговорення є технологія Мікрофон, яка надає можливість кожному сказати щось швидко по черзі відповідаючи на запитання або висловлюючи свою думку чи позицію. Використання даного методу дуже ефективно на етапі підведення підсумків заняття.

«Сніговий ком». Алгоритм прийому: «слово – речення – питання – відповідь». Перший учень називає слово, що стосується апаратної складової комп'ютера, другий складає з ним речення, третій – питання, четвертий – відповідь на питання.

«Мозковий штурм». Це ефективний метод заохочення творчої активності швидкого генерування великої кількості ідей. Він спонукає студентів розвивати уяву і творчість, відверто висловлювати думки, знаходити кілька рішень конкретної проблеми. Його слід

застосовувати саме для вирішення конкретних проблем або пошуку відповіді на якесь питання.

«Дві шеренги». Студенти утворюють дві шеренги, шикуючись обличчям один до одного. Студенти із шеренги А першими ставлять запитання чи висловлюють думку, а учні із шеренги В – відповідають. Наприклад, після ознайомлення з новою темою за допомогою цього прийому можна з'ясувати точку зору учнів на об'єкт, що вивчається. Учні із шеренги А слід попросити висловити думку «на підтримку», а учнів із шеренги В – «проти».

«Думаємо разом – відповідає один». Викладач розбиває студентів на невеликі групи і присвоює кожному студенту певний номер. Викладач ставить запитання всім учасникам, над розв'язанням якого члени кожної групи думають разом. Потім викладач називає будь-який номер, і студент з цим номером може відповідати на запитання. За кожну правильну відповідь група одержує бали. Цей прийом можна використовувати на етапі заняття, коли потрібно перевірити, що учням відомо про об'єкт, аналізувати й визначати його характеристики.

«Ланцюжок». Перший студент ставить коротке питання другому. Другий відповідає і ставить третьому, і так до останнього студента. Цей прийом можна використовувати на будь-якому занятті, достатньо назвати тему обговорення (як правило, це тема попереднього заняття).

Рольові ігри дозволяють студентам зіграти роль у проблемній ситуації. Це дає їм можливість подивитись на проблему зсередини. Вони також полегшують участь у дискусії, коли студенти соромляться відкрито виражати свою думку про ситуацію, але їм важливо обговорити її.

Імітаційними іграми називають процедури з виконання будь-яких простих відомих дій, які відтворюють, імітують певні явища навколишньої дійсності. Учасники імітації реагують на конкретну ситуацію в рамках заданої програми, чітко виконують інструкцію. Студенти можуть виконувати дії індивідуально або в групах. На закінчення імітації студенти отримують подібний результат, але він не завжди однаковий. Дуже важливо, щоб ці результати обговорювалися. Імітаційні ігри розвивають увагу, навички критичного мислення, сприяють застосуванню на практиці вміння вирішувати проблеми.

Складніші імітаційні ігри називають симуляціями. Це створені викладачем ситуації, під час яких студенти копіюють у спрощеному вигляді процедури, пов'язані з діяльністю суспільних інститутів, які існують у справжньому житті. Готуючи студентів до симуляції, в повинен чітко розподілити ролі, обговорити з кожним виконавцем послідовність його дій, висловів, дотримуватися чіткого регламенту, сценарію, який зберігається з проведенням такої процедури в реальному житті. Симуляція – це мініатюрна версія реальності, яка дає змогу студентам зрозуміти її суть.

Високий ефект дають ділові ігри, спрямовані на розв'язання профільних задач.

Висновки. За умови вмілого впровадження інтерактивні методи навчання дозволяють залучити до роботи всіх студентів групи, сприяють виробленню соціально важливих навичок роботи в колективі, взаємодії з колективом, навичок проведення чи підтримки дискусії, обговорення запропонованих тем.

Завдяки інтерактивним методам навчання студенти набувають культури дискусії; вчаться приймати спільні рішення; покращують уміння спілкуватись, доповідати; якісно змінюють рівень сприйняття.

Таким чином, застосування інтерактивних технологій навчання сприяє розвитку навичок критичного мислення та пізнавальних інтересів студентів. На заняттях, де використовуються ці технології, студенти почувають себе впевнено, вільно висловлюють свої думки і спокійно сприймають зауваження, адже вони є активними учасниками навчального процесу. В атмосфері довіри та взаємодопомоги легко робити відкриття, усвідомлювати важливість здобутих знань. Саме за таких умов можливе виховання

особистості, підготовленої до майбутнього, у якому необхідно розв'язувати проблеми та приймати конкретні рішення.

Список літератури

1. Дуткевич Т. В. Психологічні основи використання інтерактивних методів навчання у процесі підготовки спеціалістів з вищою освітою/ Т.В.Дуткевич // Використання інтерактивних методів та мультимедійних засобів у підготовці педагога: зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський: Абетка-Нова, 2003. – С. 26-33.
2. Зотов Ю.Б. Організація сучасного уроку / Ю.Б. Зотов. – К.: Знання, 1984. – 196 с.
3. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібн. / О. Пометун, Л. Пироженко. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.
4. Садова Т.А. Активізація пізнавальної діяльності студентів як умова підвищення якості навчального процесу / Т.А. Садова // Наука і освіта, №1 – 2, 2008

Установлены теоретические и психолого-педагогические аспекты использования интерактивных технологий в учебно-воспитательном процессе и рассмотрены примеры их применений при преподавании дисциплины «Компьютеры и компьютерные технологии».

Интерактивные технологии, модель обучения, групповая форма, игровые технологии, организация работы.

Established theoretical, psychological and pedagogical aspects of using interactive technologies in the educational process and discussed examples of their applications in teaching «Computers and computer technology».

Interactive technology, model training, group form, gaming technology, the organization of work.

УДК 378

УПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «БІОЛОГІЯ»

***О.М. Литвин, викладач відділення з підготовки молодших спеціалістів ВП НУБіП
України «Ніжинський агротехнічний інститут»***

Робота присвячена питанням використання новітніх технологій в навчальному процесі, зокрема при викладанні біології, що сприяє підвищенню мотивації учнів до навчальної діяльності.

Інформатизація освіти, інформаційно-комунікаційні технології.

Актуальність даної теми обумовлена необхідністю активізації інноваційної діяльності щодо впровадження в освітнє середовище навчальних закладів сучасних педагогічних освітніх технологій: інформаційно-комунікаційних, технології формування творчої особистості, проектної технології, проблемно-пошукового підходу, технологія створення і реалізації «ситуацій успіху», технології розвивального навчання, особистісно-орієнтованих технологій тощо при викладанні дисципліни «Біологія».

Метою даної роботи є визначення та обґрунтування підходів щодо необхідності удосконалення роботи викладача біології для застосування ним сучасних освітніх технологій.

Одним із основних завдань біологічної освіти є створення сприятливих умов для формування творчої особистості, реалізації та самореалізації здібностей дитини. Випускник сучасної школи, який живе і буде працювати у XXI ст., має: самостійно набувати необхідних знань й уміло застосовувати їх на практиці; критично мислити, уміти бачити труднощі й шукати шляхи їх розв'язання; працювати з різноманітною інформацією; бути комунікабельним, контактним у різних соціальних групах; самостійно працювати над розвитком власного інтелекту, культурного і морального рівня.

Досягти визначених критеріїв можна завдяки інноваційним технологіям. Їх є понад 200, вони передбачають використання певних наукових прийомів, методів, що дають змогу вчителю застосовувати свої знання та вміння для організації цілеспрямованої, творчої роботи учнів.

Разом з тим, гострою проблемою, що потребує кваліфікованого розв'язання, виступає неготовність частини вчителів працювати в нових гуманістичних категоріях і в технологіях, які потрібні для того, щоб зорієнтувати дитину на саму себе і на інших людей. Ідеться про необхідність підвищення майстерності вчителя біології, створення умов для його професійного зростання.

Для сучасної системи навчання характерна переорієнтація з пасивних методів навчання на активні. Якщо у недалекому минулому застосування пасивних методів навчання було виправданим (викладач мав можливість передавати весь обсяг відомої на той час інформації з біології) і система навчання була орієнтована на рівні «знання» і «розуміння», то на цей час ситуація кардинально змінилася. Студенти повинні мати інші навички: думати, розуміти суть речей, осмислювати ідеї і концепції і вже на основі цього вміти шукати потрібну інформацію, трактувати її та застосовувати в конкретних умовах. Саме цьому сприяють інтерактивні технології.

Таким чином, для ефективної реалізації мети – навчання біології у межах змісту даного предмета – виникає необхідність переорієнтації навчального процесу і приведення методів навчання у відповідність з методами наукового пізнання.

Таку переорієнтацію можливо здійснити, запроваджуючи в навчальний процес існуючі сучасні технології навчання, які й відповідають методам наукового пізнання, а саме: проблемне навчання, інформаційно-комунікаційні технології, інтерактивні технології, проектні й модульні технології, адаптивне навчання, дослідницькі технології. Особлива увага має приділятися здобуттю студентами знань у результаті самостійної пошукової діяльності.

Так, використання на заняттях з біології дослідницької технології передбачає набуття студентами досвіду дослідницької роботи в пізнавальній діяльності. Під час навчання біології це дає змогу викладачеві об'єднати розвиток інтелектуальних здібностей студентів з дослідницькими вміннями і на цій основі формувати активну творчу особистість.

Проектна технологія передбачає створення викладачем таких умов під час навчального процесу, за яких його результатом є вдосконалення індивідуальності студента, його потенціальних здібностей, виховання мотивації, особистісних та вольових якостей: самостійності, цілеспрямованості, організованості в роботі. Під час вивчення біології слід розкривати практичну цінність вивчення біології, формувати вміння студентів самостійно конструювати свої знання.

Використання мультимедійних технологій під час вивчення біології

Інформаційно-комп'ютерні технології готують студентів до повноцінної діяльності в умовах сучасного інформаційного суспільства. Так під час вивчення біології вони

Матеріали науково-методичної конференції науково-педагогічних, педагогічних працівників та науковців «Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності»

уможливлюють підвищення ефективності навчального процесу, розвиток уміння експериментально-дослідницької діяльності учня, моделювання біологічних процесів.

Використання мультимедійних технологій у навчальному процесі дають змогу викладачу:

1. Вивести на екран: картинки, фото; відеозображення; схеми, таблиці.
2. Налаштувати черговість появи інформації з елементами анімації.
3. Внести зміни у структуру уроку.
4. Можливість внести зміни під конкретний клас.
5. Записати відеофайли безпосередньо з екрану.
6. Друкувати та робити записи на диск.
7. Зберігати тривалий час електронні продукти.
8. Підвищити ефективність уроку і навчального процесу загалом.
9. Використати проектні технології.

Нині з допомогою комп'ютерної техніки, засобів проектування та інтерактивної дошки можна осучаснити та вдосконалити навчальний матеріал за рахунок динаміки зображень, наявності кольорів та звуку.

Робота цієї техніки потребує електронних засобів навчального призначення (ЕЗНП), що мають багато можливостей. Залежно від призначених завдань, їх поділяють на:

- ЕЗНП, з допомогою яких подається навчально-наукова інформація про явища і процеси, що вивчаються;
- ЕЗНП для подання навчально-наставницької інформації для управління пізнавальною діяльністю учнів;
- інформаційно-моделюючі, які демонструють діючі моделі явищ і процесів, що вивчаються;
- ігрові з повним набором інформації для представлення і пояснення змісту гри, організації її проведення аналізу отриманих результатів;
- контролююча ЕЗНП для організації процесів повторення вивченого матеріалу, контролю якості його засвоєння у практичній діяльності.

Однак ЕЗНП теж мають певні недоліки:

- програми потребують багато часу для реалізації поставленого завдання, їх використання часто забирає час усього уроку;
- вони однотипні, швидко втомлюють учнів, увага яких розсіюється;
- не забезпечують максимального використання мультимедійних компонентів;
- обсяг навчального матеріалу ЕЗНП та спосіб його подачі часто не відповідають віковим особливостям учнів;
- більшість ЕЗНП зводять нанівець, нівелюють творчість учителя.

На цей час інноваційність розглядають не тільки як налаштованість на сприйняття, продукування і застосування нового, а насамперед, як відкритість. Стосовно особистісного чинника педагогічної діяльності це означає:

- відкритість вчителя до діалогічної взаємодії зі студентом, яка передбачає рівність психологічних позицій обох сторін;
- відкритість культурі й суспільству, яка виявляється у прагненні педагога змінити дійсність, дослідити проблеми та обрати оптимальні способи їх розв'язання;
- відкритість свого «Я», власного внутрішнього світу, тобто організація такого педагогічного середовища, яке сприяло б формуванню і розвитку образу «Я».

Висновки. Використання мультимедійних засобів навчання на уроках біології призводить до зростання середнього рівня засвоєння матеріалу. Проблему великого обсягу інформації, яку необхідно опрацювати та засвоїти студенту під час вивчення дисципліни,

можна частково вирішити завдяки використанню інноваційних методів навчання шляхом сприяння розвитку пізнавальної діяльності студентів та як наслідок – активації мотивованого сприйняття та засвоєння знань. Впровадження мультимедійних засобів у навчальний процес з біології має обов'язково узгоджуватися з дотриманням педагогічних, психологічних та ергономічних вимог щодо їх безпечного й ефективного використання, що, в свою чергу, повинно сприяти збереженню оптимального рівня працездатності і функціонального стану організму учнів протягом навчального часу.

Отже, інноваційність як показник якості освіти забезпечує умови розвитку особистості, здійснення її права на індивідуальний творчий внесок, на особистісну ініціативу, на свободу саморозвитку викладача.

Список літератури

1. Артем'єва О. Навчаємо учнів працювати з інформацією /О. Артем'єва //Біологія і хімія в школі. – 2010. - №3. – С. 33.
2. Даниленко Л. І. Управління процесом здійснення інноваційної діяльності в системі загальної середньої освіти /Л. Даниленко //Післядипломна освіта в Україні. – 2003. - №3. – С. 70-74.
3. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології /І.М. Дичківська. – К., 2004.
4. Зламанюк Л. Особливості професійної діяльності сучасного вчителя хімії /Л. Зламанюк //Біологія і хімія в школі. – 2011. - №3. – С. 18-19.
5. Інформація в матеріальному світі //Довідник школяра: 5-11 кл.: Математика. Фізика. Хімія. Біологія. Інформатика. – К.: Казка, 2012. – С. 488 -500.

Работа посвящена вопросам использования новейших технологий в учебном процессе, в частности при преподавании биологии, способствует повышению мотивации учащихся к учебной деятельности.

The work is devoted to the use of new technologies in the educational process, particularly in the teaching of biology, thereby increasing the motivation of students to learning activities.

Informatization of education, information and communication technology.

УДК 378.14

ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ У СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЯХ НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ "ХІМІЯ"

***О.В.Литовченко, викладач відділення з підготовки молодших спеціалістів
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»***

Висвітлені дослідження сучасних інформаційних технологій у навчальному процесі вищого навчального закладу, тестування як інструменту вимірювання навчальних досягнень студентів, комп'ютерно-орієнтованої тестової системи як прикладу сучасного контролю знань студентів при викладанні хімії

**Матеріали науково-методичної конференції науково-педагогічних,
педагогічних працівників та науковців
«Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності»**

***Інформаційні технології, програмований тестовий контроль знань, тест,
дистанційні технології, електронний навчальний курс.***

Комп'ютеризація навчального процесу при вивченні хімії створює умови для глибокого і свідомого засвоєння необхідного матеріалу, вдосконалює комп'ютерну грамотність студентів, розкриває можливості впровадження інформаційних технологій навчання у процесі професійної підготовки студентів інституту. Існує потреба у дослідженні цієї проблематики з метою розробки нових підходів щодо організації зокрема тестового контролю знань у сучасних технологіях навчання з дисципліни «Хімія», його удосконалення в загальній системі освітньої діяльності, і на цій основі виявлення та поширення позитивного досвіду організації та впровадження тестового контролю знань у сучасному вищому навчальному закладі.

У роботах учених Н.Апатової, А.Верланя, М.Жалдака, Ю.Жука, В.Лапінського, В.Мадзігона, Н.Морзе, С.Ракова, Ю.Рамського, І.Роберт, О.Християнинова розглянуто цілі, теоретичні та методологічні основи, психолого-педагогічні проблеми і можливості застосування нових інформаційних технологій у процесі навчання, а також проаналізовано окремі програмні засоби навчального призначення, розкрито проблеми становлення комп'ютерно-орієнтованих методичних систем навчання природничо-фундаментальних дисциплін.

Мета роботи – розробити, обґрунтувати, впровадити і перевірити ефективність методики використання комп'ютерних технологій в процесі вивчення хімії у ВНЗ.

Застосування сучасних інформаційних технологій у навчальному процесі вищого навчального закладу потребує змін у методиці викладання всіх дисциплін. Це пов'язано з тим, що викладач перестає бути для студента єдиним джерелом отримання знань. За вимогами Болонського процесу збільшується частка самостійної роботи студентів у навчальних програмах усіх дисциплін. Інформаційно-комунікаційні та дистанційні технології навчання дають змогу забезпечити студентів електронними навчальними ресурсами для самостійного опрацювання, завданнями для самостійного виконання, реалізувати індивідуальний підхід до кожного студента тощо.

У вищій освіті найчастіше використовуються телевізійно-супутникові та мережеві інформаційно-комунікаційні технології. Серед останніх найбільшого застосування набули спеціалізовані інформаційні системи, які називають системами управління навчанням (learning management system, LMS) або, інколи, програмно-педагогічними системами. Нині є доволі широкий спектр розроблених систем управління навчанням, які поширюють як на комерційній основі (WebCT, Blackboard, Microsoft Learning Gateway тощо), так і вільно (ATutor, OLAT, Sakai, MOODLE).

У ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут» для забезпечення студентів електронними навчальними матеріалами, організації та керування самостійною роботою, автоматизованого тестування використовується модель інтеграції денної форми навчання з мережевими інформаційно-комунікаційними технологіями навчання на базі LMS «MOODLE».

MOODLE (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment) – система управління навчанням або віртуальне навчальне середовище. Це вільний (розповсюджується за ліцензією GNU GPL) веб-додаток, що надає можливість створювати сайти для онлайн-навчання. MOODLE перекладена на десятки мов, в т.ч. на українську. Система використовується в 50 тис. навчальних закладах у понад 200 країнах світу.

Застосування тестування як методу вимірювання у різних сферах призвело до появи та використання великої кількості різноманітних тестів. Це зумовило необхідність їхньої класифікації: за рівнем уніфікації, за рівнем впровадження, за статусом використання, за

видом тестового завдання (тести з відкритими або з закритими завданнями) тощо. Існують певні вимоги до складання тестових завдань: тест повинен складатися з достатньої кількості тестових завдань, число яких визначає довжину тесту. Оптимальна кількість завдань, на яке тестовані ще доволі охоче відповідають за один захід, становить 40-60. Фахівці підкреслюють, що надійність і об'єктивність тестової перевірки знань та вмінь збільшується зі збільшенням довжини (обсягу) тесту. Є правила, про які слід пам'ятати при формулюванні тестових завдань.

У випадку застосування розділів з різним рівнем складності перший має містити завдання, які вимагають знання визначень, другий – передбачити запитання на вміння застосувати теоретичні закономірності на практиці, третій – найскладніший – складатись із завдань на аналіз, синтез чи порівняння, оцінювання. Розподіл за обсягом: розділ перший – 45 % тестових завдань, розділ другий – 35 %, розділ третій – 20 %.

Невід'ємною частиною процесу навчання хімії у ВНЗ є контроль рівня володіння студентами хімічними знаннями, вміннями і навичками. Від правильної організації контролю залежить якість навчання. У процесі проведення контролю необхідно керуватись наступними правилами: контроль повинен мати регулярний характер, охоплювати максимальну кількість студентів за одиницю часу; об'єм контрольованого матеріалу повинен бути не великим, але достатньо репрезентативним, щоб за ступенем його засвоєння (незасвоєння) студентами можна було судити, чи здобули вони знання, уміння і навички; у процесі проведення контролю потрібно враховувати конкретні завдання заняття.

Перевагою тестування є можливість охоплення матеріалу для контролю за всіма розділами хімії. Оцінювання результатів носить більш об'єктивний характер і не залежить від професійних і особистісних якостей викладача. Часові витрати на перевірку знань скорочуються.

Теоретичні питання щодо розроблення та впровадження комп'ютерних тестових програм недостатньо висвітлені в науковій літературі. До того ж проблема автоматизованого проектування тестів не може бути вирішена найближчим часом, оскільки відсутні чіткі критерії автоматизації цього процесу.

Сучасне комп'ютерне тестування прийшло на зміну існуючому класичному тестуванню. Актуальності набуває «адаптивне» тестування, тобто тестування із змінним змістом. Велику роль у цьому належить розвитку дистанційного навчання (елементи web-тестування). Отже, у навчальному процесі багатьох вищих навчальних закладів використовуються переважно нестандартизовані (тобто розроблені викладачами самостійно) комп'ютерно-орієнтовані тестові програми (оболонки). За функціональним призначенням вони поділяються на три види підсистем: інформаційного наповнення тестів, аналізу результатів тестування та статистичних даних. За структурою найперспективнішими з них вважаються системи, які створено на основі технології трирівневих баз даних та адаптивної технології тестування.

Болонський процес передбачає й стандартизацію форм і методів підготовки спеціалістів вищої кваліфікації, відбувається універсалізація навчальних планів і програм курсів. Саме тому з метою вирішення проблемних питань, використання тестів як вимірювальних інструментів контролю та оцінки знань, ми пропонуємо застосовувати у навчальному процесі стандартизовані комп'ютерно-орієнтовані тестові програми та електронні бази тестів (електронних бібліотек).

Висновки. Визначено оптимальні умови формування готовності майбутніх фахівців до використання комп'ютерних технологій при вивченні хімії у ВНЗ. Платформа MOODLE є універсальною для миттєвого тестового діагностування знань, тому її варто застосовувати при організації підсумкового й поточного контролю знань студентів при вивченні різних хімічних дисциплін, для зовнішнього тестування абітурієнтів, на державних іспитах, дистанційного навчання. Перевагами використання комп'ютерних технологій навчання є

Матеріали науково-методичної конференції науково-педагогічних, педагогічних працівників та науковців «Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності»

об'єктивність та швидкість оцінювання, оперативність, простота та доступність, конкретність та безпосередня практична спрямованість.

Використання тестової технології з використанням системи управління навчальними ресурсами Moodle як засобу для контролю знань і вмінь студентів дозволяє виявити рівень засвоєння хімічних знань, з'ясувати недоліки у знаннях і типові помилки у відповідях, забезпечити самостійне вивчення дисципліни на основі самоконтролю знань, економити час викладача на перевірку контрольної роботи.

З метою доцільнішого використання тестів як інструментальних засобів контролю та оцінювання знань студентів необхідно створювати стандартизовані комп'ютерно-орієнтовані тестові програми та електронні бібліотеки тестів, що відповідають змістовним, технологічним та навчально-методичним вимогам.

Проте надмірне захоплення тестуванням без урахування основ тестології, вимог до укладання тестових завдань і тестів може привести до необ'єктивного і неправильного оцінювання рівня навчальних досягнень студента і тим самим замість користі принести шкоду справі практичного вивчення хімії.

Список літератури

1. Базилевич В. Інтелектуалізація та індивідуалізація – основні форми нової парадигми класичної університетської освіти / В. Базилевич // Л.: Вища школа. – 2005. – №6. – С. 28–44.
2. Вовківська Н.В. Інформатизація середньої освіти : програмні засоби, технології, досвід, перспективи / Н.В.Вовковінська, Ю.О.Дорошенко, Л.М.Забродська, Л.М.Калініна, В.С.Коваль; за ред. В.М.Мадзігона, Ю.О.Дорошенка. – К. : Педагогічна думка, 2003. – 272 с.
3. Волинський В. Загальна характеристика комп'ютерних засобів навчання / В. Волинський // Біологія і хімія у школі. – 2005. – №2. – С. 44–45.
4. Гладишевський Р. Формування готовності майбутнього педагога до застосування інформаційних технологій навчання у вищій школі / Р. Гладишевський, Л. Ковальчук, Ю. Луцишин, О. Сеньковський // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. пед. Вип. 24. – Ч.3. – 2005. – С. 40–52.
5. Дякова Л. Використання комп'ютерних технологій на уроках хімії / Л.Дякова // Навч.-метод. журн. Хімія. – 2007. – №24. – С. 2–13
6. Сергієнко Н.В. Контроль знань студентів у системі Moodle при вивченні вищої математики / Н.В.Сергієнко // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Проблеми впровадження кредитно-модульної системи при вивченні фундаментальних дисциплін з погляду студентів та викладачів». – Харків, 2007. – С. 61-65.

Освещены исследования современных информационных технологий в учебном процессе вуза, тестирования, как инструмента измерения учебных достижений студентов, компьютерно - ориентированной тестовой систем, как примера современного контроля знаний студентов при преподавании химии.

Информационные технологии, программируемый тестовый контроль знаний, тест, дистанционные технологии, электронный учебный курс.

Highlights of the study of modern information technologies in the educational process of higher education, testing as a tool for measuring learning achievements of students , computer - based test system as an example of modern knowledge control in teaching chemistry.

Information technology, programmable control knowledge tes , test, remote technology, e-learning courses .

УДК 37.013

ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ У СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЯХ НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ВИЩА МАТЕМАТИКА»

***М. М. Муквич, к.т.н., доцент кафедри природничо-фундаментальних дисциплін
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»***

У статті розглянуто методологічні основи застосування тестових технологій у процесі вивчення дисципліни «Вища математика», показано основні вимоги до комп'ютерного тестування з даної дисципліни.

Комп'ютерне тестування, система Moodle, оперативна діагностика, рівень засвоєння, змістовний модуль.

Упровадження нової системи організації навчального процесу у вищих закладах освіти, посилення ролі самостійної роботи студентів та підвищення вимог до якості підготовки фахівців потребує пошуку більш ефективних засобів контролю, зростає необхідність забезпечення оптимальної організації та моніторингу якості навчального процесу. Саме тестування, рейтинги як сучасні засоби педагогічного контролю і оцінювання можуть покращити якість навчання студентів, удосконалити навчальну, методичну, виховну діяльність викладачів і управлінську діяльність адміністрації вищого навчального закладу. Вивчення дисципліни «Вища математика» у вищому навчальному закладі має за мету підвищення рівня математичної підготовки майбутніх фахівців до рівня, який дозволить використовувати математичні методи при вирішенні завдань професійної діяльності. Це дає підстави стверджувати, що особливо актуальною для сьогодення проблемою є створення нових, адекватних цілям і завданням підготовки майбутніх інженерів та економістів моделей контролю й оцінювання успішності у процесі вивчення дисципліни «Вища математика», яка дає базові математичні знання, необхідні для моделювання та розв'язування задач за обраним фахом.

Дослідженням методики педагогічного тестування та обґрунтуванням його ефективності займалися В. Аванесов, Н. Волкова, В. Дружинін, К. Корсак, І. Підласий, Н. Тализіна, Г. Цехмістрова, М. Челишкова.

Як показує аналіз наукових праць з досліджуваної проблеми, питання щодо оцінювання успішності студентів в умовах впровадження тестового контролю знань є одним з найбільш дискусійних. На сьогоднішній день існує досить багато різноманітних пропозицій, як загального, так предметно-орієнтованого характеру, який враховує специфіку окремих навчальних дисциплін і, зокрема, дисципліни "Вища математика" (В. Кузнєцов, А. Майоров, З. Слєпкань, Л. Бурдейна, А. Сергійчук та ін).

Основним завданням даної роботи є обґрунтування підходів до організації тестового оцінювання досягнень студентів в умовах кредитно-модульного навчання дисципліни "Вища математика", що відповідають положенням діючих нормативно-правових документів й орієнтовані на врахування характеру навчально-пізнавальної діяльності майбутніх інженерів та економістів сільськогосподарського виробництва.

Основними умовами, необхідними для організації тестового контролю є:

– врахування класичної і сучасної тестової теорії: тільки на базі тестової теорії і сучасних методик розробки тестів можна забезпечити надійність, валідність і ефективність контролю; важливо також, щоб тестовий контроль не зводився виключно до перевірки знань студентів; у процесі тестового контролю велике значення має комплексна перевірка всієї навчальної діяльності студента, зокрема динаміки його загального розвитку, формування спеціальних умінь і навичок, активності, пізнавальних інтересів, творчих здібностей;

**Матеріали науково-методичної конференції науково-педагогічних,
педагогічних працівників та науковців
«Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності»**

– професійно зацікавлене, творче ставлення викладача до організації і управління навчальним процесом. На думку В. Аванесова, «тести можуть бути ефективними тільки в такому навчальному процесі, в якому викладач перетворюється на розробника нових програмно-методичних засобів, в організатора процесу самостійного навчання студентів. Навчання має починатися з вхідного тестового контролю, супроводжуватися самоконтролем і закінчуватися підсумковим тестуванням» [1];

– активна участь студентів в організації і здійсненні власної навчально-пізнавальної діяльності в процесі навчання шляхом самоконтролю за допомогою тестування результатів своєї навчальної роботи.

У порівнянні з традиційними формами контролю комп'ютерне тестування має ряд переваг:

– швидке отримання результатів випробування і звільнення викладача від трудомісткої роботи по обробці результатів тестування;

– об'єктивність оцінки;

– тестування на комп'ютері цікавіше в порівнянні з традиційними формами опитування, що створює позитивну мотивацію у студентів;

– підвищення ефективності роботи викладацького складу [1; 3].

Проте, незважаючи на певні здобутки, проблема діагностування навчальних досягнень майбутніх інженерів з дисципліни «Вища математика» шляхом тестування ще не отримала ґрунтового вивчення та наукового узагальнення.

Під педагогічним тестом розуміється система взаємозв'язаних предметним змістом завдань специфічної форми, зростаючої складності, що дозволяють оцінювати структуру і вимірювати рівень знань та інші характеристики особистості.

Як правило, тест являє собою стандартизований метод визначення рівня і структури підготовленості студентів. У такому тесті усі учасники отримують однакові завдання, в однакових умовах і з однаковими правилами оцінювання відповідей. Такий метод дозволяє встановити відношення порядку між учасниками за рівнем їх знань і на цій основі об'єктивно визначити місце в групі (або рейтинг) кожного студента.

Уніфікація і стандартизація структурного подання тестових завдань і тестів корисна перш за все для розуміння студентами інструкції з виконання тестового завдання, для об'єктивної діагностики результатів тестування, для використання комп'ютерних інформаційних технологій у процесі контролю і психометричного аналізу тестових завдань і тестів.

Форма, тип і вид тестових завдань впливають на їх структуру, принципи формування змісту, визначення рівня освітньо-професійної підготовки студентів. Тому треба орієнтуватися на деякі загальні принципи конструювання тест-завдань незалежно від того, для якої конкретної навчальної дисципліни вони будуть створюватися.

Відкрита або закрита форма тестових завдань визначає також рівень розвитку розумової активності студентів. Це потребує конструювати тести, в яких використовуються навчальні елементи, що розвивають три рівня пізнавально-розумової активності – рівень аналізу і синтезу, алгоритмічний та інтелектуально-пошуковий. Різноманітність тестових завдань забезпечує глибину сприйняття змісту дисципліни за умови правильного відбору навчальних елементів дисципліни для діагностики рівня знань за допомогою тестування.

Розробка тест-завдань і тестів як засобів діагностики рівня освітньо-професійної підготовки починається з визначення умінь, зафіксованих в освітньо-кваліфікаційній характеристиці (ОКХ) фахівців інженерних спеціальностей, і знань, що є основою формування цих умінь. Необхідний рівень знань з математики забезпечується змістовими модулями навчальних дисциплін, що наведені в освітньо-професійній програмі (ОПП) підготовки фахівця. У свою чергу, змістові модулі формуються за допомогою навчальних елементів. Засвоєння саме навчальних елементів контролюється, через тестування

відповідного рівня знань – ознайомчо-орієнтовного, понятійно-аналітичного і продуктивно-синтетичного.

Використання найбільш розповсюджених сьогодні форм контролю – усного опитування та письмових контрольних робіт, колоквиумів, іспитів і т. ін. для діагностики знань з математики потребує значних витрат часу викладача. Діагностика рівня знань, умінь та навичок в цьому випадку пов'язана із великим психологічним навантаженням на студента і викладача, спонукає до суб'єктивного впливу. Тестова форма контролю, особливо її варіант на основі використання системи управління навчальними ресурсами Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment) розв'язує дану проблему. Використовуючи систему Moodle, студенти беруть активну участь в організації і здійсненні власної навчально-пізнавальної діяльності шляхом самоконтролю та самоперевірки за допомогою тестування результатів своєї самостійної роботи [2].

Висновки. Значення тестів як інструменту оцінювання ефективності навчально-пізнавальної діяльності студента у порівнянні з іншими формами контролю полягає в тому, що, по-перше, тести значно якісніший і об'єктивніший спосіб оцінювання і, по-друге, показники тестів орієнтовані на вимірювання ступеня, визначення рівня засвоєння ключових понять, тем і розділів навчальної програми, умінь і навичок, а не на констатацію наявності у студента певної сукупності формально засвоєних знань. Використання тестового контролю знань при підготовці фахівців інженерних спеціальностей ВНЗ дозволяє викладачам розробляти ефективні моделі оцінювання досягнень студентів з максимальним урахуванням сучасних завдань вивчення математичних дисциплін.

Список літератури

1. Аванесов В.С. Композиция тестовых заданий: Учебная книга для преподавателей вузов, учителей школ, аспирантов и студентов педвузов. 2-е изд., испр. и доп. / В.С. Аванесов. – М.: Адепт, 1998.

2. Сергієнко Н.В. Контроль знань студентів у системі Moodle при вивченні вищої математики / Н.В. Сергієнко // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Проблеми впровадження кредитно-модульної системи при вивченні фундаментальних дисциплін з погляду студентів та викладачів», Харків, травень, 2007. – Харків: ПФ «Михайлов», 2007. – С. 61–65.

3. Шимкова І.В. Використання автоматизованого тестового контролю знань для організації самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів / І.В. Шимкова // Збірник наукових праць. Педагогічні науки. Вип. 46. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2007. – С. 407–410.

В статье рассмотрено методологические основы использования тестовых технологий в процессе изучения дисциплины «Высшая математика», показано основные требования к компьютерному тестированию по данной дисциплине.

Комп'ютерне тестування, система Moodle, оперативна діагностика, рівень усвоєння, контентний модуль.

The article considers the methodological basis of a test technologies in the discipline "Higher Mathematics", shows the basic requirements for computer-based testing in the discipline.

Computer testing system Moodle, prompt diagnosis, level of learning, modules.

УДК 378.147:53(076.5)

**МЕТОДИ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
СТУДЕНТІВ ВНЗ І – ІІІ РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ**

В. О. Піщела , викладач Прилуцького агротехнічного коледжу

Розглянуто класифікацію лабораторних робіт з фізики і методика їх проведення, наведено приклади домашніх експериментальних завдань. Показана методика і доцільність проведення короткочасних лабораторно-практичних робіт. Велика увага приділена творчим завданням як засобу формування особистісних компетенцій студентів. Відображено досвід проведення експериментальної лабораторії в домашніх умовах та спостережень фізичних процесів і явищ.

Методи дослідницької діяльності, формування особистісних компетенцій, творча особистість студентів, активізація самостійної діяльності, експериментальні уміння і практична діяльність.

Фізика посідає важливе місце серед навчальних дисциплін, оскільки в процесі навчання фізики формується науковий світогляд студента, розвиваються його інтелектуальні та творчі здібності. Знання, отримані студентами під час вивчення фізики, стають основою технічної грамотності людини, дозволяють використовувати результати фізичних досліджень і відкриттів для задоволення матеріальних і духовних потреб особистості.

У час науково-технічного прогресу й переходу до нового змісту освіти помітно зростає роль експерименту в навчанні фізики в коледжі. Система демонстраційних, фронтальних і домашніх дослідів, експериментальних задач, фронтальних лабораторних робіт та фізичного практикуму сприяє глибшому й усебічному засвоєнню програмного матеріалу, допомагає студентам ознайомитись з принципами вимірювання фізичних величин.

Формування в студентів міцних знань з фізики вимагає пошуку нових та вдосконалення вже відомих методичних прийомів і засобів навчання, удосконалення організації навчального процесу, врахування при цьому індивідуальних здібностей, нахилів, обдарованості студентів.

Методи дослідницької діяльності студентів з фізики – це виконання лабораторних робіт, короткочасних лабораторно-практичних робіт, домашні експериментальні та творчі завдання.

Викладання курсу фізики повинно спиратися на експеримент. Це зумовлено тим, що основні етапи формування фізичних понять – спостереження явища, становлення його зв'язків з іншими, введення величин, що його характеризують, не може бути ефективним без застосування фізичних дослідів. Демонстрація дослідів на заняттях, показ деяких із них за допомогою мультимедійного проєктора, виконання лабораторних робіт, домашніх експериментальних та творчих завдань студентам складають основу експериментального методу навчання фізиці в навчальному закладі.

Виконання лабораторних робіт, домашнього експерименту та творчих завдань – метод сприяння та підвищення знань, умінь і навичок студентів.

Навчальний фізичний експеримент як органічна складова методичної системи навчання фізики забезпечує формування в студентів необхідних практичних умінь, дослідницьких навичок та особистісного досвіду експериментальної діяльності, завдяки яким вони стають спроможними у межах набутих знань розв'язувати пізнавальні завдання засобами фізичного експерименту. У навчанні він реалізується у формі демонстраційного і фронтального експерименту, лабораторних робіт, робіт фізичного практикуму, позаурочних дослідів і спостережень тощо і розв'язує такі завдання:

– формування конкретно-чуттєвого досвіду і розвиток знань студентів про навколишній світ на основі цілеспрямованих спостережень за плином фізичних явищ і процесів, вивчення властивостей тіл та вимірювання фізичних величин, усвідомлення їхніх суттєвих ознак;

– встановлення і перевірка засобами фізичного експерименту законів природи, відтворення фундаментальних дослідів та їхніх результатів, які стали вирішальними у розвитку і становленні конкретних фізичних теорій;

– залучення студентів до наукового пошуку, висвітлення логіки наукового дослідження, що сприяє виробленню в них дослідницьких прийомів, формуванню експериментальних умінь і навичок;

– ознайомлення учнів з конкретними проявами і засобами експериментального методу дослідження, зокрема з різними способами і методами вимірювань — порівняння з мірою, безпосередньої оцінки, заміщення, калориметричним, стробоскопічним, осцилографічним, зондовим, спектральним тощо;

– демонстрація прикладного спрямування фізики, розвиток політехнічного світогляду і конструкторських здібностей студентів.

Виконання лабораторно-практичних робіт підвищує інтерес до фізики як предмету. Вони є початковою стадією для обґрунтування теорії, являють собою реалізацію модельних гіпотез, служать для перевірки теоретичних підсумків, демонстрації використання законів фізики на виробництві.

Короточасні дослідницькі експерименти дають студентам змогу ознайомитися з методами наукового дослідження явищ природи і техніки, з проведенням спостережень і вимірювань, з приладами і технічними пристроями. Вони допомагають навчати студентів творчо підходити до розв'язування будь-якого практичного завдання з аналізом конкретних умов.

Найвищий рівень пізнавальної активності і самостійності студента виявляється в ході виконання їх творчих самостійних робіт, де передбачається вже особиста участь студента у виробництві принципово нових для нього знань, цінностей матеріальної і духовної культури. Завдання у всіх видах творчих робіт містять умови, що стимулюють виникнення особливих проблемних ситуацій, які можна створити на занятті різними способами:

– шляхом чіткої постановки проблеми самим викладачем;

– шляхом пред'явлення таких умов, аналізуючи які, студент сам повинен зрозуміти і сформулювати проблеми, що містяться в них;

– шляхом постановки більш-менш чітко позначеної проблеми, по логіці пошуку рішення якої студент повинний самостійно виявити нову, додаткову проблему (передбачену при конструюванні проблемної ситуації);

– шляхом постановки такого завдання, у ході рішення якого студент самостійно виявляє нову проблему, яка не передбачалася при конструюванні проблемної ситуації.

Фізичний експеримент для студентів дає той великий поштовх розвитку цікавості до дисципліни «Фізика», який може допомогти подолати всі труднощі, які виникають при її вивченні. У наш час, коли реалізація особисто орієнтованого навчання поставлена на порядок денний гостріше, саме фізичний експеримент і може стати чарівною ниточкою, яка допоможе розплутати весь клубок знань.

Наведені приклади переконують, що лабораторні роботи, домашні експериментальні роботи та творчі завдання за допомогою простих доступних всім засобів можуть бути цікавими, а головне, вони розвивають у студентів уміння бачити явища, навколишній світ, пильно вдивлятися в них.

Сьогодні перед педагогом постає питання не тільки досконалого володіння матеріалом дисципліни та навичками стимулювання навчальної діяльності студентів, а й уміння застосовувати можливості новітніх освітніх технологій в навчальному процесі, адже сучасну молодь вже давно не цікавлять звичні для нас розваги, моральні устої, джерела досвіду тощо. Сучасний викладач є організатором не тільки навчальної діяльності студентів а й творчої. Від його особистих якостей залежить розвиток творчого потенціалу студентів.

Список літератури

1. Бондар С. Компетентність особистості – інтегрований компонент навчальних досягнень учнів / С. Бондар // Біологія та хімія в школі. – 2003. – № 2.
2. Елкін В. И. Оригинальные уроки физики и приемы обучения / Сост. Э. М. Браверманн. – М.: Школа-Пресс, 2001. (Библиотека журнала «Физика в школе». – Вып. 24. – Кн. 2)
3. Камин А. А., Камин А. Л. Физика собственными силами. Ч 1 / А.А. Камин, А.Л. Камин. – Харьков–Москва: ННМЦ «Развивающее обучение», 1996.
4. Поясни, узнай, зроби сам / Укладач А. С. Кривошея. – К.: Радянська школа, 1969.
5. Старощук В. Цікаві демонстрації з фізики. Частина I / В.Старощук. – Тернопіль: Навчальна книга–Богдан, 2002.
6. Старощук В. Цікаві демонстрації з фізики. Частина II / В. Старощук.– Тернопіль: Навчальна книга–Богдан, 2003.
7. Ланге В.Н. Экспериментальные задачи на смекалку: Учебное руководство (Библиотека физико-математической школы) / В.Н. Ланге. – М.: Наука, 1985.
8. Опыты в домашней лаборатории (Библиотечка «Квант». Вып. 4). – М.: Наука, 1981.
9. Піщела В. О., Ярова Л. В. Фізика. Робочий зошит для лабораторних робіт / В.О. Піщела, Л.В. Ярова. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2012.

Рассмотрены классификации лабораторных работ с физики и методика их проведения, предоставлены примеры домашних экспериментальных заданий. Показаны методики проведения кратковременных лабораторно-практических работ. Большое внимание уделено творческим заданиям как средству формирования индивидуальных компетенций студентов. Отображен опыт проведения экспериментальной лаборатории в домашних условиях, а так же наблюдений физических процессов и явлений природы.

Методи дослідницької діяльності, формування індивідуальних компетенцій, творческа личност студентів, активизация самостійної діяльності, експериментальні умения и практическа діяльність студентів.

There is a classification of laboratory works in physics and the methods of their carrying out in this article. The examples of home experimental tasks, the system and the expediency of fulfilling brief laboratory-practical works are represented here. The author pays much attention to creative tasks, as the means of forming students' individual competence and shares the experience of carrying out experimental laboratory works at home and observation of physical processes and phenomena.

There are methods of research activity, forming individual competencies and creative students' personalities, stimulation independent activity experimental skills and practical work in it.

СЕКЦІЯ 3

ПРОФЕСІЙНО-ПРАКТИЧНА СПРЯМОВАНІСТЬ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

УДК 658.338.43

**РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА, ОРГАНІЗАЦІЯ І
ПЛАНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА» У
ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ
АГРАРНОЇ СФЕРИ**

***О.В. Ващенко, викладач вищої кваліфікаційної категорії
Прилуцький агротехнічний коледж***

У статті розглянуто теоретичні засади формування професійної компетенції майбутніх фахівців аграрної сфери. Проаналізована роль навчальної дисципліни «Економіка, організація і планування сільськогосподарського підприємства» у процесі формування професійних компетенцій в системі підготовки спеціалістів сільськогосподарського виробництва

***Компетентність, компетенція, кваліфікація, професійна компетентність,
професійна позиція***

В умовах розвитку ринкової економіки майбутні фахівці аграрної сфери повинні вміло застосовувати професійні знання і вміння, а також мати економічне мислення, підприємницький і комерційний підхід до розв'язання виробничих завдань.

Проблема компетентності як багатомірного феномена ґрунтовно досліджена в роботах С.У. Гончаренко, В.П. Бездухова, О.М. Дахіна, Б.Д. Ельконіна, А.К. Маркова та ін. Сучасними підходами до проблеми компетентності опікуються А.В. Василюк, О.В. Овчарук. Питання професійної підготовки на основі компетентнісного підходу розглянуто в працях В.М. Анищенко, А.М. Михайличенко та ін. Визначення ключових компетентностей подано в роботах І.А. Зимньої, Г.К. Селевко, П.І. Третьякова, Т.І. Шамова та ін. Разом з тим, аналіз наукових праць вказує на те, що проблема формування професійної компетентності майбутніх фахівців вивчена недостатньо.

Таким чином, вибір теми даної статті обумовлено потребою у дослідженні цієї проблематики з метою розробки нових підходів щодо процесу формування професійної компетентності спеціалістів сільськогосподарського виробництва в умовах управління навчально – творчою діяльністю студентів.

Мета статті полягає в розгляді формування професійної компетентності, що має здійснюватися у процесі підготовки фахівця у вищому навчальному закладі з позиції сучасного практичного підходу при вивченні навчальної дисципліни «Економіка, організація і планування сільськогосподарського підприємства»

У словнику «Професійна освіта»[8] компетентність (від лат. Competens – належний, відповідальний) визначена як сукупність знань та умінь, необхідних для ефективної професійної діяльності: уміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію.

Європейські експерти пропонують таку структуру компетентності: знання, пізнавальні навички, практичні навички, відношення, емоції, цінності та етика, мотивація [5].

Порівнюючи поняття «кваліфікація» і «компетенція», необхідно відзначити, що другий термін ширший від першого, оскільки він включає, крім суто професійних знань і умінь, що характеризують кваліфікацію, такі якості як ініціатива, співпраця, комунікативні здібності, здатність до саморозвитку і самовдосконалення, уміння вчитися, оцінювати, логічно мислити, наявність чіткого уявлення про себе як професіонала. Якщо кваліфікації можна навчити за наявними шаблонами, показати, що і в яких ситуаціях треба робити і

змусити фахівця в точності відтворювати показане, то компетентність – це здатність діяти не за шаблоном. Показати, як це робиться в іншій ситуації, не можна, бо обставини в ситуації бувають різні. Тому кваліфікації (як набору інформації) вчать, а компетенції (як здатності) розвивають.

Під професійною компетенцією слід розуміти здатність фахівця до ефективної та своєчасної реалізації своїх знань і навичок, отриманих у період навчання. При цьому, професійна компетенція обумовлена не тільки знаннями, але й діловими особистісними якісними характеристиками фахівця, а також складностями проблем, які йому доводиться вирішувати під час професійної діяльності.

Вивчення навчальної дисципліни «Економіка, організація і планування сільськогосподарського виробництва» формує економічне мислення у спеціалістів, підприємницький і комерційний підхід до розв'язання виробничих завдань.

Сьогодні стає зрозумілим, що без глибокого пізнання наукових основ економіки, вивчення досвіду в галузі організації і планування сільськогосподарського виробництва економічно розвинутих країн неможлива побудова економіки України, яка могла б забезпечити стабільний високий рівень добробуту населення.

Вивчення цієї дисципліни необхідне для розуміння ефективного використання виробничих ресурсів; раціональної організації праці; озброєння концепції інтегрального підходу до діяльності підприємства в умовах ринкової конкуренції; розвитку у студентів таких якісних характерних рис, як керівництво та лідерство; ринкового ціноутворення і проблем цінової конкурентоспроможності продукції; передбачення умов, необхідних для ефективного функціонування і розвитку виробничо-господарської діяльності на рівні підприємств АПК в умовах ринкових відносин.

Сучасне виробництво потребує фахівців, які можуть самостійно формулювати мету роботи, ставити завдання та планувати етапи її здійснення, приймати нетрадиційні та творчі рішення. Активна, творча, спрямована на практичну діяльність позиція, є головною характеристикою нової ролі студента.

Відповідно до програми навчальної дисципліни, для підготовки фахівців в аграрних вищих закладах освіти I–II рівнів акредитації завданням вивчення дисципліни «Економіка, організація і планування сільськогосподарського виробництва» є теоретична підготовка студентів із таких питань: підприємство як об'єкт господарювання, організаційно-економічні основи ринкових форм господарювання; організація інфраструктури аграрного ринку, земельні ресурси та їх використання в сільському господарстві, трудові ресурси і продуктивність праці в сільському господарстві, організація і нормування праці, організація оплати праці, виробничі фонди підприємства, інвестиції в розвитку галузей АПК, планування та організація використання засобів виробництва, витрати виробництва і собівартість продукції, ціна та ціноутворення в системі АПК, ефективність сільськогосподарського виробництва, економіка основних галузей сільського виробництва, організація та планування виробництва сільськогосподарської продукції, організація земельної території сільськогосподарських підприємств.

У сільськогосподарському виробництві організація і планування виробництва здійснюється під прямим та опосередкованим впливом різних факторів, пов'язаних зі специфічними особливостями сільського господарства: непередбачений вплив природних явищ, сезонність технологічних процесів у рослинництві, наявність живих організмів з притаманними їм біологічними законами розвитку, значна тривалість окремих технологічних процесів, просторова розосередженість виробничих об'єктів, багатогалузевий характер виробництва, недосконалі техніка і технологія, низький рівень соціально-побутової сфери. Особливістю організації праці у сільськогосподарському виробництві є також її специфічно виражений творчий характер, пов'язаний з постійним пошуком і розв'язанням завдань, на які не завжди можна знайти відповіді, керуючись тільки досвідом.

Отже, акцент варто робити на необхідності підготовки не просто фахівців, а фахівців-професіоналів з високим фаховим і, головне, особистісним, лідерським потенціалом. Усе це значно відрізняє професійну діяльність сучасних фахівців від роботи професіоналів у минулому, які ставили на перше місце потреби організації, а не людей, що в ній працюють; прагненням уникати ризику (натомість сучасний фахівець-професіонал готовий ризикувати); цікавитися тільки питаннями, що належать до їхньої компетентності (натомість сучасний фахівець-професіонал цікавиться питаннями всієї організації, прагне стати надійним партнером для інших підрозділів) тощо. Тільки взаємозалежний комплекс професійних знань і особистісних якостей може визначати рівень професіоналізму сучасного фахівця та його готовності до ефективної діяльності за обраним фахом.

Формування професійних компетенцій майбутнього молодшого спеціаліста нині вимагає від навчального закладу принципово нового підходу: інтеграції професійної освіти, практичної діяльності та нових інформаційних технологій і передбачає вдосконалення технології навчання та виховання, що базується на використанні обчислювальної техніки, спеціального програмного, інформаційного та методичного забезпечення.

Педагогічний колектив Прилуцького агротехнічного коледжу завжди працював і працює щодо формування певних професійних компетенцій у студентів і це давало можливість нашим випускникам не тільки влаштуватися на роботу, а і адаптуватися в складних умовах сучасного суспільства.

Проблема практичної підготовки студентів вищих навчальних закладів є актуальною, оскільки вирішення важливих завдань соціально-економічного розвитку, освіти й культури в Україні можливе тільки за умови висококваліфікованих фахівців-професіоналів, спроможних забезпечувати ефективність своєї праці.

Основне завдання вищого навчального закладу – це формування у випускника здатності перетворювати фундаментальні та прикладні знання на професійні функції.

Особливо велика роль у розвитку практичної підготовки студентів вищих навчальних закладів належить науково-дослідній роботі.

Студентів необхідно залучати до науково-дослідної роботи ще з перших курсів. Тому, що студентська науково-дослідна робота сприяє не лише вдосконаленню навчального процесу, а й розкриває студентам широке коло різноманітних наукових проблем, розширює світогляд, виховує у майбутнього фахівця уміння спостерігати, аналізувати, формувати практичні уміння, виховувати риси фахівця-дослідника [1].

Студенти нашого коледжу приймали активну участь у Всеукраїнському молодіжному конкурсі «Новітній інтелект України», під час якого підготували ряд творчих робіт на економічну тематику за темою: «Як зробити вітчизняний аграрний сектор «локомотивом» української економіки?» Метою даних робіт було дослідити негативні тенденції в розвитку аграрної економіки країни.

Реалізація предметних компетенцій та формування ключових компетенцій здійснюється, перш за все, через інтерактивне навчання, організацію цілеспрямованої, активної, пізнавальної діяльності студента. Вже у перший рік навчання студенти коледжу залучаються до таких форм навчання, як проблемна лекція, лекція теоретичного конструювання, лекція-діалог, лекція прес-конференція, семінар-дискусія, семінар-аналіз конфліктних ситуацій, семінар-практикум, навчально-пізнавальні конференції, різноманітні форми тестування та контролю знань з використанням ігрових методів.

Сучасна вища професійна освіта повинна забезпечувати виконання низки завдань, зокрема, економічний успіх країни, сталий розвиток суспільства. Ці завдання можливо реалізувати через таку підготовку майбутніх фахівців, яка відповідає запитам сучасного ринку праці. Основна увага у вищих навчальних закладах повинна приділятися розвитку

особистості студента, його комунікативній підготовленості, формуванню професійних компетенцій, здатності здобувати і розвивати знання, мислити і працювати по новому.

Висновки. У структурі професійних компетенцій фахівців аграрної сфери важливим є володіння системою фундаментальних знань у галузі економіки, вивчення організаційних форм управління сучасним виробництвом, на що, у першу чергу, спрямований курс «Економіка, організація і планування сільськогосподарського виробництва». При цьому значна увага має бути приділена переходу від традиційної освітньої підготовки та простого формування знань і умінь до формування у студентів потенціалу саморозвитку, розвитку творчих здібностей й застосування їх у змінних умовах аграрного виробництва; позицій моральності, почуття соціальної відповідальності, тобто повний комплекс тих рис особистості, які перетворюють професійну діяльність у суспільне благо.

Список літератури

1. Васирина М., Майборода В. Актуальні проблеми практичної підготовки студентів вищої школи України / М.Васиріна, В. Майборода // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2010. – № 2.
2. Гуревич Р.С., Кадемія М.Ю. Інформаційно-телекомунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях: Навч. пос. / Р.С. Гуревич, М.Ю. Кадемія. – Київ-Вінниця: ТОВ «Планер», 2005. – 36 с.
3. Демин В.А. Профессиональная компетентность специалиста: понятие и виды / В.А. Демин // Стандарты и мониторинг в образовании. – 2002. – № 4.
4. Компетентісний підхід у сучасному світі: світовий досвід та українські перспективи / за заг. ред. О. В. Овчарук. – К.: К.І.С., 2004. – 120 с.
5. Настільна книга педагога. Упорядники: Андреева В.М., Гигораш В.В. – Х.: Вид. група «Основа», 2006. – 352с.
6. Овчарук О. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти / О.Овчарук // Директор школи. Україна. – 2005. – №3–4.
7. Психология и педагогика. Учебное пособие / Под редакцией А.А. Бодалева, В.И. Жукова, Л.Г. Лаптева, В.А. Сластенина. – М.: Изд-во Института Психотерапии, 2002. – 585с.
8. Професійна освіта: словник / [уклад. С.У. Гончаренко та ін.]; за ред. Н.Г. Ничкало. – К.: Вища шк., 2000. – 149 с.

В статье рассмотрены теоретические основы формирования профессиональной компетенции будущих специалистов аграрной сферы. Проанализирована роль учебной дисциплины «Экономика, организация и планирование сельскохозяйственного предприятия» в процессе формирования профессиональных компетенций в системе подготовки специалистов сельскохозяйственного производства.

Компетентність, компетенція, кваліфікація, професійна компетентність, професійна позиція

In the article the theoretical base of professional competence of future specialists agricultural sector. The role of discipline "Economics, organization and planning of agricultural enterprises" in the formation of professional competence in training specialists in agricultural production

Expertise, competence, qualifications, professional competence, professional position

УДК 378.147/.25:621.3

СПЕЦИФІКА РЕАЛІЗАЦІЇ ОПТИМАЛЬНОГО ПОЄДНАННЯ МЕТОДІВ ТА ПРИНЦИПІВ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС КУРСОВОГО І ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУВАННЯ

***В.І. Горбач, викладач відділення з підготовки молодших спеціалістів
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»***

У статті висвітлені історичні аспекти і актуальність проектної методики в сучасній системі підготовки фахівців, специфіка реалізації оптимального поєднання методів та принципів навчання під час курсового і дипломного проектування.

Методи навчання, принципи навчання, курсове і дипломне проектування.

Як засвідчує аналіз досвіду роботи вищих навчальних закладів, ефективне навчання є визначальним фактором професійної підготовки спеціалістів. Організація професійної підготовки студентів потребує нових технологій для підготовки на основі використання вітчизняного та зарубіжного досвіду.

Багатьма дослідженнями останнього часу було підтверджено, що проектна діяльність виступає як важливий компонент системи продуктивної освіти і є нестандартним, нетрадиційним способом організації освітніх процесів через активні способи дій (планування, прогнозування, аналіз, синтез), спрямованих на реалізацію особистісно-діяльнісного підходу. Зарубіжні педагоги вважають, що метод проектів полягає у стимулюванні інтересу студентів до навчання через організацію їхньої самостійної діяльності, постановку перед ними цілей і проблем, розв'язання яких веде до появи нових знань і вмінь.

Метою даної роботи є вивчення оптимального поєднання методів та принципів навчання під час курсового і дипломного проектування для пізнавальної діяльності студентів.

Завдання дослідження: дослідити історичні аспекти проектної методики та її актуальність у сучасній системі підготовки фахівців, зробити аналіз методів і принципів навчання в проектній підготовці.

Метод проектів (його називали ще методом проблем) виник у 1920 рр. у сільськогосподарських школах США в зв'язку з поширенням ідеї трудової школи. Проектне навчання було спрямовано на те, щоб знайти способи, шляхи розвитку активного самостійного мислення молодшої людини, навчити її не тільки запам'ятовувати й відтворювати знання, які дає навчальний заклад, але й уміти їх застосовувати на практиці. Метод проектів успішно розвивався завдяки педагогічним ідеям американського педагога-психолога Дж. Дьюї. а також його учнів і послідовників: В.Х.Кіппатрика, Е.У. Коллінгса. У 20-х роках ХХ ст. метод привернув увагу радянських педагогів, які вважали, що критично перероблений він зможе забезпечити розвиток творчої ініціативи та самостійності студентів.

Сучасне проектне навчання знайшло широке застосування в освітніх системах навчання багатьох країн світу. Його висока ефективність підтверджується вченими Великої Британії, США, Бельгії, Бразилії, Фінляндії, Німеччини, де ідеї Дж. Дьюї (гуманістичного підходу до освіти) знайшли широке поширення й набули великої популярності завдяки раціональному поєднанню теоретичних знань і їх практичного застосування для вирішення конкретних проблем.

Мета проектної технології полягає в стимулюванні інтересу студентів до визначеної проблеми, оволодінні необхідними знаннями і навичками, організації проектної діяльності

для практичного застосування отриманих результатів. Використання методу проектів сприяє реалізації студентами як дослідницьких, так і практичних завдань, дає їм можливість відчувати себе особистостями, що долучені до справ суспільства.

Можна виділити принципи активізації пізнавальної діяльності під час курсового і дипломного проектування. *Принципи навчання* – це положення, на основі яких здійснюється процес навчання.

1. *Принцип науковості* навчання спирається на закономірні зв'язки змісту науки та проекту. Способи реалізації: проаналізувати матеріал і виявити його науковий потенціал; у разі необхідності – посилити науковий рівень навчального матеріалу за рахунок добору інформації з додаткових джерел чи самостійної розробки.

2. *Принцип доступності* навчання передбачає вибір і реалізацію змісту та методів проектування з урахуванням вікових індивідуальних особливостей. Способи реалізації: підготувати матеріал, доступний для сприйняття й засвоєння студентами з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей; забезпечити доступність форм, методів і засобів навчання, що використовуються при проектуванні.

3. *Принцип наочності* навчання спирається на діалектико-матеріалістичну теорію пізнання, суть якої полягає у сходженні від живого споглядання до абстрактного мислення, а від нього до практики. Способи реалізації: раціонально використовувати засоби наочності для концентрації уваги студентів на основному, істотному в матеріалі; формувати та розвивати конкретне й образне мислення студентів.

4. *Принцип проблемності* навчання сприяє активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, формуванню їх творчих здібностей. Способи реалізації: виділення тієї частини матеріалу, на основі якого буде висунута проблема, поставлені проблемні питання; створення проблемної ситуації у процесі проектування.

5. *Принципи самостійності і активності* студентів у процесі навчання забезпечує умови для оптимального прояву студентами пізнавальної та творчої активності у процесі засвоєння знань, вироблення вмінь і навичок, застосування їх у практичній діяльності. Способи реалізації: формування в студентів умінь і навичок бачити проблему, осмислювати її суть, розробляти гіпотези та знаходити раціональні шляхи її розв'язання; озброєння студентів навичками самостійного отримання інформації, обробки та її аналізу, використання у практичній діяльності.

6. *Принцип зв'язку теорії із практикою, навчання з життям* спирається на найважливіші методологічні положення про єдність теорії та практики, обумовленість навчання суспільними процесами. Способи реалізації: знайомити студентів з основами сучасного виробництва, соціально-економічними перетвореннями в нашій країні та за кордоном, використовуючи достовірні наукові дані й поточну інформацію; висвітлювати шляхи підвищення продуктивності праці, озброювати студентів трудовими навичками та вміннями.

Методи проектування впливають на активізацію навчання і кардинально змінюють технологію навчання. Розглянемо ці методи стосовно їх використання під час дипломного і курсового проектування.

Метод «мозкової атаки». Головна мета – отримати за короткий проміжок часу якомога більше пропозицій для розв'язання потрібної задачі. Важливо створити невимушену, доброзичливу атмосферу, що спонукає до висловлення та асоціативного розвитку різних пропозицій; дати волю мисленню, відокремити етап генерування ідей від процесу їх обговорення та оцінювання і розділити їх у часі.

Як метод навчання «мозкову атаку» можна використовувати в різних варіаціях: студенти – група генераторів ідей, викладач – критик, експерт; один студент (бригада) – генератор ідей, другий (бригада) – критик, експерт; використання студентами контрольних запитань.

Матеріали науково-методичної конференції науково-педагогічних, педагогічних працівників та науковців «Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності»

Група генераторів ідей працює в умовах заборони на критику, недовірливе, зневажливе ставлення до будь-якої ідеї, навіть у вигляді іронічної посмішки, жесту, міміки. Пропозиція повинна бути висловлена учасником коротко, вона не погребує ні пояснень, ні наведення, ні обґрунтувань – має бути тільки ідея. Учасникам групи генераторів рекомендовано давати не тільки свої особисті пропозиції, а й розвивати чужі, використовуючи логічні міркування та асоціації, що утворюються. По закінченні «мозкової атаки» експерт розглядає і відбирає ідеї. Викладач може фіксувати ідеї на дошці, а потім розглядати їх по черзі. При цьому студенти-генератори ідей повинні розглядати ту чи іншу ідею з усіх можливих точок зору. Після ретельного відбору ідей вибирають найперспективнішу.

Дизайн-аналіз - це вид діяльності, який здійснюється або з одним студентом, або з групою, і в результаті обговорення кожний студент робить свої записи та замальовки власних думок та ідей.

Студенти аналізують пристрій з такою метою: проникнути в задум конструктора; зрозуміти відносини між формою, призначенням, матеріалами, засобами виробництва та вартістю виробу; проаналізувати, як було отримано баланс між перерахованими вище факторами і чому саме таким чином; зрозуміти як цей пристрій задовольняє потреби людей; проаналізувати його вплив на людину.

Морфологічний аналіз. Полягає в тому, що в технічній системі виділяють кілька характерних для неї морфологічних ознак, за кожною складають її можливі варіанти (альтернативні). Альтернативні варіанти перебирають, утворюючи з них різні комбінації. У такий спосіб визначають нові варіанти вирішення поставлених завдань.

Метод фокальних об'єктів. Суть його полягає в тому, що об'єкту, або його частині надаються різні властивості, або до них приєднуються інші об'єкти, підібрані цілком випадково. Основне призначення методу – навчити студентів виявляти ті властивості, яких набувають відомі технічні об'єкти в нових нетрадиційних варіантах, їх використання в разі нової конструкції.

Алгоритмічний метод. Активізації технологічного мислення студентів можна домогтися також за допомогою використання алгоритмічного методу дослідження проєктованого об'єкта. Викладач допомагає студентам знайти в журналах, каталогах, підручниках та інших джерелах моделі, фотографії ідеальних об'єктів і порівняти ідеально та реально існуючі об'єкти. На основі порівняльного аналізу складається список технологічних протиріч (невідповідностей з ідеальним об'єктом) і розробляється алгоритм (послідовність) їх усунення. На основі проведеного аналізу студент вибирає прилад або технологію. Викладач уточнює і доповнює.

Висновки. Процес курсового і дипломного проєктування є однією із недостатньо розроблених проблем у педагогічній теорії. Вищевказані принципи і методи кардинально змінюють технологію навчання. Вони пробуджують пізнавальну діяльність студентів, сприяють становленню самостійного мислення, творчому підходу до проєкту. Методи навчання проєктній діяльності використовуються в комплексі. При цьому на кожному етапі проєктування ті чи інші методи відіграють головну роль. Впровадження в процес курсового і дипломного проєктування оптимального поєднання сучасних методів і принципів навчання сприяє вдосконаленню і активізації процесу проєктування, підвищенню якості виконання і захисту курсових, дипломних проєктів та використання студентами набутих знань, вмінь та навичок в професійній діяльності.

Список літератури

1. Давиденко В.М. Виконання студентами дипломних проєктів (робіт): значення,

досвід організації / В.М. Давиденко // Наука і методика. – 2007. – № 10. – С. 84–86.

2. Кримський С.Б. Проект і проектування в сучасній цивілізації / С.Б. Кримський // Метод проектів: традиції, перспективи, кінцеві результати. – К.: Департамент, 2003.

3. Лузан П.Г. Методи і форми організації навчання у вищій аграрній школі: навч. посібн. / П.Г. Лузан. – К.: Аграрна освіта, 2003. – 224 с.

4. Рудь А.В., Мошенко А.І. З досвіду дипломного проектування / А.В. Рудь, А.І. Мошенко // Наука і методика, 2008. – № 14. – С. 67–73.

В статье освещены исторические аспекты и актуальность проектной методики в современной системе подготовки специалистов, специфика реализации оптимального сочетания методов и принципов обучения в курсовом и дипломном проектировании.

Методы обучения, принципы обучения, курсовое и дипломное проектирование.

The article highlights the historical aspects and relevance of the projection technique in the modern system of training of specialists, implemetation specifics of optimal combination of teaching methods and principles during the coursework and graduate project design.

Teaching methods, principles of teaching, course and degree design.

УДК 632.9:631.302

СУЧАСНІ МОДЕЛІ, КОНЦЕПЦІЇ ТА СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ В РОСЛИННИЦТВІ ТА НАСІННИЦТВІ

***А.Г.Кушніренко, к. т. н., доц., ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний
інститут»***

Висвітлені дослідження шляхів вирішення проблеми енергозбереження в рослинництві та насінництві сільськогосподарських культур, запропоновано моделі, концепції та стратегії енергозбереження, які забезпечують виконання вимог електробезпеки та захисту навколишнього середовища.

***Енергозбереження, моделі, концепції та стратегії, електротехнологій
передпосівного обробітку насіння сільськогосподарських культур***

Проблема енергозбереження є сьогодні надзвичайно актуальною для світового сільського господарства та АПК України. Особливо гостро відчувається вона в Україні, яка лише на 35-40% здатна задовольняти свої потреби власними паливно-енергетичними ресурсами [1].

Сучасні моделі, концепції та стратегії забезпечення високої енергоефективності в рослинництві відображені головним чином в Комплексній державній програмі енергозбереження, яка передбачає наукове обґрунтування електрофізичних методів і технічних засобів щодо зменшення питомих витрат електроенергії на одиницю продукції. Одним із найбільш ефективних заходів зменшення енерговитрат є структурна модернізація

виробництва на основі інтенсифікації технологічних процесів, а також переходу на нові (малоенергоємні) технології. Названі електротехнології використовують біоенергію і біопотенціал рослин, а також дію електрофізичних полів на біооб'єкти, дозволяють стимулювати розвиток рослин, створювати комфортні умови для їх росту, забезпечувати захист від хвороб, шкідників, бур'янів тощо. При цьому суттєво зменшується термін дозрівання рослин, збільшується строк зберігання продукції при мінімальних енергетичних і трудових витратах [2].

Удосконалення електротехнологій передпосівного обробітку насіння сільськогосподарських культур пов'язане з вирішенням проблем ефективного використання електричної енергії та ресурсозбереження в аграрному виробництві, а також із обґрунтуванням вихідних техніко-економічних даних для вибору тих чи інших електротехнологій.

Одним із основних показників ефективності електротехнологій для передпосівного обробітку насіння сільськогосподарських культур є питомі витрати електроенергії на одиницю продукції. Зменшення цього показника є досить актуальним завданням сьогодення. Поряд з цим, зменшення вартості електротехнологічного обладнання для передпосівного обробітку насіння забезпечує ефект ресурсозбереження. Чим нижча вартість технологічного та електричного обладнання для передпосівної обробки насіння, тим вищий рівень ресурсозбереження. У підсумку забезпечується виконання вимог електробезпеки та захисту навколишнього середовища.

Методика комплексного підходу до розробки та впровадження новітніх електротехнологій передпосівного обробітку насіння сільськогосподарських культур передбачає:

- аналіз основних чинників прискорення інноваційних процесів у світовому сільському господарстві;
- формування нової інноваційної системи для АПК України (у контексті сучасних вимог енерго-, ресурсо- і природозбереження в рослинництві та насінництві);
- наукове обґрунтування вимог до сучасних електротехнологій передпосівного обробітку насіння сільськогосподарських культур;
- генеральна стратегія енерго-, ресурсо- і природозбереження при розробці та впровадженні електротехнологій передпосівного обробітку насіння сільськогосподарських культур:
 - 1-а підстратегія: підвищення енергоефективності в галузі рослинництва і насінництва, зменшення енергоємності сільськогосподарського виробництва та собівартості кінцевої продукції;
 - 2-а підстратегія: формування національної стратегії контролю якості продукції рослинництва;
 - 3-а підстратегія: забезпечення рослинництва високоякісним насінням;
- імітаційне моделювання електрофізичних процесів при передпосівному обробітку насіння сільськогосподарських культур;
- оцінка ефективності та прогнозування енерговитрат з використанням номограм енергоефективності;
- обґрунтування вихідних даних для розробки та впровадження новітніх енергоефективних технологій передпосівного обробітку насіння сільськогосподарських культур.

Дослідження впливу ЕМП на біооб'єкти з позиції біокібернетики проводились у Харківському національному технічному університеті сільського господарства ім. П. Василенка. Дослідження проводилися на чотирьох рівнях організації біооб'єкта:

- макроскопічний рівень біооб'єкта в цілому;

- макроскопічний рівень окремих органів;
- клітинний рівень;
- молекулярний рівень.

На макроскопічному рівні розглядаються фізіологічні функції організму (дихання, обмін речовин, спокій, активація, збудження та ін.), які виявляються за зовнішніми ознаками його життєздатності.

На макроскопічному рівні окремих органів розглядаються фізіологічні аспекти та функції, які носять характер поведінки життєдіяльності (спокій, активація, збудження та ін.).

На мікро рівнях, клітинному та молекулярному, забезпечуються функціональні взаємодії субстратом, енергією, біологічними каталізаторами (ферментами) та гормонами тощо. Біокібернетична модель передбачає складні фізіологічні взаємозв'язки між чотирма рівнями організації біооб'єкта [3, 4, 5].

Заслугує уваги у вищезгаданій моделі комплексний підхід до вивчення процесів впливу ЕМП на насіння сільськогосподарських культур. Але, поряд із позитивним, недолік моделі (Харківського національного технічного університету сільського господарства ім. П. Василенка і всіх інших) у тому, що недостатньо розкрито механізм впливу ЕМП на біологічний об'єкт з урахуванням сучасних вимог щодо енерго-, ресурсо- і природозбереження (тобто відсутній комплексний підхід до вирішення проблеми).

Висновки. Аналіз сучасних моделей, концепцій і стратегій енергоефективності в галузях рослинництва й насінництва дозволяє науково обґрунтувати вихідні техніко-економічні дані, необхідні при виборі і впровадженні тієї чи іншої електротехнології.

Список літератури

1. Корчемний М. Енергозбереження в агропромисловому комплексі / М. Корчемний, В. Федорейко, В. Щербань. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2001. – 984с.
2. Постанова Кабінету Міністрів України «Комплексна державна програма енергозбереження України» від 05.02.1997 №148 // <http://www.refine.org.ua/pageid-5251-1.html>.
3. Кучин В.Д. Задачи исследования процесса электротехнологического воздействия на растительные организмы. Совершенствование электроснабжения и применения электроэнергии в агропромышленном комплексе. Сб. науч.тр. МИИНСП / В. Д. Кучин. – М.: МИИСП, 1986.
4. Кучин Л.Ф. Значение структурной организации биообъектов при взаимодействии с низкоэнергетическими поляризованными электромагнитными полями / Л. Ф. Кучин, А. Д. Черенков, Н. Г. Косулина. – Праці Таврійської державної агротехнічної академії. Вип.6. – Мелітополь: ТДАТА, 2002.
5. Кучин Л.Ф. Роль низкоэнергетических ЭМП миллиметрового диапазона в метаболических процессах биообъектов / Л.Ф. Кучин, А.Д. Черенков. – Вестник науки и техники. – Харьков: Дом науки и техники №3, 1999.

Освещены исследования путей решения проблемы энергосбережения в растениеводстве и семеноводстве сельскохозяйственных культур, предложены модели, концепции и стратегии энергосбережения, обеспечивающие выполнение требований электробезопасности и защиты окружающей среды.

Енергосбереження, моделі, концепції і стратегії, електротехнологій предпосівної обробки насіння сільськогосподарських культур.

Highlights of the study solutions to the problem of energy conservation in crop and seed crops, the models, concepts and strategies for energy conservation in order to perform electrical safety requirements and environmental protection.

Energy saving, models, concepts and strategies of electro-technologies preplant treatment of seed crops.

УДК 378.147.34

**ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ В
НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ
«УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК»**

***З.Д. Овчарик, к.е.н., зав. кафедри бухгалтерського обліку аналізу та аудиту
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»***

Проведено теоретичний аналіз і порівняння активних, пасивних та інтерактивних методів навчання. Розглянуто форми занять із застосуванням інтерактивних технологій та застосування інтерактивного навчання на практиці при вивченні дисципліни «Управлінський облік».

Інтерактивні методи навчання, ділова гра, ситуаційний аналіз, евристичні технології, тренінг.

Сучасний період розвитку суспільства, оновлення всіх сфер його соціального і духовного життя потребує якісно нового рівня освіти, який відповідав би міжнародним стандартам. Формування особистості і її становлення відбувається у процесі навчання, коли дотримуються певних умов: створення позитивного настрою для навчання; відчуття рівного серед рівних; забезпечення позитивної атмосфери в колективі для досягнення спільних цілей; можливість вільно висловити свою думку і вислухати свого товариша; викладач не є засобом «похвали і покарання», а другом, радником, старшим товаришем. Актуальність даної теми обумовлена необхідністю впровадження інтерактивної моделі навчання у ВНЗ 3-4 рівнів акредитації.

Питання, що розглядаються, опубліковані в ряді робіт [1-10], проте необхідним є впровадження нових інтерактивних технологій навчання у навчальний процес вищої школи.

Так історично склалося, що освіта у навчальних закладах надається у колективах. Кожне заняття будується за певною структурою і передбачає організацію навчання за різними моделями. Скористаємося підходами, запропонованими Я. Голантом ще у 60-х роках ХХ ст. Він виділяв активну і пасивну моделі навчання залежно від участі у навчальній діяльності.

Слово «інтерактив» прийшло до нас з англійської мови від слова «Шег» - взаємний і «асг» – діяти. Таким чином, інтерактивний – здатний до взаємодії, діалогу. Інтерактивне навчання – це специфічна форма організації пізнавальної діяльності, яка має передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність.

Проблемами інтерактивних методів навчання займалися О.Пометун [5], Л.Пироженко [7], А.Панченков [4], Т.Ремех [8] та інші. Проте, багато питань носять дискусійний характер і потребують досліджень, зокрема впровадження інтерактивних технологій у навчальних процесах вищої школи.

Мета досліджень. Обґрунтування теоретико-методологічних засад і практичних аспектів форм занять із застосуванням інтерактивних технологій в сучасних умовах та розробка рекомендацій щодо їх подальшого удосконалення. Крім цього, аналіз і дослідження інтерактивного навчання на практиці.

Результати досліджень. Якщо порівняти пасивну, активну та інтерактивну моделі навчання, то можна зробити висновки про те, що за наявності певних недоліків остання модель досить ефективна.

Для впровадження інтерактивних технологій в навчальний процес вищої школи слід враховувати такі форми занять із застосуванням інтерактивних технологій, як інтерактивна лекція – активна участь студентів; використання ілюстрацій, графіків, малюнків, слайдів, технічних засобів; підготовка друкованих слайдів.

Різновиди інтерактивних семінарів: імітаційна гра, ділова гра, рольова гра, ситуаційний аналіз. Евристичні технології генерування ідей: «мозковий штурм», асоціації (метафори) тощо.

На нашу думку, особлива цінність інтерактивного навчання в тому, що студенти навчаються ефективній роботі в колективі. На жаль, навіть старшокурсники часто не мають цих навиків (це помічає кожен педагог-практик, коли відбувається підготовка до якогось позааудиторного заходу і починаються «цікаві» процеси в колективі: спочатку всі претендують на роль лідера, а коли доходить до реального продукування ідей і їх втілення в життя, група стає пасивною і всі чекають на зовнішнє керівництво. В слабкоорганізованій групі колектив відразу пасивний, керівника доводиться призначати «згори», але обов'язково знайдеться «непокірний». Тобто не відбувається нормального процесу розподілу ролей, взаємодії, прийняття рішень та їх виконання. Студенти не здатні, оскільки не вміють, а не вміють тому, що їх не навчили співпрацювати. А саме ці навички будуть корисними і постійно застосовуваними в дорослому житті. При правильному, спланованому і систематичному застосуванні інтерактивних методів цю проблему можна розв'язати. Розглянемо приклад ділової гри на практичному занятті при вивченні дисципліни «Управлінський облік».

Група студентів поділяється на 4 підгрупи. Перша підгрупа виконує обов'язки на посаді бухгалтера, який визначає фактичну собівартість продукції зернових культур та кукурудзи на зерно. Друга підгрупа виконує обов'язки на посаді бухгалтера, який визначає фактичну собівартість продукції овочівництва та технічних культур. Третя підгрупа виконує обов'язки на посаді бухгалтера, який визначає собівартість продукції основного молочного стада. Четверта підгрупа виконує обов'язки на посаді бухгалтера, який визначає собівартість приросту живої маси та живої маси тварин.

I.. Актуалізація опорних знань студентів (бесіда).

1. Чи важливий управлінський облік для підприємства?
2. Хто є користувачами управлінського обліку?
3. Чи набув змін облік в Україні?

II. Перевірка знань.

Студенти по групах одержують картки із запитаннями і по черзі дають усну відповідь на ці запитання, які стосуються конкретної посади, яку вони займають на даному практичному занятті.

Запитання для студентів на посаді бухгалтера, який визначає фактичну собівартість продукції зернових культур:

1. Класифікація витрат сільськогосподарських підприємств.

2. Елементи та статті витрат. Визначення, характеристика, необхідність обліку за статтями та елементами.

3. Розподіл витрат незавершеного виробництва і визначення собівартості зернових культур

Матеріали науково-методичної конференції науково-педагогічних, педагогічних працівників та науковців «Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності»

4. Визначення собівартості кукурудзи на зерно.

Запитання для студентів на посаді бухгалтера, який визначає фактичну собівартість продукції овочівництва та технічних культур:

1. Економічний зміст витрат виробництва і завдання їх обліку.
2. Класифікація виробництв сільськогосподарських підприємств, їх характеристика.
3. Визначення собівартості продукції вирощування технічних культур.
4. Визначення фактичної собівартості продукції овочівництва.

Запитання для студентів на посаді бухгалтера, який визначає собівартість продукції основного молочного стада:

1. Нормативні документи, що регламентують склад і облік витрат на виробництво і обчислення собівартості продукції.

2. Характеристика рахунків по обліку витрат.

3. Елементи витрат, їх назви та характеристика. Призначення рахунків класу.

4. Визначення собівартості продукції основного молочного стада.

Запитання для студентів на посаді бухгалтера на посаді бухгалтера, який визначає собівартість приросту живої маси та живої маси тварин:

1. Особливості обліку витрат при застосуванні рахунків класу 8.

2. Методи обліку витрат.

3. Визначення собівартості приросту живої маси тварин.

4. Визначення фактичної собівартості живої маси тварин ВРХ.

III. Виконання завдання. Для кожної групи роздається набір бухгалтерської документації, яка відповідає займаній студентом посаді на даному практичному занятті. На основі документації, а також завдання студенти виконують практичну роботу в групах. У кожній групі ще здійснюється розподіл на посади, які необхідні для виконання завдання.

IV. Закріплення матеріалу («Перевірте самих себе»).

Спілкування між групами. Студенти, використовуючи отримані дані, спілкуючись між собою, заповнюють виробничі звіти та регістри бухгалтерського обліку. На подальших практичних заняттях групи можуть мінятися місцями і таким чином студенти проходять всі посади.

V. Видається домашнє завдання для студентів.

При застосуванні інтерактивного навчання поглиблюється мотивація. Як показали результати педагогів-практиків, після запровадження цих методів можна констатувати наступні зрушення:

а) студенти набули культури дискусії;

б) виробилося вміння приймати спільні рішення;

в) поліпшились вміння спілкуватися, доповідати;

г) якісно змінився рівень володіння головними операціями – аналізом, синтезом, узагальненням, абстрагуванням.

Загалом інтерактивне навчання дає змогу наблизити викладання до нового, особистісно-зорієнтованого рівня.

Висновки. Застосування активних та інтерактивних технологій навчання сприяє розвитку навичок критичного мислення та пізнавальних інтересів студентів. На заняттях, де використовуються ці технології, студенти почувають себе впевнено, вільно висловлюють свої думки і спокійно сприймають зауваження, адже вони є активними учасниками навчального процесу.

В атмосфері довіри та взаємодопомоги легко робити відкриття, усвідомлювати важливість здобутих знань. Саме за таких умов можливе виховання особистості, підготовленої до майбутнього, у якому необхідно розв'язувати проблеми та приймати конкретні рішення.

Список літератури

1. Інтерактивні методи навчання у підготовці спеціалістів для банківської системи України: Зб. наук. праць. – Суми – Харків, 2001. – 250 с.
2. Кондратюк В.Л. Основні тенденції розвитку систем освіти та освітніх технологій у світовій педагогічній практиці / Кондратюк В.Л., Волос М.М., Бабин І.І. // Відкритий урок. – 2002. – №5–6.
3. Крамаренко С.Г. Інтерактивні техніки навчання як засіб розвитку творчого потенціалу учнів / С.Г.Крамаренко // Відкритий урок. – 2002. – №5/6.
4. Панченко А. Навчання в дії: Як організувати підготовку вчителів до застосування інтеракт. технологій навчання: Метод, посіб. / А. Панченков А., Пометун О., Ремех Т. – К.: АП.Н. – 72 с.
5. Пометун О. Інтерактивні технології навчання: Теорія, досвід: метод, посіб. / О. Пометун, Л. Пироженко. – К.: А.П.Н., 2002. – 136 с.
6. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / О. І. Пометун, Л.В. Пироженко. – К.: А.С.К., 2004. – 192 с.
7. Саган О. Інтерактивні методи навчання як засіб формування навчальних умінь молодших школярів / О.Саган // Початкова школа. – 2002. – №3.
8. Суворова Н. Интерактивное обучение: новые подходы / Н.Суворова // Инновации в образовании. – 2001. – №5. – С.106–107.
9. Фасоля А.М. Особистісно-зорієнтоване навчання: дидактичний аспект / А.М.Фасоля // Українська мова і література. – 2003. – №48.

Проведен теоретический анализ и сравнение активных, пассивных и интерактивных методов обучения. Рассмотрены формы занятий с применением интерактивных технологий и применения интерактивного обучения на практике при изучении дисциплины «Управленческий учет».

Интерактивные методы обучения, деловая игра, ситуационный анализ, эвристические технологии, тренинг.

Theoretical analysis and comparison of active, passive and interactive teaching methods. Considered a form of classes using interactive technology and interactive learning application in practice in the study of the subject «Management Accounting».

Interactive teaching methods, role play, situational analysis, heuristic technology training.

УДК 378.147

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ГАЗОВІ МЕРЕЖІ ТА УСТАНОВКИ» У ВИЩІЙ ШКОЛІ

***І.В. Татаренко, викладач спецдисциплін вищої кваліфікаційної категорії
Прилуцького агротехнічного коледжу***

Зроблено теоретичний аналіз, форм та методів проведення занять при вивченні дисципліни «Газові мережі та установки». Аналітично розглянуті питання, стосовні з технікою викладання різних типів занять. Визначено умови та сформульовано сучасні підходи вирішення проблемних наукових задач.

***Догматичний метод, пояснювально-ілюстративний метод, проблемний метод,
програмований метод***

Кожен викладач, як знатний фахівець, при викладанні різних дисциплін використовує різноманітні як типові, так і сучасні педагогічні форми, методи та прийоми їх ведення. Незважаючи на ці обставини, інколи виникають труднощі та проблеми в поєднанні різних форм при виборі того чи іншого типу уроку, лекції. Наприклад, що краще взяти за основу: репродуктивно-інформаційний різновид лекції чи пояснювально-ілюстративний. Отже, виникає логістична задача, додатково вивчати передові наукові досягнення видатних вчених, вчитись і набувати нові знання, навички та вміння. Тільки так педагог вчитель може підвищувати сою майстерність.

Як відомо, в історії розвитку педагогіки визначилися принаймні чотири види (типи)¹ навчання, тобто, організації діяльності тих, хто вчить, і тих, хто навчає: догматичний, пояснювально-ілюстративний, проблемний і програмований.

Догматичний² вид навчання характерний для ранніх епох, які характеризувалися суворою релігійністю та деспотичністю соціально-економічного устрою суспільства. У ранні часи до кінця середньовіччя цей вид навчання в різних прошарках передбачав канонічне засвоєння певного змісту, який стверджував існуючий правопорядок та його поширення на різні верстви населення.

У навчальних закладах учні вивчали догми (зміст) положень та вчень без їхнього аналізу та усвідомлення. Джерелом таких вчень були догмати – посібники, які впродовж століть створювалися релігійними та владними деспотичними верхами.

Епоха Відродження в історії розвитку людства стала переломним періодом. Як ми зазначали раніше, в цей період відбуваються зміни у свідомості людей, які характеризуються новим підходом до осмислення людського буття та ролі людини в ньому.

Для цього періоду в розвитку освітніх процесів характерне виникнення пояснювально-ілюстративного виду навчання. Його виникнення безпосередньо пов'язане з діяльністю Яна Амоса Коменського, з виходом його педагогічних творів, зокрема «Великої дидактики» (1632).

Пояснювально-ілюстративний вид характерний і для сучасних форм організації навчання. Без пояснень, ілюстрацій, демонстрацій, сприймання, усвідомлення важко уявити сучасний навчально-виховний процес.

Проте застосування на різних рівнях освітньої підготовки та у різних галузях науки новітніх технологій навчання, що поєднують у собі сучасні теоретичні та емпіричні підходи до вивчення навколишнього світу, дають підстави для визначення нового історично обумовленого виду навчання, який у сучасній педагогічній науці прийнято називати проблемним.

Проблемний вид навчання у тісному поєднанні з пояснювально-ілюстративним створює у сучасному навчальному процесі на будь-якому рівні певні перспективи його ефективності та поліпшення.

Програмований вид навчання передбачає передачу та засвоєння навчального матеріалу певними частками (алгоритмами), які мають завершений характер. Після

¹ В деяких джерелах так визначаються типи навчання. В нашому випадку це формулювання є тотожним оскільки вживається у значенні "різновиду".

² Від гр. "догма" – положення, яке повинно сприйматися на віру, без аналітичних розмірковувань та критичного ставлення.

опанування цієї частки здійснюється контроль до тих пір, поки не з'ясується, що матеріал повністю засвоєний. Тільки після цього вивчається наступна тема.

У музичному навчанні програмований вид відбивається на циклічному (алгоритмічному) характері змісту семестрової програми кожного учня (студента) зі спеціальності.

Сучасні форми організації навчання існують в межах так званої класно-урочної системи навчання, яка була започаткована з часів Яна Амоса Коменського (про це йшлося вище).

Проте в історії розвитку педагогіки були спроби її підмінити.

Однією з таких спроб стала белл-ланкастерська система³, яка на початку XIX ст. набула поширення в школах Англії.

Інший альтернативний класно-урочній системі прояв набув назви бригадно-лабораторний метод, який у 20-х роках XX ст. широко почав застосовуватися в школах колишнього СРСР. Суть його полягала в тому, що учні об'єднувалися в невеликі групи (бригади) і під керівництвом викладача опрацьовували матеріал.

У сучасних умовах елементи такої організації навчання можуть застосовуватися на вищих щаблях освіти.

Заслуговує уваги ще один підхід до організації навчання, який увійшов в історію педагогіки під назвою комплексна система навчання (комплексний метод)⁴, який на початку XX ст. широко використовувався в європейських країнах — Швейцарії, Бельгії, Німеччині. Ця система як експеримент набула поширення наприкінці 20-х років XX ст. у колишньому СРСР.

Її сутність полягала в застосуванні у школах комплексних програм — «Праця», «Природа», «Суспільство». Вони заміняли конкретні навчальні дисципліни.

Вважалося, що природі дітей не властиво розділяти життєві явища на окремі системи, що представлені в навчальних предметах. Доцільніше вивчати складові частини взяті з практичного життя, що й представлялося в комплексних програмах. Тому, наприклад, у програмі «Газові мережі» могли вивчатися одночасно і особливості організації проектування газових мереж, і будова та влаштування якогось елемента системи газових мереж, і техніко-економічне порівняння тощо.

Мета досліджень. Дослідити взаємодію різних форм та методів проведення лекцій, семінарських занять, виконання практичних лабораторних робіт курсового та дипломного проектування.

Результати досліджень. Успіх кожного заняття великою мірою залежить від викладача, його ролі в організації самостійної роботи студентів, вимогливості в процесі обговорення теми, підготовленості до занять, уміння володіти аудиторією, індивідуального підходу до кожного студента групи.

Все це вимагає копіткої роботи, вдумливої і цілеспрямованої підготовки до заняття, а саме:

- викладач повинен бути активним керівником заняття, активізувати пасивних студентів, ставити додаткові питання, тримати аудиторію в робочому стані, не давати окремим студентам відвертатися від ходу занять;
- викладач повинен спрямовувати роботу, уміло поєднувати розвиток активності студентів з чітким виконанням плану проведення заняття;
- необхідне уміле поєднання добровільних виступів студентів з виступами за викликом викладача;
- на кожному занятті викладачу слід завжди бути спокійним і зосередженим;

Матеріали науково-методичної конференції науково-педагогічних, педагогічних працівників та науковців «Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності»

- виступи студентів викладач оцінює з позиції об'єктивності, поваги до студентів, уміння створювати на занятті обстановку колективного обговорювання поставлених питань;
- керівник заняття повинен реагувати на прояви низької культури студентів – засміченості мови, порушення поведінки, не допускати виступів по чужому конспекту, використання шпаргалок;

Висновки. Основна ціль та завдання сучасної педагогіки – це вміння створити всебічно розвинену людину на основі набутих людством знань, привити любов до них, виховати почуття доброти та людяності, гармонійності. Саме таке суспільство потрібне нашій державі Україні.

Список літератури

1. Закон України «Про вищу освіту». – http://www.mon.gov.ua/laws/ZU_2984.doc
2. Про національну доктрину розвитку освіти: Ук. Президента України. – http://www.mon.gov.ua/laws/Ukaz_Pr_347.doc
3. Андрусишин Б.І., Гуз А.М. Методика викладання шкільного курсу «Основи правознавства»: підручник / Б.І. Андрусишин, А.М. Гуз. – К.: Знання, 2008. — 301с.
4. Булда А. А. Практична підготовка вчителів історії в педагогічних навчальних закладах України (етапи і особливості) / А.А. Булда. – К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2006. – 498 с.
5. Лекції з педагогіки вищої школи: Навчальний посібник / Заг. ред. В.І.Лозової. – Харків: «ОВС», 2006. – 496 с.
6. Михайличенко О.В. Методика викладання суспільних дисциплін у вищій школі: навчальний посібник / О.В. Михайличенко. – Суми, СумДПУ, 2009. – 122 с.
7. Нормативно-правові документи з питань вищої освіти / Я.Болюбаш (ред.), Т.Дудник (уклад.). – Б.м., 2004. – 304 с.
8. Пометун О. І. Інтерактивні технології навчання / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко, Г.І. Коберник, Л.М. Роєнко, Н.Г. Каліцька. – К. : Науковий світ, 2004. – 86 с.
9. Пометун О.І. Методика навчання історії в школі / О.І. Пометун, Г.О. Фрейман. – К. : Генеза, 2006. – 328 с.

Сделан теоретический анализ форм и методов проведения занятий при изучении дисциплины «Газовые сети и установки». Аналитически рассмотрены вопросы, относящиеся к технике преподавания различных типов занятий. Определены условия и сформулированы современные подходы при решении проблемных научных задач.

Догматический метод, объяснительно-иллюстративный метод, проблемный метод, программируемый метод

Made a theoretical analysis of the forms and methods of classes in the study of the discipline «Gas networks and installations». Analytically examined issues related to the technique of teaching different types of lessons. The conditions are formulated and modern approaches to problem solving scientific problems.

Dogmatic method, explanatory and illustrative method, the problem method, programmable method

УДК 378.147/.25:621.3

МЕТОДИКА ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ЗАГАЛЬНА ЕЛЕКТРОТЕХНІКА З ОСНОВАМИ АВТОМАТИКИ»

***Т.В.Шейн, викладач відділення з підготовки молодших спеціалістів
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»***

У статті окреслюються завдання і вимоги, що висуваються до контролю навчання студентів, його функції, види, форми та методи, необхідність застосування прогресивних технологій навчання; аналізується доцільність використання тестування у навчальному процесі.

Ключові слова: *електротехніка, успішність студентів, методи контролю, форми контролю, тестування, види тестів, автоматизований контроль.*

Актуальність даної теми обумовлена необхідністю підвищення якості підготовки спеціалістів в умовах докорінної реформи освіти, пошуком нових форм і методів організації навчального процесу, застосуванням прогресивних технологій навчання в умовах ринкової економіки. Відповідно, навчальний процес повинен враховувати тенденції суспільного розвитку і психологію молоді, форми і методи реалізації навчального процесу – принципи демократії, академічних свобод, справедливості, конкуренції, всеохоплюючого контролю і самоконтролю.

Метою навчання у вищих навчальних закладах є забезпечення професійного та особистісного розвитку спеціаліста, який здатен не тільки застосовувати отримані знання на практиці, а й спроможний здобувати нову інформацію та використовувати її у роботі, розвиватися та вдосконалюватися як фахівець та бути компетентним у своїй галузі. Це означає впровадження кредитно-модульної системи у навчання та використання тестування для педагогічного контролю навчальних досягнень студентів.

Тестування як форма контролю за рівнем навчальних досягнень є однією зі складових частин кредитно-модульної системи організації навчального процесу, до якої переходить вища школа України. Психологічні основи тестування було закладено у працях М.С.Берштейна, В.П.Беспалько, С.П.Воскерч'яна, Т.А.Ільїної, Н.Ф.Тализіної, А.Анастасі, С.Урбіної, П.Клайна та ін. Педагогічні основи тестування досліджено у працях В.С.Аванесова, Ю.М.Богачкова, Я.С.Бродського, І.Є.Булах, А.Н.Землякова, О.Ф.Кабардіна, С.К.Кожухова, С.Ю.Курганова, О.І.Ляшенко, А.Н.Майорова, О.С.Масалітіної, Т.В.Солодкої, К.Інгенкампа, Дж.Равена та ін. [1, 2]

У дослідженнях цих вчених вивчено питання теорії педагогічних тестів, композиції і форми тестових завдань, розроблено процедури проведення тестування, алгоритми обробки результатів тестування та їх інтерпретації. Досвід впровадження тестового оцінювання навчальних досягнень показує можливість якісного і ефективного використання тестування для контролю навчальних досягнень студентів та для використання тестування на випускних та вступних іспитах. Але ці дослідження, в першу чергу, стосувались впровадження та використання тестування в загальноосвітніх навчальних закладах. Використання тестування в вищих навчальних закладах досліджено значно менше.

Об'єктом дослідження є організація тестового контролю навчальних досягнень студентів з дисципліни «Загальна електротехніка з основами автоматики» спеціальності «Експлуатація та ремонт машин і обладнання агропромислового виробництва» на прикладі ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут».

Предметом дослідження є методика організації тестового контролю навчального процесу підготовки фахівців аграрних вищих навчальних закладів.

**Матеріали науково-методичної конференції науково-педагогічних,
педагогічних працівників та науковців
«Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності»**

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці педагогічного тестування, умов організації й особливостей проведення тестового контролю успішності засвоєння студентами дисципліни «Загальна електротехніка з основами автоматики».

Завдання дослідження: Обґрунтувати теоретичні аспекти організації та проведення тестового контролю, розробити методику створення та використання тестового контролю при вивченні дисципліни «Загальна електротехніка з основами автоматики», проаналізувати та експериментально підтвердити ефективність застосування тестів у навчальному процесі.

Багаторічний досвід розвинених країн і навіть власний український чотирирічний досвід використання тестування для зовнішнього оцінювання навчальних досягнень школярів свідчить про те, що тестування є одним із надійних і об'єктивних інструментів оцінювання.

Тестовий контроль знань студентів все більше застосовується при діагностиці освітньо-професійної підготовки студентів вищих аграрних закладів освіти. Нагадаємо, що термін «тест» перекладається як «випробування», «перевірка», «спроба», «мірило», «критерій».

Тестування дає педагогу можливість не лише співвіднести якість знань та вмінь кожного студента, групи з окремих навчальних дисциплін, освітніх галузей або навчального плану в цілому з вимогами освітнього стандарту, а й визначити рівень студента з кожного розділу програми, а під час використання багатомірних тестів – виявити володіння студентом предметними та позапредметними вміннями, дати якісну характеристику знань та вмінь студента. Особливого значення прийоми тестового контролю знань та вмінь студентів набувають у зв'язку з переходом України до Болонської системи. Таким чином, тестовий контроль знань – це метод виміру й оцінювання знань, умінь та навичок студента за допомогою спеціально підготовлених стандартизованих тестових завдань, як правило, у вигляді запитань або задач.

Дисципліна «Загальна електротехніка з основами автоматики» забезпечує фундаментальну підготовку для вивчення всіх без винятку технологічних і спеціальних дисциплін електротехнічного профілю і, таким чином, є базовою, визначальною у фаховому формуванні спеціалістів. Особливістю дисципліни «Загальна електротехніка з основами автоматики» є спрямованість змісту навчального матеріалу на використання знань, умінь і навичок у житті. Тому вивчення студентами навчального матеріалу в кінцевому результаті має не тільки дати суму знань, а й сформувати достатній рівень фахової майстерності. Як наслідок, складовими навчальних досягнень студентів є не лише володіння навчальним матеріалом та здатність його відтворювати, а й уміння та навички знаходити потрібну інформацію, аналізувати її та застосовувати в стандартних і нестандартних ситуаціях у межах вимог навчальної програми до результатів навчання.

Завданням тестового контролю знань студентів з дисципліни «Загальна електротехніка з основами автоматики» є поглиблення знань студентів, так як в сучасних умовах особливо виразно виявляється діалектичний зв'язок науки, техніки та виробництва. Наука стала безпосередньою продуктивною силою, а наукові досягнення опинилися, в певній мірі, залежними від рівня розвитку і можливостей сучасних технологій, тому студент, вирішуючи дані тестові завдання, повинен мати глибші знання з дисципліни, ніж при усному опитуванні, адже тут необхідно чітко вказати правильну відповідь, щоб отримати відмінну оцінку. Інша картина при усному опитуванні, коли студент деякого матеріалу не знає, але за допомогою додаткових запитань викладача він може отримати оцінку «відмінно».

Більшість дослідників, які працювали над вивченням питань тестування прийшли до висновку, що тестовий контроль є ефективною формою контролю, яка відповідає цілям

контролю, вимогам що висувуються до нього, і забезпечує ефективну реалізацію всіх його функцій у процесі вивчення комп'ютерних дисциплін. Якість професійної підготовки фахівця залежить від рівня засвоєння теоретичних знань з навчальних дисциплін та практичної підготовки, яку він здобуває в процесі навчання.

Ще одним з основних видів або засобів перевірки знань студентів є тести в системі дистанційного навчання Moodle, які дозволяють із мінімальними витратами часу викладача об'єктивно оцінити знання великої кількості студентів [3]. Комп'ютерні тести позитивно сприймаються. Перевагою комп'ютерного тестування є автоматична перевірка результатів і виключення впливу людського фактора. Комп'ютерне тестування успішності дає можливість: реалізувати беззатримний зв'язок у процесі вимірювання результату; реалізувати статистично достовірний багатофакторний аналіз успішності навчання кожного студента; візуалізувати діяльність кожного викладача (принцип індивідуальної діяльності викладача); проводити постійне вдосконалення комп'ютерної тестової системи з метою її еволюційного розвитку.

Використання нової інформаційної технології дає можливість значно підвищити ефективність інформації, що циркулює у навчально-виховному процесі за рахунок її своєчасності, корисності, доцільного дозування, доступності (зрозумілості), мінімізації шуму, оперативного зв'язку джерела навчальної інформації і студенту, адаптації темпу подачі навчальної інформації до швидкості її засвоєння, врахування індивідуальних особливостей студентів, ефективного зв'язку індивідуальної і колективної діяльності, методів і засобів навчання, організації навчального процесу.

Крім того, важливе значення при підготовці викладача до використання інформаційних технологій у навчальному процесі має логіко-дидактичний аналіз засобів навчальної діяльності, між іншим, контролюючих програм при здійсненні контролю і самоконтролю.

Висновки. Важливою умовою тестування як універсального педагогічного інструмента є частота його проведення, яка залежить від дисципліни, її ролі і місця в навчальному плані, особливостей засвоєння знань. Слід зробити тестування звичною і зручною формою регулярного контролю знань студентів. Необхідно пам'ятати, що тестування – це не самоціль, а ефективна форма повторення-узагальнення і впорядкування вивченого. Контрольно-оцінювальна функція навчання – це лише елемент добре організованого і технологічно продуманого навчально-виховного процесу. Якщо студенти матимуть міцні знання, то їх оцінювання не становитиме особливих труднощів, у якій би формі воно не проводилось.

Проаналізовані особливості даного виду контролю вказують на такі його переваги як більшепозитивний стимулюючий вплив на пізнавальну діяльність студента, виключається негативного вплив на результати тестування таких факторів як настрої, рівень кваліфікації та ін характеристики конкретного викладача, орієнтованість на сучасні технічні засоби на використання всередовищі комп'ютерних (автоматизованих) навчальних систем, універсальність, охоплення всіх стадій процесу навчання.

У результаті варто відзначити, що контроль й оцінювання успішності студентів дає можливість поєднати в собі всі переваги традиційних способів контролю і звести до мінімуму недоліки кожного з них. Викладач повинен вдумливо і творчо підходити до використання критеріїв і норм оцінювання навчальних досягнень студентів. Він має керуватися науковими основами організації навчального процесу і ВНЗ, уважно ставитись до кожного студента, враховуючи його нахили, інтереси і прагнення, виявляти високу принциповість і такт. Використання з першого курсу тестування студентів допоможе об'єктивно провести акредитацію конкретної спеціальності та, відповідно, атестацію навчального закладу, яка проводиться з метою встановлення відповідності, змісту, рівня і якості підготовки випускників вимогам державних освітніх стандартів.

Список літератури

1. Ільїн В.В., Лузан П.Г., Рудик Я.М. Методика підготовки та проведення тестового оцінювання знань студентів / В.В.Ільїн, П.Г.Лузан, Я.М.Рудик. – К., 2010
2. Лузан П.Г. Методи і форми організації навчання у вищій аграрній школі / П.Г.Лузан. – К.: Аграрна освіта, 2003.
3. Технологія тестового контролю успішності засвоєння рівня навчання: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу, науковців, аспірантів і студентів «Роль інститутів освіти та науки у формуванні інноваційної культури суспільства» / За ред. В.С.Лукача. – Ніжин: вид-во НДУ ім .М. Гоголя, 2013. – С.492–501

В статье очерчивается задания и требования, которые выдвигаются к контролю учебы студентов, его функции, виды, формы и методы, необходимость применения прогрессивных технологий учебы; анализируется целесообразность использования тестирования в учебном процессе.

Электротехника, успеваемость студентов, методы контроля, формы контроля, тестирование, виды тестов, втоматизированный контроль.

In the article outlined tasks and requirements which are pulled out to control of studies of students, his functions, kinds, forms and methods, necessity of application of progressive technologies of studies; expedience of the use of testing is analysed in an educational process.

Electrical engineering, progress of students, control methods, control forms, testing, types of tests, vtomatizirovanny control.

ЗМІСТ

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНА СПРЯМОВАНІСТЬ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

Власенко Я.В.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ПІДГОТОВКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ
ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІОЛОГІЯ» 5

Грабовецький О.І.

МЕТОДИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВОГО
НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВознавство»,
«ЗАКОНОДАВСТВО І ПРАВО В АПК», «ОСНОВИ ПРАВознавства» 7

Кайка Н.Г.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ У СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЯХ
НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ» 10

Кириченко О.М.

НАВЧАННЯ ВПРОДОВЖ ВСЬОГО ЖИТТЯ 12

Кисла О.М.

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ВИДІВ КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ
З ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА МОВА» 16

Кулик І.М.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ В
НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ІНОЗЕМНА МОВА
ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ» 18

Лоза М.О.

НАВЧАННЯ ВПРОДОВЖ ВСЬОГО ЖИТТЯ 20

Павловська Л.М.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЇЇ ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПЕРЕВАГИ ДИСЦИПЛІНИ «ЗАХИСТ
ВІТЧИЗНИ» 24

Петровська Ю.Г.

УПРОВАДЖЕННЯ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС АКТИВНИХ (ІНТЕРАКТИВНИХ)
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «СВІТОВА
ЛІТЕРАТУРА» 27

Помазан М.Г.

НАВЧАННЯ ВПРОДОВЖ ВСЬОГО ЖИТТЯ 31

Распутня Л.П.

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ В ПРОЦЕСІ
ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «АНГЛІЙСЬКА МОВА» 34

Хомич В.І.

ІННОВАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНІ ПРОЦЕСИ ПРИ ВИВЧЕННІ ГУМАНІТАРНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ 36

Чернікова О.П.

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ В ПРОЦЕСІ
ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ» 39

ПРИРОДНИЧО-ФУНДАМЕНТАЛЬНА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

Ансєєва Л.В.

УПРОВАДЖЕННЯ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС АКТИВНИХ (ІНТЕРАКТИВНИХ)
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «БІОЛОГІЯ» 44

Демченко І.В.

ВРАХУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ТА ВІКОВИХ
ОСОБЛИВОСТЕЙ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ДИСЦИПЛІНИ
«МАТЕМАТИКА» 47

Дронь В.В.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ В
НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЗИКА» 50

Жигун В.Г.

УПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ПРИ
ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «МАТЕМАТИКА» 53

Залолотній О.А. .

ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ У СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЯХ
НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «КОМП'ЮТЕРИ ТА КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ» 56

Кулик О.А.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ В
НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «КОМП'ЮТЕРИ ТА
КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ» 59

Литвин О.М.

УПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ПРИ
ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «БІОЛОГІЯ» 63

Литовченко О.В.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ У СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЯХ
НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ХІМІЯ» 66

Муквич М.М.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ У СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЯХ
НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ВИЩА МАТЕМАТИКА» 70

Піщена В.О.

МЕТОДИ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ВНЗ І-ІІ РІВНЯ
АКРЕДИТАЦІЇ

73

ПРОФЕСІЙНО-ПРАКТИЧНА СПРЯМОВАНІСТЬ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

Ващенко О.В.

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА, ОРГАНІЗАЦІЯ І
ПЛАНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЙТВА» У ФОРМУВАННІ
ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ АГРАРНОЇ СФЕРИ»

77

Горбач В.І.

СПЕЦИФІКА РЕАЛІЗАЦІЇ ОПТИМАЛЬНОГО ПОЄДНАННЯ МЕТОДІВ ТА
ПРИНЦИПІВ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС КУРСОВОГО ТА ДИПЛОМНОГО
ПРОЕКТУВАННЯ

81

Кушніренко А.Г.

СУЧАСНІ МОДЕЛІ, КОНЦЕПЦІЇ ТА СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ В РОСЛИННИЦТВІ ТА НАСІННИЦТВІ

84

Овчарик З.Д.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ В НАВЧАЛЬНИХ
ПРОЦЕСАХ ВИЩОЇ ШКОЛИ НА ПРИКЛАДІ ДИСЦИПЛІНИ «УПРАВЛІНСЬКИЙ
ОБЛІК»

87

Татаренко І.В.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ГАЗОВІ
МЕРЕЖІ»

90

Шейн Т.В.

МЕТОДИКА ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ З
ДИСЦИПЛІНИ «ЗАГАЛЬНА ЕЛЕКТРОТЕХНІКА З ОСНОВАМИ АВТОМАТИКИ»

94